

SORUN

BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ

Sayı: 15 Mart'90 Fiyatı: KDV Dahil 3000 TL.

- ☐ **Sorun** : BURJUVAZİ ABD'NE TEKMİL VERİYOR
- MANAGUA-DİYARBAKIR HATTINDA "KÜRTÇÜ ALMAN KRİZİ"
DEVLET TERÖRÜ VE M.AKSOY'UN ÖLDÜRÜLMESİ
KEES KONING, AKTİF BARIŞ SAVAŞÇISI
SB'DE MİLLİYETÇİ KİŞKİRTMALAR
KAPİTALİST ANARŞİ 66 MADEN İŞÇİSİNİN ÖLÜMÜNE NEDEN OLDU
YILMAZ GÜNEY İÇİN...
- ☐ **Sorun** : BİRLİKTELİĞİN ZENGİNLİĞİ VE BEREKETİ
- ☐ **Sırrı Öztürk** : KAPİTALİST BLOK EKİM'İN İNTİKAMINI ALIYOR
- ☐ **Zeki Öçal** : TEK PERDELİK BİR YARGILAMA TRAGEDYASI
- ☐ **Ali Özdoğu** : DARBE MANİPÜLASYONU VE DEVRİMCİ SORUMLULUK
- ☐ **Orhan Müstecaplı** : GERÇEKLERDEN UZAKLAŞTIKÇA YA DA YALANLARA VE YANLIŞLARA DAYALI "BİRLİK"LER
- ☐ **Nedim İlter** : PERİNÇEK'İN AÇTIĞI VİCDAN BAHSİ
- ☐ **Halid Özkul** : SİYASAL-KÜLTÜR VE YÖNTEMİN İLK İLKESİ: TERMİNOLOJİYE SAHİP ÇIKMAK VE YAŞAMA GEÇİRMEKTİR!
- ☐ **Hasan Akbaba** : DEVRİMCİ YÖNTEM VE ÇALIŞMA ÜZERİNE
- ☐ **Temel Demirer** : NEREDEN VE NASIL DEVAM ETMELİYİZ?
- ☐ **Orhan İyiler** : HOŞ AMA BOŞ SÖZLER...
- ☐ **Coşkun Adalı** : GORBAÇOV DÖNEMİ SONA ERDİ
- ☐ **Gürel Güleyn** : SİYASİ TARİHİMİZDE "DÖNÜŞ" KAVRAMINA BİR ÖRNEK VE SON "DÖNENLERİMİZ"
- ☐ **Ahmet Çaldıran** : ANILARI MÜCADELEMİZDE YAŞAYACAKTIR
- ☐ **Binali Akpınar** : ZORUNLU BİR AÇIKLAMA YA DA "S" P'YE AÇIK MEKTUP

Şiirleriyle : Aytunç Altındal - Öncü - A.Kerem Çebi
Halid Özkul - Necmettin Çakır
Güngör Gençay - İ. Hardal - Fehmi Uzal
Ahmet Çaldıran

SORUN BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ

Sayı:15

Mart'90

Fiyatı: KDV Dahil 3000 Tl.

İÇİNDEKİLER

□ Sorun	:OKURLARLA BİRLİKTE	2
□ Aytunç Altındal	:DEMİYORSAN	3
□ Sorun	:8 MART DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ KUTLANIYOR	4
□ Sorun	:POLİTİKA CEPHESİNDE ÖNEMLİ GELİŞMELER	5
□ Sorun	:NELSON MANDELA	12
□ Öncü	AĞIT	13
□ Sorun	:YENİ YILDA BİRLİKTELİĞİN ZENGİNLİĞİ VE BEREKETİ	14
□ Sırrı Öztürk	:KAPİTALİST BLOK EKİMİN İNTİKAMINI ALIYOR	21
□ Halid Özkul	: "SİYASAL KÜLTÜR VE YÖNTEM"	26
□ Zeki Öçal	:TEK PERDELİK BİR YARGILAMA TRAGEDYASI	27
□ Aytunç Altındal	:ŞİMDİ	29
□ Orhan Müstecaplı	:GERÇEKLERDEN UZAKLAŞTIKÇA YA DA YALANLARA VE YANLIŞLARA DAYALI "BİRLİK"LER	30
□ A. Kerem Çebi	:KÖŞESİZ AYRAÇTA BİR BAŞKASI	36
□ Ali Özdoğu	:DARBE MANİPÜLASYONU VE DEVRİMCİ SORUMLULUK	38
□ Gürel Gülehan	:SİYASİ TARİHİMİZDE "DÖNÜŞ" KAVRAMINA BİR ÖRNEK VE SON "DÖNENLERİMİZ"	42
□ Nedim İlter	:PERİNÇEK'İN AÇTIĞI VİCDAN BAHİSİ	45
□ Necmettin Çakır	:ÇİÇEKLERİM MERHABA	50
□ Hasan Akbaba	:DEVİRCİ YÖNTEM VE ÇALIŞMA ÜZERİNE	51
□ Ahmet Çaldıran	:GÖRDÜKLERİMİZ	54
□ Halid Özkul	:SİYASAL KÜLTÜR VE YÖNTEMİN İLK İLKESİ: TERMİNOLOJİYE SAHİP ÇIKMAK VE YAŞAMA GEÇİRMEKTİR!	55
□ Temel Demirer	:NEREDEN VE NASIL DEVAM ETMELİYİZ? YA DA BİR ÖN ÇERÇEVENİN TARTIŞILMAYA MUHTAÇ İLK NOTLARI	60
□ Orhan İyiler	:HOŞ AMA BOŞ SÖZLER...	69
□ Fehmi Uzal	:BİR ÖPÜŞLÜK YOL	77
□ Coşkun Adalı	:GORBAÇOV DÖNEMİ SONA ERDİ	78
□ Ahmet Çaldıran	:ANILARI MÜCADELEMİZDE YAŞAYACAKTIR	90
□ Binali Akpınar	:ZORUNLU BİR AÇIKLAMA YA DA "S"PYE AÇIK MEKTUP	91
□ Temel Demirer	:SÜRGÜNDEKİ BİR RESSAMIMIZ: İSMAİL YILDIRIM	94
□ Güngör Gençay	:GEREKÇELİ SORULAR, MADDE BİR	95
□ İ. Hardal	:DİRENİ	96

SORUN, BİRLİKTE SOSYALİST DERGİ: 15 / Mart'90 (Şimdilik iki ayda bir çıkar) ☆ Sahibi ve Yönetmeni: Sırrı Öztürk ☆ Yazı İşleri Müdürü: Zeki Öztürk ☆ Yönetim Yeri ve Adresi: Babıali Cad. Cağaloğlu-İst. Tlf: 527 45 38 ☆ Dağıtım: Birlikte Yayıncılık ☆ Dizgi: Bibliotek ☆ Baskı: Gözlem Mat. Koll. Şti. ☆ Abone Koşulları: Yurtiçi (6 sayı): 18 000 Tl. Yurtdışı: 30 DM ☆ Abone Bedeli: Posta Çeki 98213 ya da T. İş Bankası Türbe Şubesi-İst. Hesap No: 18474 adresine gönderilebilir. ☆ Yazılı metinler kaynak gösterilerek kullanılabilir. Yayın ilkelerimizle bağdaşmayan ilânlar kabul edilmez.

OKURLARLA BİRLİKTE

SORUN BSD'mizin BİRLİK ve PARTİLEŞME konusu üzerinde titizlikle gündeme getirdiği eleştiri ve uyarıları hayat doğruluyor. Birileri, "biz Kuruçeşme'de tartışırken" diyor. Bir başkaları "bundan birşey çıkmaz" demeye getiriyor. Kimileri de gerekli siyasi terbiye ve devrimci ahlâk ölçüsünü hiçe sayarak, laçka ve liberal ilişkileri taçlandırıyor. İşçi sınıfı ve emekçi halkımızın, sosyalizme sempati duyanların özlemlerinin köreltilip çarpıtıldığı bu süreçte, hâlâ daha "ben partiyim, bana biat edin" kuruntu ve saçmalığıyla iştigal edenler varsa, böyleleri ciddiye alınıp eleştirilmemeli: Buyurun, dergi mi çıkaracaksınız, dernek mi kuracaksınız, tartışacak mısınız? Buyurun devam edin denilerek onlara yardımcı olunmalıdır.

Doğru yargı sosyal pratiğin yargısıdır.

Türkiye Solunda, dönem dönem M-L adına görevliler, siyasi şarlatanlar, ahmâklar, ün düşkünleri çıkmıştır. Oysa pratik, böylelerinin kimliklerini gecikmeden açığa çıkarmıştır.

Devrimciler, sosyalistler ise sınıfsal tevazuularını koruyarak, serinkanlılıkla iş yapılmasını öne çıkaracak, işçi sınıfı ve emekçi halkımızdan kopmamaya özen gösterecek; her şart altında, "politik açığa vurma" görevlerini yerine getirecektir.

Bu düşüncelerin uzantısında içeriği ve yeni imzalarla 15. sayımızı da ürettik. Orhan Müstecaplı ve Orhan İyiler arkadaşlarımızın röportajlarının özenle okunacağını umuyoruz. Bir süredir yazamayan Coşkun Adalı arkadaşımız, tartışmaya açık bir yazısıyla gene aramızda. Bu türden yazıları "Proleter demokrat" anlayışımızın bir gereği olarak aynen yayımlıyoruz. Dergimizin bu tutumu; özgür birimlerin ilkeli birlik kavgasındaki somut bir yansıması olarak değerlendiriliyor. Bu türden yaklaşımla, bir yandan M-L'in, devrimci ilişkilerin nasıl olması gerektiğini bilince çıkarıyor; ilkeli birlikteliğin propagandasını yapıyor ve gerekli bir mayayı tutturmaya çalışıyoruz; öte yandan ciddi, güvenilir ve donanımlı PARTİ'leşmelerin oluşabilmesi için, M-L adına ahkâm kesen, örgüt kuran, fraksiyoner yapıları (fanatizm-maskecilik-inkârcılık)ı "parti" yerine ikâme edenleri açığa vuruyoruz.

SORUN BSD'mizin işlevselliği, PARTİ güvencesine kavuşma mücadelesindeki katkısı giderek anlaşılıyor. Kimilerinin bilinçli düşmanlıkları, kışkırtmaları, spekülasyonları ve sinik kuşatma politikaları umurumuzda bile değildir. Bu cümleden olarak, bütün olumsuzluklar ilkeli BİRLİK bilinciyle aşılabacaktır. SORUN BSD'nin gündeme taşıdığı bu tutumu, halkaları genişleyerek sinanıyor. Şu ya da bu ölçüde düşüncelerine katılmadığımız arkadaşlarımız, meşreplerince, özgürce Dergide yerlerini aldı. Gerektiğinde aynı özgürlüğünü yansıtan arkadaşlarımız da olacaktır. Bu ilkesel tutum, Leninizmin yeniden üretilmesi sürecinde, kadroların eğitimi açısından da gereklidir. İçtenlikle

sürdürdüğümüz bu tutuma Hareketimizin büyük ihtiyacı vardır.

Nedim İter arkadaşımız, yeterince işlenmemiş bir konuya değiniyor; Pentagon ağızlı "sol"u açığa vuruyor yazısında. Ahmet Çaldıran ve Binali Akpınar arkadaşların da söyleyecekleri var.

16. sayıda Solun bu zenginliğinin yeni yeni imzalarla, Derginin içeriğiyle, daha da güçleneceğini biliyoruz.

Bu sayımızda, Yazı İşleri Müdürü görevini Zeki Öztürk üstlendi. Aykut Akbaş arkadaşımız (SORUN BSD'mizin bir parçası olarak) yazılarını sürdürecektir.

Oldukça masraflı ve hacimli bir sayıyla okurların karşısına çıkarken, zam yapmadığımızı, hattâ Dergimizi eski fiyatına indirdiğimizi duyuruyoruz. Bilinçli okurlarımızın abone ve dağıtım konusundaki katkılarının daha ciddi biçimde süreceğine inanıyoruz.

Eksikliklerine rağmen, SORUN BSD'mizin daha da yetkinleşmesi, ilkelere, iş ve emek sevgisine bağlılığın ortaklaşa bir eseridir. Emegi geçenleri kutluyor; katkı getiren arkadaşlarımızın düşünce ve özverilerine sahip çıkıyoruz.

Ayrıca, Dergiyi aylığa dönüştürmek istiyoruz. Bu da, en azından 24 saatini bu işe ayıracak, nitelikli ve profesyonel üç eleman; düzenli finansman; yetenekli - yaratıcı kadro; ve dağıtım ağının örgütlenmesi anlamına geliyor. Teknik ve öteki zorlukların çözümü de buna bağlı. Bilimsel ilkelere kıskançlıkla bağımlı, bağımsız ve özgürlüklerini koruyan birimlerle kadroların sınıf pusulasını doğru okuyacaklarına güveniyoruz. Özellikle bu ortamda, anılan nitelikteki insanlarımızı harekete geçirmeyi başaracağımıza inanıyoruz.

Daha nitelikli ve donanımlı bir SORUN'u birlikte üretmek umuduyla...

SORUN
10 Şubat 1990

DEMİYORSAN

unutma o geceleri, yolları kesen dehşeti
unutma ölenleri, kalanları, küsenleri
unutma yüzegülenleri, güleryüzleri, dönecekleri
unutma dünün bilmecesi dünle çözülür.

her labirentin bir ejderhası vardır, unutma
korkular ecelden öncedir, sevinçler de, unutma
yaşamak direnmektir geçmişe ve geleceği, unutma
.....
benden sonra tufan demiyorsan.

Aytunç Altındal
Zürich

Desen: İsmail Yıldırım-Paris

8MART DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ KUTLANIYOR

Kapitalist emperyalizm, emekçileri ırk, dil, din, milliyet ve cins ayrımıyla bölmekten yanadır. Kadınların sömürüsü ve köleliği, bu sistemin bir gereği olarak çeşitli biçimlerde sürdürülmek isteniyor. *Kadınların Kurtuluşu*, kapitalist emperyalizmin yeryüzünden kazınması sürecinde gerçekleşecektir. Kadını ve erkeğiyle sömürücü sisteme vurulan her darbe, bütünlüklü verildiğinde amacına ulaşacaktır.

POLİTİKA CEPHESİNDE ÖNEMLİ GELİŞMELER

Politika cephesindeki gelişmeler, ilgiyle izlenmesi gereken önemli sorunlarımızı gündeme getiriyor. İç ve dış politikadaki gelişmeler çok hızlı seyrediyor. Türkiye'nin iç dinamikleri, devrimcilerin, sosyalistlerin önüne büyük ve engin ufuklar açacak kadar zengin malzemeye dolu. Bu malzemeyi yeterince tanıyor muyuz? İç dinamizmi değerlendirebiliyor muyuz?

SORUN BSD Çalışanları, sürekli olarak; yöresel, ulusal ve evrensel diyalektiğini gözetmeye özen gösterdi. İç dinamizmi, yerli deneylerimizi hesaba kattı. Dış dinamiğe takılıp kalmadı; iç dinamiğin belirleyiciliğini vurguladı. Soyuta değil somuta, yanırlara değil doğrulara, safsatalara değil bilimselliğe değer verdi. Öncelikle karşıya alınması gereken DTK'nin, sömürücü sistemin, ABD, AT, Japon emperyalizminin, onun yerli ortaklarının maskesini teşhir etmeyi öne çıkardı. Türkiye Solu'nun sorunlarını ve değerlendirmesini bu çerçevede ele almayı uygun buldu. Düşmanı karşıya alıp onunla hesaplaşmadan sol sapmalarla hesaplaşamaz. İşçi sınıfı ve emekçi halkımızın somut, güncel ve hayati sorunlarını teorize eden polemikleri gerçekleştirmeden teorik çalışma yapılamaz. Ajitasyon-propoganda-örgütlenme bu temelde bir anlam kazanır. Oportünizmle böylelikle hesaplaşılır.

Sosyal pratikte iş yapmayan, sınanmayan, hayattan, zamandan, mekândan kopuk, "aydın" tartışmaları, hakiki birliğin engellerinden biridir. Kadroların devrimciliği, ilkeli birliktelikler arayışı iş içinde sınanıyor. Lafla değil iş'le, üretimle, yaratıcılıkla...

Burjuvazi ABD'ne Tekmil Veriyor...

Türkiye burjuvazisi kapitalist emperyalist sisteme teknil veriyor: "15/16 Haziran Direnişi karşısında, aldığım sinyali değerlendirdim. 12 Mart Darbesini gerçekleştirdim. En başta işçi militanları fabrikalardan, genç militanları üniversitelerden, Ordu ve Güvenlik Kuvvetlerindekiilerini de bulundukları yerlerden temizledim. En tehlikelilerini katlettim. Geriye kalanların bir bölümünü cezaevlerine, bir bölümünü yurtdışına, bir bölümünü de işsiz bırakarak 'hallettim'. Demokratik kitle örgütlerinin canına ot tıkadım. Sendikaları dize getirdim. Anayasayı ve yasaları sistemi ayakta tutacak biçimde değiştirdim. Bu önlemler sosyal uyanışı engellemeye elbetteki yetmiyor. Bu kez 12 Eylül'ü tezgaha aldık. 12 Mart'da gerçekleştiremediğimiz öteki hususları da bu sefer 'hallettim'. 1982 Anayasası ve terör kanunlarıyla bütün devrimcileri deli bağlar gibi bağladım. Yeni yeni cezaevleri yaptım, işkence ve terör konusunda Osmanlıdan yadigar geleneklerimizi iyice geliştirdik. İşkenceyi, devlet terörünü her yerde kurumsallaştırdık. DİSK'İ, Partileri, TÖB-DER ve öteki demokra-

tik kitle örgütlerini kapattık. YÖK ile üniversiteleri raptuzapt altına aldık. Örtülü ödenekle, CIA ve PENTAGON yardımıyla gizli ajanlık müessesini geliştirdik. KİT'leri, Barajları, Köprüleri sattık. Serbest pazar bölgeleri kurduk, en başta İstanbul olmak üzere bir çok kentimizi Beyrut'a çevirdik. "Yap-İşlet-Devret" formülüyle, Türkiye'nin her şeyini pazara çıkardık. Yeraltı ve yerüstü servetlerimizi 99 yıllığına kiraladık. ABD üs ve tesislerindeki nükleer silahları, "Yeşil Bereli"leri ve öteki gizli kapaklı işleri kitabına uydurup halkın gözünden sakladık. IMF reçetelerini acımasız biçimde uyguladık. Artık Türkiye uluslararası tekelci sermayenin niyetleri uzantısında, borçlarını muntazaman ödeyen sadık bir müttefiktir. Enflasyon politikasını sürekli kılarak, ABD ve AT ülkelerinin ne denli sadık dostları olduğumuzu gösterdik. Bugün işçiler grev yapamaz, gençler toplantı ve miting yapamaz; demokratik kitle örgütleri göstermeliktir; anayasa ve yasalar öyle kolay değiştirilemez. KP'ler kurulamaz; Sosyalist Basın ve Yayın faaliyetleri denetim altındadır. İlerici Kitap yayımlanamaz. Cezaevlerinde siyasi mahkumlar yalnızca açlık grevi yapabilir. Yurtdışındaki siyasi mülteciler Türkiye'ye gelemez (gelebilenlerin) 'halledilmesi' işten değildir. Bankalar, Borsalar, Ticaret ve Sanayi Odaları ABD ve AT yönelimli sermayenin elindedir. Türk-İş, ANAP, SHP, DYP ve düzenin öteki parti ve kurumları sistemin birer parçasıdır. Ordu ve MİT içinde sisteme aykırı hiçbir çatlak ses çıkamaz. Devrimciler, Sosyalistler denetim altındadır. Din ve tarikat örgütleri, hini hacette kullanmak üzere, her türden araç ve gereçle donatılmıştır. Nakşibendilik resmîlik kazanmıştır. Kürt Sorunu üzerine, BASK misali bir rezerv olarak, acil ve ciddi önlemler geliştirdik. Bölgeyi kamp haline dönüştürdük. Doğu'da Ulusal Sorun, Batı'da Sınıf Mücadelesi baskı ve terör altındadır, yani uluslararası tekelci sermayenin geleceği güvence altındadır. GAP'ı da gerçekleştirdiğimizde Doğu'yu sığır yetiştiren Arizona'ya çevireceğiz. 'Dağ Türkleri'ni de silahlandırıp kovboy (çoban) yapmak niyetindeyiz..."

TC Devletinin üst sorumlularıyla sömürücü sistemin ulakları ABD'ne her gidişinde bu türden bir tekmil vermektedir. Hele 1990 Bütçesini Meclisten geçirdikten sonra yerli ve yabancı sermaye ortaklığı bir uzun soluk daha almıştır.

Kapitalist Anarşi

66 Maden İşçisinin Ölümüne Neden Oldu

Türkiye'de yeraltı maden ocaklarının girişinde "bismillah" yazar; işçinin sağlığı ve can güvenliği böylelikle "allah"a havale edilir; bir kaza (yani işçi katliamı) olduğunda da olağanüstü asker sevk edilir bölgeye... Burjuvazi bir iki yöneticiyi göstermelik tutuklatır; ölenlerin ailelerine birer sadaka verilir; zaman geçince de "mevlit" okuturlar işçinin katline; derken zaman geçer, işçiler yeniden ocakların yolunu tutar; katliamları yeniden bekler...

Merzifon Yeni Çelteç Kömür İşletmesinde 66 maden işçisi, grizu patlaması sonucu mahsur kaldı; ölüme terk edildi. Türkiye'deki kapitalist anarşi, her yıl yüzlerce maden işçisinin ölümüne neden oluyor. İlkel kömür çıkarma yöntemlerinin tarihe karıştığı bir çağda, yerli patronlarımız, ucuz işçi çalıştırmakta, işçi sağlığını hiçe saymakta, işgüvenliği sağlamamakta, böylelikle yeni cinayetlere sebep olmaktadır.

Bu iş cinayetleri karşısında sessiz kalan sağlı "sol"lu basınımız konunun özüne inmemektedir. İşçi sınıfının korkunç sömürü mekanizmalarını karşıya alarak miting ve grev silahını kullanacak Parti ve Sendikalardan da yoksunuz. Sosyalistler ise, faşizmin ayak sesleri duyulurken "Stalin-Troçki"yi tartışıyor. Yalnızca bu türden iş cinayetleri karşısında bile, bütün devrimci ve sosyalist kesim sesini yükseltmeliydi. Burjuvazinin baskı, terör ve asi -

milasyon politikası, işçilerin canlı canlı katledilmeleri kütleli çıkışlarla hak ettiği cevabı almış olurdu. Bir "Genel Direniş", sömürücü sistemin çirkin yüzünü, işçi sınıfı ve emekçilere göstermek açısından çok değerli bir mücadele aracıdır. Bu haklı eylem, kadroları, ilkeli birlikteliğe getirir; entelektüalizmi, teorizmi bıçak keser gibi kaldırır atar; emekçi halkımıza güven aşılar; pasifizm ve korkunun aşılmasına yardımcı olur.

"Devlet içindeki devlet", bir gecede onbinlerce "Azerbaycan ulusal bayrağı"nı fanatik islâmci ve faşistlerin eline tutuşturmasını biliyor; "Orak Çekiç"li bayrakları (nasıl elde ediyorsa) alanlarda yaktırıyor; İlerici aydınların katledilmesini sağlıyor; sosyalistleri, komünistleri, ilerici ve demokrat insanlarımızı "urun ha!.." kışkırtmalarıyla yönlendirmeye girişiyor; gerici-tutucu-tepkici güçleri bir rezerv olarak besleyip büyütüyor; sosyalist dergileri, kitapları, hâlâ 12 Eylül mantığıyla topluyor; TCK'nun faşist maddelerini acımasızca uyguluyor; yeni tip cezaevleriyle, devrimcileri tek kişilik hücrelerde, canlı mezarlara koymayı düşünüyor; DGM'ni işletiyor; demokratik hak ve özgürlükler için savaşanları baskı, tehdit ve fiili durum yaratarak engellemeye kalkıyor; insan haklarını çiğneyebiliyor, işkence yapabiliyor; sürekli enflasyon politikalarıyla emekçi halkımızı sömürüyor; en son örnekte olduğu gibi, hiçbir iş güvenliği almadan işçilerimizin bir kalemde ölmelerini sağlıyor; sermaye sınıfının kapitalist anarşiden, "sayıyla mı teslim ettiler" mantığıyla, pay almasını garantiliyor...

Kapitalist anarşiye HAYIR! Katledilen işçilere ebedi saygı!

Devlet Terörü ve

M. Aksoy'un Öldürülmesi

12 Eylül faşist darbesiyle diktatörlüğünü pekiştiren DTK, resmi politikası olan: Kapitalist anarşi, işsizlik-pahalılık, terör, baskı, asimilasyon, şovenizm, militarizm ve NATO'culuktur. Kapitalist emperyalizm uzantısında işçi sınıfı ve emekçi halkları ezen ve sömüren bütün politikalar, bu çıkmaz yoldan hareket eder. Sonunda da, hem barış, demokrasi, özgürlük mücadelesi veren emekçi halkların başını belaya sokar; hem de kendisi döktüğü kanda boğularak tarihin çöplüğüne atılır.

Prof. Muammer Aksoy'u kim öldürdü? Tekelci basın ve burjuva politikacıları işçi sınıfı ve emekçi halkımızın demokratik taleplerini saptırırcasına bu türden saçma soruları gündemde tutuyor. Devrimciler, sosyalistler, tetik kimin elinde olursa olsun, yapılacak değerlendirmelerde her zaman sömürücü sistemi, en başta ABD emperyalizmini yargılayan bir tutumda olacaktır. Ama ne yazık ki bilinç bulanıklığı yaratılıyor; bilerek ya da bilmeyerek, saptırılan ana konu dururken; kapitalist emperyalist odakların niyetlerini gerçekleştiren bir "katil" her zaman bulunacaktır.

Tekelci basın sistemin bir parçası olarak, sansasyon ve senaryo yazımında daima çarpıtıcı bir rol üstlenecektir. Burjuva partileri, gizli cinayet şebekelerini, "Ölüm Mangaları"nı, "Devlet içindeki Devleti", sağ ve "sol" görünümüne malzemeyi örterek, "demokrasi, insan hakları, hukuk" dersi (!) verecektir. İşçi sınıfı ve emekçilerin gerçekleri görmemesi için çürümüş sistemi korumaya çalışacaklardır.

Kapitalist emperyalist sistem, ABD emperyalizminin sömürücü ve çirkin yüzünü, eli kanlı kimliğini kitlelerden uzak tutmak isteyecektir. Emekçi halkımız, "Kürt-Türk", "Alevi-Sünni" tartışmalarıyla boşuna kamplaştırılmıyor. Din ve tarikat temeline dayalı gerici-

tepkici-tutucu örgütlenmeler boşuna desteklenmiyor. Antikomünizm, antisovyetizm boşuna kışkırtılmıyor. "Pan-İslâmizm", "Pan-Türkizm" vb. akımlar boşuna manipüle edilmiyor.

M. Aksoy, ABD emperyalizminin hiçte hoşlanmadığı "Ulusal Petrol Politikası" ve "Kemalist Ulusal Kurtuluş" çizgisini savunan laik-liberal-demokrat ve burjuva devlet kurumunun güçlendirilmesinden yana biriydi. Kendisinin Petkim'in özelleştirilmesi; 12 Eylül'ün bütün kurumlarıyla tasfiyesi; TCK'nun 141 ve 142'nin kaldırılması tartışmalarının boyutlandığı; işçi, emekçi, aydın ve gençliğin demokratik taleplerinin yükseltildiği bir süreçte katledildiğini unutmamak gerekiyor.

Burjuvazi, "anarşi ve terör"ün ana-babasıdır. Hiçbir Devrimci, hiçbir Sosyalist bireysel teröre prim vermemiştir. Kapitalist emperyalist sistemin ve onların kullandığı gizli cinayet şebekelerinin hazırladığı karanlık ortamların faturası Devrimcilere ve Sosyalistlere çıkarılamaz. Burjuvazinin baskı, terör ve asimilasyon politikalarına karşı bütün Devrimci Kadrolar "meşru müdafaa" durumunda bırakılmıştır; ve de bu açıdan hiçbir Devrimci suçlu değildir.

Sağlı "sol"lu saptırıcı açıklamaların yapıldığı bir karanlık ortamın aydınlanması için devrimcilerin uyanık, sorumlu ve ciddi olmaları gerekiyor. Manipüle edilen "anarşi-terör-bölücülük" edebiyatının geri tepmesi için BİRLİK ve BÜTÜNLÜK içinde olmak, aydın gezeliklerinden hızla kopmak gerekiyor. Faşizm tehlikesinin yeniden kapıyı çaldığı ortamlarda yapılacak şey: ÖRGÜTLENMEKTİR.

Tarih ve insanlık önünde suçlu olan: Kapitalist emperyalist sistem ve onun yerli ortaklarıdır. "Anarşi ve terör"ü doğurup besleyen de odur. M. Aksoy'un ve daha nicelerinin, katilleri de onlardır.

Görünen odur ki, burjuvazi bir prova yapıyor; "devlet içindeki devlet" M. Aksoy gibi aydınları daha çok katledecek; ardından da kitlesel kırıma girecektir. Bu faşist tırmanışın panzehiri kitlesel çıkışlardır. Kitlesel çıkışların da bir ciddiyeti, organizasyonu ve sorumluluğu bulunuyor... Devrimcilerin, sosyalistlerin sorumlulukları bu süreçte büyük bir sınav veriyor.

Sovyetler Birliği'nde Milliyetçi Kışkırtmalar...

SBKP, "açıklık ve yeniden yapılanma" politikalarıyla sistemdeki çürümeyi aşacaklarını umuyor. 290 milyonluk ülkedeki insanlar, bu politikaya büyük umut bağlamış gözüküyor; ama sorunlar henüz çözümlenemiyor.

Kapitalist emperyalist ahlâksızlık, dünyada sakın, kapitalist pisliklerden nisbeten arınmış bir bölge olmasını istemez. Bu nedenle de sosyalist örneklerin dejenere olması için var gücüyle savaşır; savaşmak zorundadır. Basın, yayın, TV, moda, müzik, spor, sinema vb. araçlar için olağanüstü masraflar yapılıyor. Dünyanın en "yetenekli" uzmanları, mark-sologları sosyalist ülkelerdeki insanı kendi sistemlerindeki benzetebilmek için akıl almaz yöntemlerle kuşatmak istiyor.

Sosyalist ülkelerdeki emperyalist kışkırtma sonucu işlenen suç oranı, kapitalist ülkelerdekiyle asla kıyaslanamaz. ABD'de her saniyede bir kızın ırzına geçiliyorsa, bu oran SB'nde yılda bir vak'a bile değildir. Kapitalist bloktaki hırsızlık, rüşvet, karaborsa, uyuşturucu kullanımı, cinayet, eşcinsellik, porno sapıklığı, fuhuş ve her türden kozmopolizm mutlaka SB'de de olmalı ki, ABD barbarlığı ayakta durabilsin...

Kapitalizmin pislikleri bugün bütün sosyalist ülkelere sıçratılmıştır. Nasıl ki, emper-

yalizmin işbirlikçileri ülkemizi adeta işgal etmiştir; karşısında ABD'ni değil, onun yetiştirdiği yerli ortakları görünüyorsa, artık sosyalist ülkelerde de emperyalizme bağlı birçok çürümüşlükler ortaya çıkabilmektedir.

ABD emperyalizmi sınıflar mücadelesini saptırmak için, karşısına din ve milliyet silahını koymaktadır. SSCB'deki milliyetler mozayigi, hudutların, bayrakların kalktığı, demokratik ve insani bir veçheye dönüşmesin diye bütün kışkırtmaları yapacaktır. Bu kışkırtmaların meyvaları, Azerbaycan, Ermenistan ve öteki SC'de uç vermiştir. Bazı cumhuriyetlerdeki KP'leri milliyetçi kışkırtmaların boyutlanmasında ahmâkça roller üstlenebilmiştir. Ekim Devrimi sürecinde sağlanan halkların birliği ve kardeşliği sorunu, bugün iç ve dış milliyetçi akımların desteğiyle sistemi tehdit eder duruma gelmiştir.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, halkların kardeşliği ülküsü, şimdi milliyetçi kışkırtmalarla köreltilmek istenmektedir. En başta SBKP, ardından birlik cumhuriyetlerindeki KP'leri, yerel yönetimlerdeki Parti görevlileri, bu tablonun oluşmasında yanlışlıklar yapmışlardır. Leninizmin, demokrat ve insani değerler sistemine verdiği -vermek istediği- önem, çapsiz komünistlerce deforme edilmiştir. Kapitalist ahlâksızlık, SSCB'nde ortaya çıkan bütün çürümüşlüklerde rol üstlenebilmişse, KP'leri, DEVRİM yoluyla, en başta Sovyet İşçi Sınıfı, 15 milyon KP üyesi, Kızıl Ordu, KGB ve gerçek Leninist aydın kadrolarca bu "kaos"a dur denilecektir.

Sovyet İşçi Sınıfının Leninizmi çöpe atacağını sanmak aptallık olacaktır. 15 milyon Parti üyesi (ki, bu rakam çok fazladır; 1 milyon donanımlı komünist SSCB'ne yeter de artar bile...) ayıklanmalıdır. Parti üyeleri, PARTİ'yi sahiplenecektir. Gerçek bir Halk Ordusu olan Kızıl Ordu, emperyalizmin Sovyet Anavatanında oynadığı oyuna ve buna çanak tutan Marksizm-Leninizm dışı tutumlara izin vermeyecektir. KGB ise (ki, ne CIA, PENTAGON, ve ne de MİT'e -herhalde benzemez- oranla donanımlı bir kurumlaşmadır) bilimsel bir istihbaratı yerinde değerlendirecektir. Sovyetler'deki Leninist aydınlar ve uzmanlar kendi donanımlarını sistemdeki çürümüşlüklerin aşılması eyleminde mutlaka devreye sokacaktır.

"Açıklık ve yeniden yapılanma" politikası, geçici bir çare gibi kitleleri düşündürmüş, emperyalizm ise bu kanaldan girerek bugün yaşanan "kaos"u yaratmada rol üstlenebilmiştir. Batılı güçler, Sovyetler'deki gelişmeler karşısında önceleri düğün bayram ededursun, şimdi EKİM'i gerçekleştiren, kapitalist mihrakları (mülkiyet ilişkileri, kültür, din vs.) nisbeten temizleyen mekanizmanın tersine çevrileceğini sanıyor; şimdi ise, her şeyin "Halk Demokrasi"ndeki gibi "kolay" olmadığını kara kara düşünmeye başlamıştır.

Göstermelik mahkemelerin hesabı sorulacaktır!

Sovyetler'deki "kaos" aşılabilecektir. Sosyalist Devrimin Leninist gerekleri yerine getirilecektir. Bu süreçte de kapitalist emperyalist blok -gecikmiş de olsa- bu devrimci dalganın altında yokolup gidecektir. Batılı güçlerin telaşı, ülkemizdeki militarist polis devleti tezgahlarının telaşı boşuna değildir.

Kapitalist blok, Bilimsel Sosyalizmi doğru bir eylem kılavuzu ve yöntem olarak kullanmasını bilen kişi, grup ve kadroları, ahmâk, geri zekâlı yerine koymasın! Sosyalist ülkelerdeki dramı-trajediye ebedi sürecek sanmasın! Gezegенimizin "kapitalist bir cennet" olacağı hayâlini taşımasın! Sosyalist ülkelerdeki "kaos"un yerine daha donanımlı bir sosyalist uygulama geçecektir; bunu unutmasın!

Hele bizdeki çapsiz emperyalist yavelerin bu konuda söyleyeceği hiçbir şeyleri yoktur! Karamsarlığın ve de korkunun yeri bilinçle doldurulacaktır!

Managua-Diyarbakır Hattında "Kürtçü Alman Krizi"

Amerika'lı bir foto muhabirinin objektifinden Somoza Diktatörlüğünün son demlerini yansıtan *"Ateş Altında"* isimli filmin finalinde, görevi başında askerlerce katledilişiyle, Amerika'nın Somoza Yönetimine verdiği desteğin kesilmesine yol açan gazetecinin karısı ile bir Nikaragualı hekim arasında unutulmaz bir diyalog geçer. Ellerini kızıla boyayan yaralı kardeşlerinin kanı ve müthiş kını ile *"onbinlerce Nikaragua'lı öldü, Amerikan yardımı sürdü. Demek ki, yardımın kesilmesi için tek bir Amerikalı'nın ölmesi gerekliymiş."* der.

Kamuoyuna *"Kürtçü Alman Krizi"* olarak sunulan olay bize bu cümleyi anımsattı.

Olay, Paris Sorbonne Üniversitesi öğretim üyelerinden, Federal Alman Cumhuriyeti vatandaşı Dr. Hella Schlumberger'in 10-17 Aralık'ta Ankara'da yapılan "Kültürel Haklar Haftası" faaliyetlerini izledikten sonra Kürt Halkına ilişkin yaptığı bir bilimsel çalışmanın hazırlıklarını yapmak üzere bölgeye yaptığı gezi sırasında gerçekleşti.

27 Aralık'ta Birecik'teki "Kelaynak Üretim İstasyonu"nu ziyareti sırasında İstasyon özel defterine *"sizi çok seviyorum (Kelaynak kuşlarını kastederek). Yaşasın Kürdistan toprakları, yaşasın özgürlük. Kuş kafesi kalksın. Yaşasın hür bir Türkiye, eşit haklara sahip Kürdistan'la"*¹ yazan Alman Sosyolog Diyarbakır 2 Numaralı DGM'nce tutuklandı.

Savunmasında *"Ben Türkiye'de demokrasi ve serbestlik olduğunu düşünerek bunları yazdım"*² diyen Schlumberger için başta Federal Almanya olmak üzere Avrupa'da kamuoyu ayağa kalktı. Federal Almanya Dış İşleri Bakanı H.D. Genscher'in dahi bizzat devreye girmesine neden olan sorun Bayan Schlumberger'in serbest bırakılmasıyla "tatlıya bağlandı".

Avrupa ülkeleri içinde Kürt mültecilere karşı aldığı sert önlemlerle öne çıkan Federal Alman Yönetiminin insan hakları anlayışındaki çifte standardın ortaya çıktığı süreçte, TC'de AT'na girme endişesi ile sorunu çözüverdi.

Dr. İsmail Beşikçi'den Dr. Hella Schlumberger'e: Anadolu Bilimsel Sosyolojiye hâlâ dar.

Kees Koning, Aktif Barış Savaşçısı...

TC burjuvazisi güçleniyor; dünyadaki güçler dengesinde NATO'cu bir seçimle büyük bir ordu besleyen TC, askeri gücünü "modern vurucu" konuma getirmek istiyor. ABD ve AT ülkelerinden gelişmiş silah ve gereçler alıyor; yabancılarla ortak silah sanayi kuruyor...

Hollanda'dan H. Uz arkadaşımızın haberine göre: AT ülkelerinde aktif barış savaşçıları, militarizme karşı büyük bir duyarlılıkla mücadele ediyor. Hollanda'lı bir grup barış eylemci-si, ülkelerinin Türkiye'ye silah sevkiyatını engellemek için geçtiğimiz yıl boyunca çeşitli protesto eylemleri düzenlediler. Bu çerçevede ilk kez 27.10.1988'de Woensdrecht Askeri Savaş Üssü'ndeki Türkiye'ye gönderilecek olan NF-5 savaş uçağına "Türkiye'ye yapılan silah ticareti cürümdür" sloganı yazıldı. 58 yaşındaki rahip Kees Koning ile 61 yaşındaki toksikolog doktor van Melle askerlerin yeni yıl kutlamalarından yararlanarak aynı askeri üsse girip NF-5 uçağını baltalarla tahrip ettiler; ancak yakalanıp gözaltına alındılar. Gözaltı süre-

1 Güneş, 17 Ocak 1990.

2 Güneş, 18 Ocak 1990.

sinde, kendileri içerden, arkadaşları da parlamento bahçesinde, Türkiye'de insan hakları ihlali ve Kürt halkı üzerindeki baskıları protesto etmek amacıyla açlık grevine başladılar. Serbest kaldıktan sonra da bu eylemi 40 gün sürdürdüler. Kees Koning savaş uçaklarına yeni bir tahribat yaptı ve tutuklandı. Eylem siyasi etkisini gösterdi; konu tartışıldı ve Kees Koning 10 aylık hapis cezasına çarptırıldı.

Türk ve Kürt devrimcilerden oluşan mülteci bir grup acil dayanışmalarını esirgmeden Kees Koning ve arkadaşlarını yalnız bırakmadılar.

Yılmaz Güney İçin...

21 Ocak 1990'da düzenlenen "Yılmaz Güney'e Özgürlük" Toplantısında "Anıt-Mezar Proje Yarışması" sonuçlanmış, Mimar Erdal Sorgucu'nun projesi birincilik ödülü almıştır. Aynı toplantıda, sinemacı, sanatçı, şair, yazar ve politikacılar konuşmuştur. Toplantıya 40'a yakın siyasi grup ve çevrenin "dayanışma mesajı" gönderdiği anlaşılmıştır. 7000 kişinin coşkusuyla izlediği bu toplantı, bir devrimcinin nasıl olması konusundaki ipuçlarını da veri-yordu.

Aşağıdaki mesaj SORUN BSD Çalışanları adına toplantıya sunulmuştur:

"Yılmaz Güney'e Özgürlük Toplantısını Düzenleme Komitesine,

Değerli Arkadaşlar,

Halkımızın toplumsal ve ulusal kurtuluş mücadeleleri yolunda;

Kamerasını bir Peşmerge'nin bazokasını kullandığı maharetle kullanan...

'Sürgün benim için sürgün değildir' diyen...

Tartışmasız her halk kahramanı ve bilgenin mütevaziliği ile, kavganın ateş boylarında geleceği düşleyen...

İnsanlarımızı ülkelerimizin acılarının öfkeye dönüşmüş tadıyla selamlayan...

Hasılı varoşlarımızda ve Botan'da bir savaş ve zafer narası olan...

Ve asla 'yasak'lanamayan 'UMUT'un, 'SÜRGÜN'ün, 'YOL'un, 'DUVAR'ın, 'SEYİT HAN'ın yaratıcısı olan...

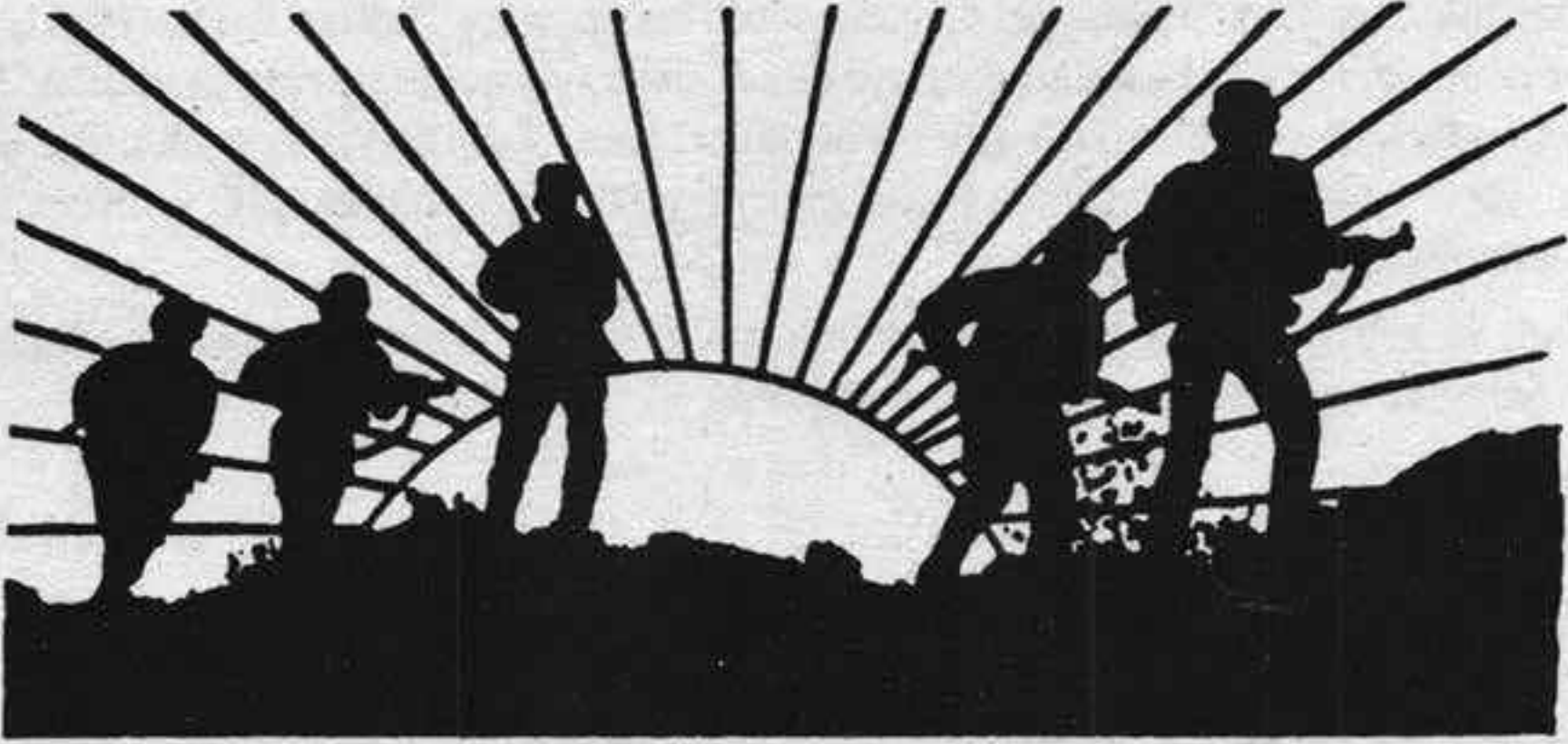
Anısı yaşayan ve savaşan halk önderi Yılmaz Güney'in ölümsüz anısı önünde, sağ yumruğumuzu sıkarak gökyüzüne kaldırmacasına, yedi tepeli kentimizden selam, sevgi, saygı ve desteğimizi iletiyoruz sizlere..."

17.1.1990, SORUN BSD Çalışanları.

10.2.1990

SORUN BSD Çalışanları

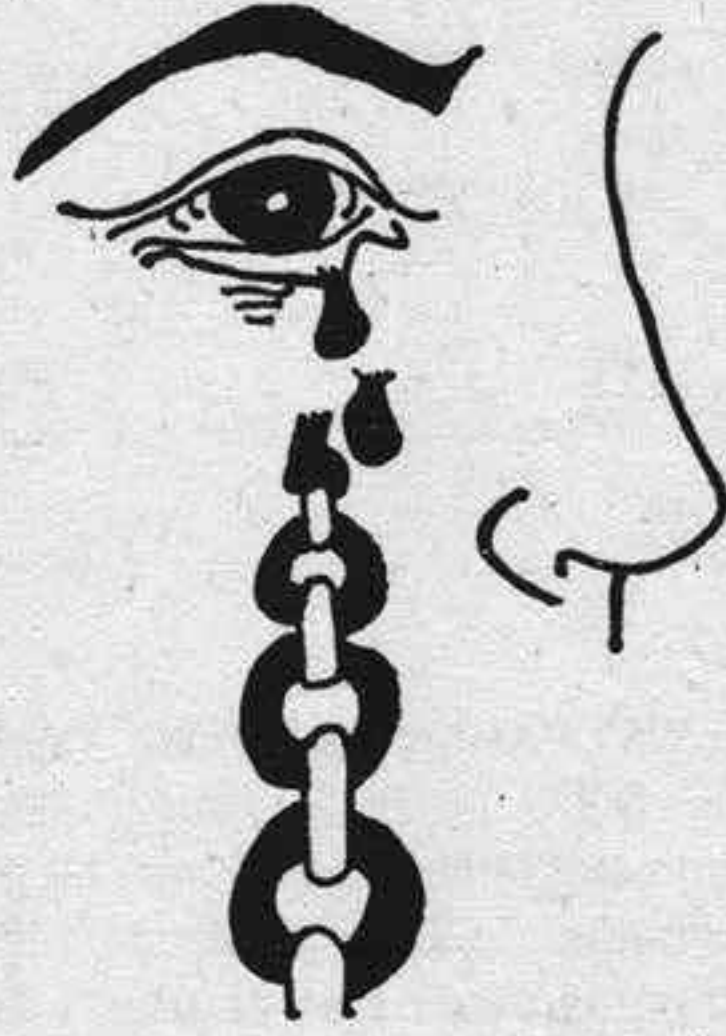
NELSON MANDELA 27 yıllık tutsaklıktan sonra özgürlüğüne kavuştu.

Kapitalist emperyalizmin Güney Afrika'daki ırkçı ortakları, emekçileri en korkunç yöntemlerle baskı ve terör altında tutmakta, sömürmektedir. Afrika'daki ırkçı, faşist ve sömürücü sistem sürdükçe; "silahlı mücadelenin süreceğini, bunun doğal bir savunma olduğunu" dile getiren E. Mandela, ırk ayrımcılığı, bağımsızlık ve özgürlük mücadelesindeki onurlu kimliği ile anılmakta ve bütün dünyanın emekçi halklarınca sevilmektedir. Afrika emekçilerinin mücadelesi bizim mücadelemizdir.

Desen: The African Communist, Aralık '89'dan.

ŞİMDİ

görsen beni tanıyamazsın, diyor
öyle değiştim, öyle değiştim ki
şimdi saçlarım siyah, gözlerim akpak
ellerimi nereye koyacağımı biliyorum
bozdum büyüleri, ürkmüyorum gecelerden
ve yanlış sevgilerden ve senden.

nicedir karabasanlar görmüyorum, diyor
öyle düzeldim, öyle düzeldim ki
şimdi dudaklarım kızıl, bedenim bencil
yeryüzü bastığım yerdir, biliyorum
yendim yalnızlığı, korkmuyorum gölgelerden
ve hüznü kıyıkentlerinden ve senden.

ben artık eski ben değilim, diyor
öyle sevinçliyim, öyle sevinçliyim ki
şimdi başım dik, özlemlerim belli
kimi niçin seveceğimi biliyorum
aştım duygusallığı, sıyrıldım düşlerden
artık şiirlerinden çıkmak istiyorum.

Aytunç Altındal
Zürich

YENİ YILDA BİRLİKTELİĞİN ZENGİNLİĞİ VE BEREKETİ

Sosyalist Dergiler okurlarıyla ciddi diyalog kurmak, yapılan eleştiri, öneri ve uyarıları değerlendirmek durumunda. SORUN BSD Çalışanları olarak bunu ne ölçüde gerçekleştirebiliyoruz? Doğrusu gereği gibi yapamıyoruz bu görevimizi. Donatımlı bir elemanın bu işi üstlenmesi ve de bütün günlerini yalnızca bu iş için ayırması gerekiyor. Şu aşamada buna yeterince ulaşamıyoruz; dost okurların bunu anlayışla, hoşgörüyle karşılamasını bekliyoruz.

Bir Dergiye duyulan ilgi, sahiplenilmesinden ve yapılan eleştirilerden anlaşılır. Devrimci kadroların yaptığı eleştiri Hareketimize katkı demektir. Eleştiri denilince, nesnel gerçekliği yansıtan, bilimsellik üzerine kurulu, hata ve yanlışları açığa vuran, ayrıca nasıl olması gerektiğini de yansıtan katkıları anlamaktayız. Bu türden eleştirilere bütün sosyalist dergilerin ihtiyacı büyüktür.

Zaman zaman eleştiri adı altında kağıda dökülen saçmalıkları da okumaktayız. Sosyal pratikte reddedilen tezlerini senteze ulaşmışçasına ele alan anlayışlar (fanatizm, maskecilik ve inkârcılık), ne yazık hezeyanlarıyla eleştiri yaptıklarını sanıyor.

SORUN BSD hakkında dişe dokunur ciddiye alınır (basında yazılı) bir eleştiriyle henüz karşılaşmadık. Elden iletilen eleştirileri uygun zamanda elbette cevaplayacağız. Bir derginin basılı yayınlarda eleştirilmeyişi kuşkusuz onun doğruları dile getirmiş olduğunun işareti yerine konulamaz. Bizler sosyalizmi ciddiye aldığımız için eleştiri özgürlüğümüzü kullanırken; eleştiriye muhatap olanlar gerçek aşkı için dövüşen bizleri dilerse eleştirir, dilemezse eleştirmez. Buna karışamayız. Şiddetle eleştirdiğimiz siyasi eğilimlerin teori ve pratiği sosyal pratikte sınanıyor.

SORUN BSD'de yayımlanan eleştiriler üzerine, muhataplarımızın kendi yayın organlarında işi suskunluk ve sinsi bir kuşatma politikasıyla geçiştirmesi, bizlerin sorunu değildir. Bu yolda bize yöneltilen soruların cevaplarını elbette bizler veremeyiz. Dergimize bu türden soruların yöneltilmesi, SORUN BSD hakkında gıyabımızda "kaynatılan katran kazanlarının" ürünüdür. Tevatür ve spekülasyon, ilerici saflardaki düşmanların iltifat edeceği "yöntem"lerden biridir. Bunlara cevap vermeyeceğiz; işimize bakacağız. Devrimciler açık sözlü, dürüst, namuslu, siyasi terbiyesi, ahlâkı ve sorumlulukları olan onurlu insanlardır.

* * *

Okur eleştirilerine değinmeden önce 1990 yılı nedeniyle SORUN BSD'mize, bu vesileyle gönderilen tebriklerden söz etmek istiyoruz: Büyük çoğunluğu cezaevindeki okurlardan gelen bu tebrikler arasında hepimizi düşündürüp gönendirenlerine de rastlamaktayız. Ara-

larında desen ve şiir çalışmalarıyla daha da anlamlaştırılmış olan tebriklerin bazılarını Dergimizde yayımlayacağız. Desen çalışması yapan arkadaşların çini mürekkep kullanmalarını öneriyoruz. Yazı katkısı yapanların ise, iki aralıklı daktilo ya da el yazısıyla (tek yaprak) okunaklı yazmalarını rica ediyoruz.

Çanakkale E Tipi Cezaevindeki arkadaşlar: Ahmet Mansız, Fahrettin Fakı, Mehmet Soyaker, Çetin Çakmak, Ahmet Ataker, Mustafa Uysal, Mehmet Yılmaz, Naim Altıntaş, Kuddusi Tokaç, Davut Ceylan, Vedat Coşkun, Veli Biçer, Oktay Alat, Nazmi Ateş, İsmail Tumay, Özcan Kahveci, Ertan Yıldırım, Adalet Güven, Hasan Avcı, Özcan Doğan, Mustafa Böbrek, Hüsnü Çavuş, M. Ali Baran, Hasan Çekli, Tayyar Güdül ve tebrikte imza atacak yer kalmadığından "ve 50 Arkadaş" kaydı düşülmüş bir yeni yıl mesajı gönderiyor... Dileklerini paylaşıyor, teşekkür ediyoruz.

Aynı cezaevinden Cemil Bozkurt, Müzaffer Cengil, Mehmet Karakuş güzel şeyler dile getiriyorlar mektuplarında. Ali Rıza Erdoğan da Temel Demirel'in anasına bir mektup yazmış; bu mektuptaki düşünceleri okurlarla paylaşmamız bize de iletilince yazmadan geçemedik: "(...) Sevgili anacığım, dört aralıktan beri bireysel olarak süresiz açlık grevine başladım. Kartı (A.R. E.'nin fotoğrafı, başında bir de kanarya var) direnişin sekizinci günü yazıyorum. Direnişin içeriğini iki maddede somutladım: Cezaevlerinde sınırlamasız insanca yaşam koşulları ve devrimci tutsaklara özgürlük. Anlayışımız hakim sınıflar ve iktidarlardan istemek değil, bu sorunların mücadelesini vermek. 12 Eylül süresi boyunca işkence, zulüm, katliam uygulayan, sayısız devrimciyi idam edenlerin bundan sonrası için de niyetlerini ve politikalarını biliyoruz ve onlardan bir şey beklemiyoruz. Dün olduğu gibi bugün de kazanımlar olacaksa, dışarı ve içerisi bir bütün olarak vereceği mücadele ile olacak. (...) "

Celâl Özalp mektubunda, Diyarbakır'dan Çanakkale'ye sürülmüş 30 arkadaşıyla, ilerici basın yayın faaliyetlerini izlediklerini, Dergileri değerlendirdiklerini yazıyor. Kendi anadilinde konuşturulmayanların haklı isyanını, sosyalist dergilerin daha çok işlemlerini, işin lafzını bırakıp daha somut şeyler beklediklerini, bunun da en doğal hakları olduğunu dile getiriyor. Türk ve Kürt Solu'nun bu konuda yapacağı çok şey vardır...

Evet nice devrimci aynı düşüncelerle cezaevlerine sığmaz oldu. Burjuvazinin uyguladığı baskı, terör, asimilasyon ve işkenceye karşı, devrimci onurunu, canını gerektiğinde ortaya koyarak direnmesini bildi. Bir bütün olarak Türkiye Solu'nun direngenliği boşuna değildir. Cezaevlerinden yükseltilecek sese aynı duyarlılıkla cevap verilmeli; devrimcilerin hayatlarını ortaya koyarak ilettikleri mesajı doğru biçimde almalı ve onların mutlaka yaşamalarını sağlamamız gerektiğini düşünmeliyiz.

Aydın E Tipi Cezaevindeki arkadaşlardan tanışığımız "Doğu"lu dostlarımızdan Mehdi Zana ve Recep Maraşlı'ya teşekkür ediyoruz. Fehmi Uzal, Fevzi Giriş, Hikmet Uzer, Ahmet Yüksel, Mehmet Yücekaya, Emin Şen ve 6. ve 14. Koğuş adına Sinan Şanda ve H.Bayram Kızırtıcı'nın ortaklaşa imzaladıkları, şiirli, desenli tebrikte şunlar yazılıdır:

"...

topraktan gül alıp/ toprağı can koymadadır özgürlük / yüreğine milyon yüreği sığdırıp / yüreğini milyon yüreğe bölmededir / ve öpmededir alnından namlusu özgürlük / ağzın kan doluyken bile." DİLAR

R. Maraşlı, Cezaevinde TC devletinin baskı, terör ve asimilasyon "politikası"nı en kötü koşullarda bile karşıya almış bir devrimci. Özel yaşamı, mahkemelerdeki dik ve onurlu tavrı, açlık grevlerindeki direngenliği ile tanınıyor. Kendinden, zedelenen sağlığından söz et-

meyecek kadar da erdemli. Bu tutumunu mektubunda da sergiliyor; biz kendisinden haberli olalım derken o, Sedat Karaağaç'ın acil durumunu dile getiriyor. Devrimcileri, nice Sedat'ları kurban alan burjuvazinin cezaevi politikası, elbette hanesine yazılmaktadır. Burjuvazinin palazlandığı, fakat güçsüzlüğünden "burjuva demokratik" bir ortama geçemediği ortamları sosyalistlerin ve devrimcilerin yerinde değerlendirmesi gerekiyor. R. Maraşlı mektubunda "... eğer Sedat'ı kaptırırsak, bu kansere yenilen beşinci siyasi mahkûm olacak..." diyor.

Nazilli E Tipi Cezaevindeki arkadaşlardan Muammer Sakaryalı, Orhan Çivi, Yaşar Eroğlu, Suphi Aksoy'dan tebrik ve Orhan Çivi'den bir dize: *"Hayır / yas tutmayın ölen sabahlara / giyinin sağ kalan güzellikleri / kirletmeyin ama"...*

Malatya E Tipi Cezaevindeki arkadaşlardan Haydar Yurtsever, Seracettin Akyol, Kâzım Kurucu, Hasan Gülbahar, arkadaşların istekleri de var...

K. Kurucu mektubunda şunları dile getiriyor:

"SORUN BSD'nin yayıncılık alanında vermiş olduğu mücadeleyi takdir ediyor ve ilgiyle izliyorum. Reformizm ve sosyal şovenizme karşı vermiş olduğunuz savaşım, oldukça dikkat çekicidir. Türkiye'deki reformist anlayışın, sınıflar mücadelesini inkâr ederek, burjuva çoğulculuğu içinde sınıf uzlaşmacılığını savunmasının su yüzüne çıkmasıyla birlikte, burjuva partilerinin bugüne kadar gerçek anlamda doldurmadığı sosyaldemokrasi boşluğunu doldurmaya soyunmaları, eskiden sözde dahi olsa, savunmuş oldukları sosyalizm mücadelesinden uzaklaştırmış, bununla da kalmayarak, çürüyen kapitalizmi yaşatabilmenin reçetelerinin kendilerinde olduğunun beyanatını verir duruma gelmişlerdir. İdeolojik, politik ve pratikçe sınıfın dışına düşen reformizmi, ideolojide, teoride ve pratikte sınıfın içinden iyice söküp atmak, sosyalizm mücadelesi veren güçlerin sorumluluğunda olduğu asla unutulmamalıdır.

"Bu bağlamda, karınca kararınca halk değiminde olduğu gibi, her alanda mücadeleye hız vererek, Marksizm-Leninizm dışı akımların çirkin yüzlerini, kitleler nezdinde ortaya çıkarmanın (politik açığa vurmanın) zamanı gelmiş ve geçiyor da... Bütün komünizan güçlerin birlikteliği sağlanarak, 'proletarya partisi'nin güçlendirilmesi, şu veya bu şekilde sosyalizm mücadelesi veren güçlerle 'Devrimci Blok'un oluşturulması sonucunda, yenilgiye uğratılacağı gerçeği kavranılmadan, parça parça verilen mücadelelerden, istenilen verimin elde edilemediği gerçeği ortadadır. 'Benmerkezci' anlayışlar bir tarafa bırakılarak, kariyerizm ve tutuculuk hastalığından arındırılmış güçlerin vereceği mücadelelere omuz vererek, örgütlü, disiplinli bir tarzda, Hareketimize toplumsal işlerlik kazandırılarak kitlelere maledebilmesiyle mümkündür.

"Bu türden bir mücadelede katkınızın olduğu inancını taşıyarak, örgütlü ve kitlesel güçlerle birliktelik içinde olmanız gerektiği umuduyla, SORUN BSD'nizin üçüncü yılına girişini kutluyor, daha verimli bir yayın yaşamı diliyorum."

" 'Proletarya Partisi'nin güçlendirilmesi", "Devrimci Blok", "örgütlü güçlerle birlikte olmanız" türünden kullanılan literatürle kimi, neleri kastedtiğinizi anlamaya çalışıyoruz. Komünistliği, Devrimciliği dar çevrelerce "tescil" edilmiş örgütler kastediliyorsa, SORUN BSD Çalışanları, hayatın açığa vurduğu aşınmış ve de aşılmış bu türden örgütleri asla Proletarya Partisi yerine koymamıştır; bundan böyle de koymayacaktır. Türkiye'de bizim, bütün devrimcilerin, sosyalistlerin hiçbir zaman bilimsel tanımıyla Marksist-Leninist PARTİ'si olmadı. Olacaksa bundan sonra olacaktır. Bu türden iddia ve kuruntusu olanlar, bizce bazı devrimci nüveleri bağrında barındıran örgütlerdir. KP'lerini ucuza kapatmak za-

manı geçmiştir. Hâlâ eski amentülerini okumak isteyenler varsa, buyursun devam etsinler. Komünist olmak, KP kurmak günümüzde ne anlama geliyor? Bunu iyice tartmak gerekiyor. "Devrimci Blok" diyenlerin kimlerin çöplüğünde eşindiğini görüyorsunuz. SORUN BSD Çalışanları, bilimsel sosyalizme bilinçle bağlı, kararlı, geleneğini sürdüren, satılmamış, ama farklı konumları bulunan kişi, grup ve kadrolarla birlikteliği gündeme taşıyan, bununla da kalmayıp somut iş yapılmasının peşini bırakmayan, ayrıca KADRO olduğunu kanıtlamış bütün birimleri asla yalnızlığa itmemiş bir organdır. Kastedilen KADRO'larla nelerin yapıldığı, yapılacağı, imkânlarının olup-olmadığını mücadele içinde siz de görüyorsunuz. Sizinle yüz yüze konuşmayı çok isterdik. Şu aşamada ancak Dergi ve Kitaplar aracılığıyla konuşabiliyoruz. SORUN BSD'mizin PARTİ ve BİRLİK konusunda işlevsel olması yolundaki çabalarını daha da anlayacağımızı sanıyoruz. İSP bütün komünist kadroların gücüyle mutlaka oluşturulacaktır.

A. Kadir Şimşek de aynı cezaevinde, şiir yazan bir "adli" mahkûm; müebbetten yatıyor. Piyasada serbestçe satılan kitap ve dergilerine faşist zihniyetli yöneticiler el koymuş; aralarında SORUN BSD de var. Uluslararası tekeli sermayenin maşa olarak kullandığı yerli faşistlerimiz, şimdi de DTK'nin kurumlarında "yeni" bir role soyunmuş. Kaçakçılık, rüşvet, cinayet vs. derken devrimcileri zapturapt altında tutmak için akla gelen her şeyi yapıyorlarmış. Başka ne yapacaklardı ki? "Komünizm Tüccarlığı", sistem ayakta kaldıkça devam edecektir. A. Kadir Şimşek'in bir dizesini birlikte okuyalım: / *Öfkem bilemiyor! Dersim, Zilan, Halepçe! ve Kürt soykırımı! Hiroşimada ölen çocuklar! Şili halkını, Filistinli, Nikaraguayı! ve kendi memleketimi / düşünüyorum / Öfkem kabarıyor...* "İçerdeki" devrimciler bu arkadaşlara yardımcı olurlarsa daha iyi şiir yazacaktır. "Adli" mahkûmlar, devrimcilerden çok şey öğreniyor; basında çıkan ilanlarıyla onlar da sistemi sorgulamaya başlamıştır. Bu çok sevindirici bir gelişmedir.

Bursa E tipi Cezaevindeki arkadaşlardan Haşim Karakütük, Ali Alkan, Abdullah Şengörenöğlu, Miraç Akçelik, İbrahim Arslan, Arif Dünder SORUN BSD Çalışanlarına en içten yeni yıl mesajını iletiyorlar.

Diyarbakır 1 Nolu E Tipi Cezaevinden Nurettin Yıldırım, Naif Kurt, Nezir Çelik, ayrıca Mehmet Kızılaslan 13. Koğuş adına bir desenle süslediği tebriğinde şunları dile getiriyor: *"Kocaman bir yılı daha geride bırakırken, bugün her zamankinden daha dinç, daha kararlı ve kölelik zincirlerini parçalayarak yeni yıla siz dostlarımızla birlikte merhaba demenin gururunu yaşıyoruz. Bu vesileyle Diyarbakır'dan dostluk selamlarımızı yolluyor, yayın hayatınızda başarılar diliyoruz..."*

Gaziantep Özel Tip Cezaevinden Bayram Alkan, Adnan Demir, Erol Çoban, Ahmet Yıldırım ve Yaşar Othan birbirinden güzel dileklerini yazıyorlar. Y.Othan bir de desen çizmiş, ayrıca şu dizeleri ekliyor: *"Uğruna çekilen / derttir, mihnettir / senden yana oluşumuz sebeptir / kolektif hayat"*

Adana / Ceyhan E Tipi Cezaevinden M. Selim Çürükkaya "14 Temmuz Kızıl Bir Şafaktı Diyarbakır'da" Başlıklı bir kart gönderiyor. 1982'de faşist baskı ve terörü kendi hayatlarını yakarak yoğa sayan devrimcileri sembolize eden bir desen çalışması göndermiş; Zülfikâr Fak imzalı. Çeperi tel örgülerle çevrili Diyarbakır Kalesi, ortada zincirleri kıran bir yumruk, sarı alevler içinde dört devrimcinin portresi, kırılan zincirler, ufukta umudun simgesi güneş, sarı, yeşil ve al renkleriyle aleimsema, tarih 14 Temmuz 1982. Bu çalışma tam da devrimci bir bayrak gibi. M. Selim Çürükkaya SORUN BSD'mizi yeterince tanımıyor; ama kimi sıcak şeyleri dile getirecek kadar da tanıyor sanıyoruz. Bazı sol dergilere olan

eleştirilerini anlatıyor; birlikteliği zedelemeyen, Hareketimize katkı getiren; fakat farklı konumları olan bütün devrimciler, bilindiği gibi SORUN BSD'mize yazmaktadır.

Aynı cezaevinden diğer bir "Doğu"lu arkadaşımız M. Şehmuz Cibran, yeterince yazamayışını "nesnel koşullara" bağlıyor; elbette daha başka ortamlarda bütün devrimciler, sosyalist kadrolar buluşacak, yeni yıl kutlaması yapacaktır. Şakir Yılmaz, Nihat Ballı da yeni yıl mesajlarını iletiyor.

"Ceyhan Cezaevinden tutsaklar adına" imzalanan Tahsin Alpşar, Mithat Gönenç, Selman Altınöz ve M. Selim Çürükkaya imzalı kartta gene bir desen, altında ise şu mesaj iletiliyor: *"1990 yılının insan hak ve özgürlükleri alanında ileri bir adım olmasını diliyor; yeni yılınızı içtenlikle kutlarken dileğimizin zıddı bir çabaya dikkatinizi çekmek istiyoruz:"*

"Birkaç ay önce tutsakların 'ölüm yolculuğu'na gönderildiği Eskişehir Cezaevi, yeni bir düzenlemeyle koğuş ve havalandırmaları bölünüp tek kişilik hücrelere dönüştürülmektedir. Duyumlarımız, Eskişehir'i G. Antep, Bursa ve diğer cezaevlerinin izleyeceğini gösteriyor."

"Cezaevlerinde uygulanagelen siyasi kimliğimizden soyutlama ve onursuzlaştırma politikaları boşa çıkartılınca, insanlar birbirlerinden soyutlanıp gözlerden uzak tek kişilik hücrelerde, özel baskı yöntemleriyle 'dize getirilmek' isteniyor."

"Yargılamasız ömür boyu hücre hapsi anlamına gelen, açlık grevleri ve yeni ölümlere davetiye çıkaran bu yeni uygulamalara karşı sizleri sesinizi yükseltmeye çağırıyoruz..."

Ceyhan'dan Şükrü Gülmüş (Ruken) imzalı şiiriyle, anadilini konuşamayan bir devrimcinin ağzına örülen demir kafesi resmetmiş kartına. Çini ile çalışsaymış belki net bir görüntü alabilir ve yayımlayabilirdik bu deseni. SORUN BSD, S.11-12, s.74'de "İnançlı Hançer" adıyla yayımlanan şiiri yanlışlıkla Hasan Akbaba imzasıyla yayımlandı (aynı zarfta çıktığı için). Bundan ötürü Ş. Gülmüş'den özür diliyor ve düzeltiyoruz; gerek desen, gerekse şiir çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Ceyhan Cezaevi ötekiler gibi entelektüel ve sanatsal çalışmalara yönelmiş bir işlik gibi... Hasan Akbaba cezaevi koşullarını okumak ve yazmak eylemiyle değerlendiren arkadaşlardan. Yazı katkılarını sürekli izliyoruz. SORUN BSD'mizin 14. sayısında bir yazısını yayımladık; zorunlu bir özetleme yaparken kendisinin yayımlanmasını istediği bölümler giremedi. Anlayışla karşılayacağını umuyor, mesajlarına teşekkür ediyoruz.

Bartın E Tipi Özel Cezaevinde SORUN BSD'mizi özenle okuyan arkadaşlarımız çoğunlukta, Ali Beyköylü, Y.Ziya Sülekoğlu, A.İbrahim Önsoy, Hulusi Köprülü, Sadık Süleyman Öge'nin sevimli dileklerini aynı özlemlerle paylaşıyoruz.

Erzincan Özel Kapalı Cezaevinden Alaattin Altıntaş *"yazılarınızdan uzak tutmayın bizi..."* diyor. Devrimcinin el yazısı güzel olmalı; Tekin Kızılay ve Cengiz Özdemir güzel ve işlek yazılarıyla kimliklerini simgeliyorlar. Erzincan Cezaevi sakinleri de büyük bir susuzlukla okuma eylemine uzanmış; bu çalışmaların yerinde değerlendirilip özümsemesini diliyoruz. Cezaevi mekânını dışardaki hayattan soyutlamadan birer üretim yerine dönüştürmek eyleminde devrimcilerin görev ve sorumlulukları vardır; bu çabaya dönük insanlarımızla sahiplenmek, düşünsel etkinliklerinin giderek yazı eylemine dönüşmesine yardımcı olmak gerekiyor. SORUN BSD Çalışanları,ki, cezaevinin ne demek olduğunu 1946'lardan bu yana yaşayarak gelenler olarak, yeterince bilmekteyiz. Kendilerini tanımasakta, yüzlerini görmesek de, elimizdeki imkanlarımızla cezaevindeki insanlarımızla sahipleneneceğiz. Cezaevinden yükseltelen devrimci ve onurlu sesi almayan, dar grupçu, bağnaz ve kötürüm anlayışların iflas etmesi için ne gerekiyorsa / yapmak yararlı olacaktır.

Elazığ E Tipi Cezaevinden Fethi Yıldız, K. Maraş / Elbistan Cezaevinden "Her sabah merhaba diye başlayacak, türkü tadında yaşayacak günlerin gelmesi dileğiyle..." diyen Ahmet Yıldırım; Amasya cezaevinden düzenli resim çalışmalarıyla da tanınan Ahmet Erhan arkadaş, güzel bir desen, yanısıra da "Yeni yıl / Kavgaya olsun, umut olsun / yeni yıl / halkımızın kurtuluş yılı olsun..." diyorlar...

Çeperleri beton, demir, telörgü ile kaplı olmasa da, Anadolu'dan, başka bir anlamıyla öteki "cezaevi"nden, Hüseyin Elçi / Adıyaman / (Şiirlerini uygun bir zamanda yayımlayacağız.) İ. Hardal / Batman-Kozluk / (Şiirini bu sayı yayımlıyoruz), Bilal Dilber / Trabzon Araklı / Armağan Barışgölü / Malatya/, Keriman ve Doğan Görkey / İst. /, Dr. Ata Soyer / Ankara /, Halil- Halit Gülnar / İzmir /, Süleyman Ekim / Çay /, Suat İskender / Antalya / (Kitabı inceleniyor, mimari eskizi bu sayı yayımlanacak) / Bülent Işık / İst./, Ahmet Kerem Çebi / Ankara /, (Alime Mitap'ın güzel desenlerini iletmiş...), Ahmet Çaldıran / G. Antep /, Hüseyin Akat / Simgeli-İst. /, Cumhuriyet /, Anadolu Basını /, Arkadaş Gazetesi / Ergani /, Adımlar, Birikim, Yeni Açılım, 2000'e Doğru, Özkaynak, Say, Cemmay, Arkadaş, Tüm-Da, Dost, Adaş, İleri, Damla Grafik, Bilgi kit., Akaşa- basın yayın dağıtım kurumlarıyla İst. Belediyesinin yeni yıl mesajlarına bilmukabele bizler de katılıyoruz.

Kıbrıs'tan Remzi Yektaoğlu / Galeri Kültür /, Paris'ten Halk Oyuncuları, Belçika'dan Abdullah Doğan/, Paris Halkevi'nden gönderilen kartta "... Ufukların ötesi belki aladır / Ama dağların boynunda halkalanan bulutlar / hiç değişmedi..." / Nihat Behram /'ın dizeleri yer alıyor. Luxembourg'tan Cihan Yıldırım Kürtçe ve Türkçe yazmış tebriğini: "Tüm hesapların silineceği ana kadar" sürececek görkemli yürüyüşün zorunlu bir akışı olan, yeni yılınızı dostça kutlar, tüm umutlarımızın gerçekleşmesi dileğiyle..." C.Yıldırım, Bir "Kamulaştırma" nedeniyle cezaevinde; bazı arkadaşları "çürük" çıkmış; iyi saatlerde olsunlarla ilişki kurmuş ve T.C'nin şefkatli kollarına uzanmış... TC'nin "tutukluların iadesi" yolunu kullanmak istemesi, haklı tepkilere yol açıyor. Doğallıkla siyasi mülteci statüsündeki C. Yıldırım, TC'nin koruyuculuğunun ne demek olduğunu bilincinde...

Atina'dan / Kamplardan / Mirze Karataş ve Hülya, el emeği bir kart göndermiş; yanısıra da bir şiir albümü... (Şiirleri değerlendirmeyi düşünüyoruz.)

Paris'ten İsmail Yıldırım arkadaşımız değerli resim çalışmalarıyla SORUN BSD'mizin bir eksikliğini gideriyor; kendisine bir kitap albümü yapmayı tasarlıyoruz. Gene Paris'ten SORUN BSD'mizin özverili yazarlarından Temel Demirel arkadaşımız tebriğinde şunları dile getiriyor:1990'ın ülkelerimizde ve dünyamızda, İstanbul'un Silahtarı'ndan işçi varoşlarına; Sivas ilinin Üsküdar'ından ötedeki kardeş ülkenin Botan'ından Cudi'sine: Barikatın bizim tarafındaki, toplumsal ve ulusal kurtuluş kavgalarından yana olması umudu ile; çalışmalarınızda başarılar diliyor; dostluk ve sevgi yazıyorum sizlere..." Tebrikte ayrıca İ.Yıldırım'ın elleri, gözleri bağlı bir ihtilalcinin resmi yer alıyor...

Zürich'ten Aytunç Altındal arkadaşımız SORUN BSD Çalışanlarına ve yazarlarına selamlarını iletiyor, "Hasretle gözlerinizden öperim" diyor. Biz Anadolu hapishanesindeki siyasi tutsaklar, cezaevlerinde, kamplarda ve yurtdışındaki insanlarımızın hasretlerimizi anılan ve anılmayan kavgamızla yansıtmaya çalışırken, devrimcilerin, sosyalistlerin arı gibi çalıştıklarını da biliyoruz. A. Altındal, işte bu cümleden, 4 şubat 1990'da Berlin'de (D.A.C.) Öğretmenler Sendikası GEWin davetlisi olarak "Avrupa Topluluğu ve Türkiye'de Laiklik" başlıklı; 25 Ocak 1990'da SSCB. Halk Komiteleri Kültür Dairesi Başkanlığının davetlisi olarak aynı konuda Konferanslar verecek. Ayrıca Mart ayının sonunda Almanya'da laiklik üzerine bir panele katılacak.

* * *

SORUN BSD Çalışanları, birlikteliğin birer zenginlik ve bereket olduğunu, 1990 yeni yıl mesajlarıyla hem de keyifle tadmış oldu. Yazarı, çizeri düzeltmeni, teknik sorumluları, Yazı İşleri Müdürleri (ki, hepsi birer kahraman gibidir), dağıtım birimlerinde rol üstlenenler, siyasi sorumluluğunu, üretimi, işleri, özel yaşamlarıyla bir tutarlılık içinde götüren arkadaşlarımızla bir kez daha kavramış olduk. Bu duygularımızı okurlarla paylaşmak için de bir bölümünü yayımladık.

SORUN BSD'mizin adını, çizgisini-içeriğini, işlevsel olması için verdiği kavgayı kavramış devrimcilerin, sosyalistlerin bu kürsüden yükseltilecek sese her zaman kulak vereceklerini biliyor ve seziyorduk. Türk ve Kürt Solu'nun bütünlüklü örgütsel güvenceye kavuşacağına ilişkin bilincimiz bu vesileyle iyice pekişmiş oldu. Emeği geçen insanlarımızın bilinç ve özverilerine çok şey borçluyuz. Varolsunlar...

* * *

Dergimize sıkça yöneltilen bir soruyu da cevaplamak istiyoruz: SORUN BSD'mizde (Alfabe ile ilk kullanılan adlarıyla): "Tarihi TKP", 1. TİP, İşçi Birlikleri, VP, THKO, THKP-C, TİKKO, DDKO, TEP geleneğinden devrimcilerin imzaları yer almaktadır. SORUN BSD Çalışanları bunu, şu aşamada, uygun ve doğru bulmaktadır. Hareketimizin bu türden bir birlikteliğe ihtiyacı olduğunu ve Dergimizdeki armoninin sosyalizm ve devrimci mücadelemiz için bir zenginlik ve bereket olduğunu düşünüyoruz. "Homojen" bir yapı, iş içinde oluşur, gelişir. Birer "misyon" iddiasında olup da bunu sosyal pratikte gösteremeyen dergilerin ne kadar vukuatı varsa, SORUN BSD'nin de, doğallıkla o kadar bir "vukuatı" olacaktır. Daha nitelikli ve donanımlı bir Dergi'yi İSP'nin ve onun oluşturup denetlediği Bilim Kurulları ve Enstitüler'in sorumluluğundaki bir yayın kolektifi ancak yerine getirilebilir. "Komünist" ve de "Devrimci" oldukları kendiliğinden menkul sığ yaklaşımların SORUN BSD'mize "kin" duyması, verdiği ideolojik mücadelenin altında kalanların marjinalliği, kariyer tutkusu ve öteki hesaplardan kaynaklanıyor.

Bakırköy'den Hüseyin Kırgöz, birlikteliğin birer zenginlik ve bereket olduğunu kavramış bir arkadaşımız olarak: *"Burjuva ideolojisi ve revizyonizmle amansız bir savaş verilmelidir. Dünya'da ve ülkemizde Marksist-Leninist harekette yaşanan 'bunalım' aşılacaktır. Gerek sosyalist ülkeler gerekse dünyamız çok değerli bir deneyi ve süreci yaşayacak; gezegenimizin en büyük düşmanı, bütün kötülüklerin anası kapitalist-emperyalist ahlâksızlık / ve onların 'Marksist' maskeli uzantıları daha da tepelenecektir. SORUN BSD'mizdeki içerik, ne denli köretilmek istenirse istensin; meydanın boş olmadığını; Marksizmin sağ birer yorumu olan kimi dergilerle boy ölçüşüleceğini; böylelerinin yayın bombardımanı karşısında yılan, teslim olanların yanıldığını; sinik kuşatma politikalarının işlevsiz kaldığını; bu yoldaki karamsarlığın kırıldığını, bundan böyle daha da kırılacağını ortaya koymuştur. Devrimci mücadelenin zor ve çetin yolunda SORUN BSD'nin çabasını inkâr etmeden, dayanışma yapacağımızı, yalnız bırakmayacağımızı bilmenizi... (...)"* dile getiriyor.

Evet, 1990 yılında birlikteliğin zenginliği ve bereketi üzerine özgün, nitelikli, donanımlı çalışmalar bekliyor Türk ve Kürt Solu'nu...

Birinci sayımızdaki sözümüzü yineliyoruz:

"Buyurun! İşliklerde BİRLİKTE Üretelim!..."

SORUN BSD
6 Ocak 1990

KAPİTALİST BLOK EKİM'İN İNTİKAMINI ALIYOR

Sırrı Öztürk

Sosyalist Bloktaki Gelişmeler

SBKP MK, 27. Kongrede alınan kararlar ışığında "açıklık ve yeniden yapılanma" adını verdiği yeni bir politika uyguluyor. Pratikte sınanan, daha da sınanacak olan bu politikanın sonuçları en başta Sosyalist Bloкта, ve bütün dünyada tartışılıyor; daha da tartışılacak.

Kapitalist Blok bu yeni politikayı dikkatle izliyor; kendi çıkarına yorumlamaya çalışıyor. Burjuva ideolojisi ve revizyonizmin temsilcileri, dünyanın bütün marksologları bu konuya eğilmiş, tartışıyor; muhtemel gelişmeleri hesaplıyor; onlar da mukabil taktik ve stratejiler geliştirmeye çalışıyor...

SBKP MK bu yeni politikalarıyla, tartışmaya açık bir yığın sorunu insanlığın gündemine getirmede etkili olmuştur. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden bu yana, dünya işçi sınıfı ve emekçi halklarına V.İ. Lenin'in verdiği barış mesajı, günümüzde de yakıcılığını korumaktadır. 1917'de kapitalist emperyalist dünyaya vurulan darbe bütün insanlığı sarsmış ve düşündürmüştür. Uluslararası tekelci sermayenin imparatorluğu, sosyalizmin devrim yoluyla kendi sonunu getireceğinin bilincinde olarak, SSCB'deki sosyalizm uygulamasını sınıfsal çıkarına ters bir gelişme olarak sosyalist inşaaının yolunu kesebileceğini düşlemiştir. Kapitalist emperyalizmin, sosyalizmi, sosyalist kuruculuğu önleyebilmesi, bilimsel olarak mümkün değildi; ancak saptırılması yolunda çaba gösterebilirdi. Öyle de yaptı. Rusya'daki gericilik kışkırtıldı; iç savaş desteklendi. Sovyet deneyi, kapitalist emperyalist kuşatmanın aleyhteki bütün unsurlarına rağmen, sosyalizmin inşasına koyuldu; giderek öteki ülkelere örnek oluşturdu. Çin, Küba, Vietnam vb. ülkeler de DEVRİM yoluyla sosyalist kuruculuk yolunu seçti. İkinci Dünya Savaşı sonunda oluşan "Halk Demokrasileri"nin de katılmasıyla Sosyalist Sistem, Kapitalist Sistemin karşısına dikildi...

İkinci Dünya Savaşı kapitalist emperyalistler arası pazar kavgası ve Sovyet deneyiminin köretilmesine yönelikti. Hitler faşizmi, emperyalist tekellerce boşuna beslenmedi. Almanya'nın savaş kışkırtıcılığındaki rolü, kapitalist blokça desteklenen bir politikaydı.

Hitler faşizmini ve saldırganlığını Sosyalist deneyim kendi gücüyle yendi. Bu süreçte Doğu Avrupa ülkelerinin bugünkü siyasal coğrafyası da çizilmiş oluyordu.

Çarlık Rusyasında, çarlık otokrasisini devrimle yıkan Bolşevik Devrimciler, işçi sınıfının demokrasisini (proletarya diktatörlüğü) kurmak, her türden burjuva ideolojisi ve revizyonizmin kalıntılarını temizlemek zorundaydı. Kapitalist Blok tarihsel ve sosyal olarak kendisini aşan sosyalizme doğallıkla kin duyacaktır; duydu da...

Sosyalist Blok, Çarlık Rusyasında edindiği bu mevziyi korumak, geliştirmek, bu özgün örnekle kapitalizmin yeryüzünden kazınması için savaşmak gerektiğini gördü ve düşündü. Bu, devrimci bir politikaydı. Dünya devrimi gerçekleştirilemediyse de kapitalist emperyalist barbarlık eskisi kadar özgür değildi. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, en başta işçi sınıfına, ezilen ve sömürülen bütün emekçi halklara bir umut ışığı yaktı. Sömürgecilik ağır yenilgiye uğratıldı. Kapitalist ülkeler "nisbi" de olsa, burjuva demokratik dönüşümlere uğratıldı. Ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleri artık durdurulamıyordu. Genç Sovyet Devleti ve Sovyet İşçi Sınıfı, bir yandan Çarlık otokrasisinin her türden pisliğini temizlerken, dünyadaki bütün devrimci başkaldırıları da destekliyordu; bu nedenle Sovyet İşçi Sınıfı dünyamızın en özverili ve enternasyonalist görevini yerine getirmeye çalışan bir işçi sınıfıydı...

Ekim 1917'den bu yana 72 yıl geçti; gezegenimizin sorunları başka bir düzeyde gelişti; nihai çözüme kavuşturulamadı; fakat büyük bir deney yaşandı. Bu deney birikiminde Sosyalist Sistemin belirleyici rolünü kimse inkâr etmemeli; edemez.

Bugün bütün insanlık V.İ. Lenin'in BARIŞ politikasını daha yetkin kavramaktadır. SSCB'nin barışçı politikası, silahsızlanma, uluslararası genel güvenlik sorunlarının gündeme taşınması, kapitalist emperyalizmin savaş kışkırtıcı yüzünü büyük ölçüde açığa vurmuştur. Dünyanın ezilen ve sömürülen halkları, ister kapitalist dünyada, isterse üçüncü dünyada yaşasın, barışın ne demek olduğunu sosyalizm sayesinde öğrenmiştir. Eğer bugün insanlık bazı ilerlemeler kaydetmişse, bütün olumsuzluklarına rağmen (ki nasıl olacaktı ki?), bunu sosyalizm sayesinde kazanmıştır.

Barış, demokrasi, özgürlük, eşitlik her şey insan içindi; insanın maddi ve manevi güzelliklerini daha da geliştirmek, bunun şartlarını oluşturmak sosyalizmin sayesinde olacaktı...

Aklını, vicdanını, bilincini ve de ahlâkını yitirmemiş her insan, dünyadaki bütün kötülüklerin kaynağının kapitalizm olduğunu bilir. Kapitalizmle mücadele, bu ahlâksız sistemin yeryüzünden kazınması boşuna istenmemekte, 'her şey insan için' şiarı uğruna, en başta sosyalistler, boşuna dövüşmemekte...

72 yıllık Sovyet deneyi, 40 yıllık Çin, 20 yıllık Küba ve 25 yıllık Vietnam deneyi, sosyalizmin nasıl olması gerektiği yolunda çok değerli birer deney örneğidirler. "Halk Demokrasileri" deneyi ise, 45 yıllık serüvenine ve günümüzde sarkan görünümüne rağmen, gene de kapitalist barbarlıklardan daha da "demokrat" birer ülke niteliğindedir. "Halk Demokrasileri"nde yaşanan dram-trajedi, sosyalizmin değil, kapitalist emperyalizmin dramıdır.

Anadolu insanı (mız), radyosu, TV'nu, basını ile yalanla besleniyor. Kapitalist emperyalist blok, özellikle de "Halk Demokrasileri"ndeki yanlış sosyalizm uygulamalarını parmağa dolayarak büyük bir ideolojik savaş atağına girişmiştir; söz yerindeyse, Ekim 1917'nin intikamını almaya kalkmıştır. Siyasi ahlâksızlıklarıyla bu görüntüye teslim olmuş ve kapitalist barbarlığa kuyruk sallayan "sol"larda eksik değil...

Sosyalist, Kapitalist ve Üçüncü Dünyadaki KP'leri, bu süreçte büyük bir sorumluluk sınavı veriyor. Sorumlu Komünist Kadrolar, diyalektik tarihsel materyalist yöntem dışında hiçbir yöntemle sorunlara eğilmez; yorum yapmaz. Sosyalist kuruculukta ortaya çıkan yanlışları, hataları korumaz. Komünist sorumluluk asıl bu koşullarda sınanır; sınanıyor. Kapitalist emperyalist dünyanın niyetleri uzantısında değerlendirme yapan "Komünistleri" hayat çok geçmeden açığa düşürür; düşürmüştür. Komünistlerin elindeki pusula (diyalektik tarihsel materyalist yöntem), bilimsel kullanıldığında yorum ve değerlendirmelerdeki şaşma

oranı sıfıra iner.

Kapitalist Blok'un gösterişli vitrini, donanımsız insanların, bu arada donanımlı olması gereken "komünist"lerin, dahası kimi "KP"lerin gözünü bayağı karartmıştır. Bilimden esinlenemeyen, komünist taklidi yapan bazı "KP"leri de, burjuva ideolojisi ve revizyonizmin bombardımanı altında, başarısızlıklarının bütün suçunu, "Marksizm-Leninizm"e yıkıp "yeni" teoriler icadetmeye koyulmuştur.

Tartışma bilimsel yöntem yerine başka kanallara çekilince, elbette spekülasyon ve skandallar ortalığı kasıp kavuracaktır. Sosyalist Bloktaki gelişmeler ve ortaya çıkan sonuçları tartışırken, bu sonucu hazırlayan tarihsel, sosyal, kültürel vd. nedenleri dürüstçe ortaya koymamak ucuz bir yöntemdir.

Gelişmelerin Türkiye'deki Yankısı

Türkiye Solu'nun "kıblesi" genellikle dışa dönük ve bağımlı olmuştur; Moskova, Pekin, Tiran başkentlerine kölece, mekanikçe bağlı olanlar, özgün ve bilimsel değerlendirmelerden uzak kalmıştır. Marksizm-Leninizm, ideoloji ve yöntem olarak Anadolu toprağında oldukça kısır kalmışsa bunun da nedenleri vardır. Üretim ilişkileri, tekniği, ekonomik sosyal özellikleri, coğrafyası, kültürel geleneği vb. sosyal devrim yapan, bu süreci yaşayan ülkelerin deneyimi ülkemiz devrimcisine daima "ilginç" gelmiştir. Burjuva ideolojisi ve revizyonizm, şabloncu bakış açılarını bu "ilginç" yaklaşımla buluşturup iyice köreltmede oldukça başarılı olmuştur.

Türk ve Kürt Solu'nun Marksizm-Leninizm ideolojisi ve yöntemini bundan böyle daha yetkin olarak özümseyebileceğine ilişkin bazı umut verici ipuçları -bunca olumsuz gelişmenin içinden- yeşermektedir; daha da yeşerecektir. 1971 ile 1980 yenilgisi -bozgun nitelikli ve donanımlı kadrolara bu konuda önemli bir kazanım sağlamıştır.

Kişi, çevre ve örgütlerin yeniden Marksist-Leninist nitelikler kazanması süreci işleyedursun, Sosyalist Bloktaki gelişmelerin gene de tam olarak değerlendirildiği söylenemez. Örneğin SBKP MK'nin yeni politikası, M. Gorbaçov etkeni ile ele alınmaktadır. SSCB'ndeki "Milliyetler Meselesi" kapitalist emperyalist sistemin pompaladığı biçimde algılanmaktadır; (zaten, basın, yayın ve TV batı kaynaklıdır) "açıklık ve yeniden yapılanma" politikalarının SSCB'de ve dünyadaki yorumlanmasında, ideoloji ve yöntem olarak Marksizm-Leninizm'den ne ölçüde sapıldığı, revize edildiği; Kapitalist Blok'a sunulan önerilerin ne kadarının stratejik ne kadarının taktik amaçlı olduğu; Sosyalist kuruluşlarda ortaya çıkan hata ve yanlışların asıl nedenleri doğru biçimde, (yaşasın-kahrolsun kolaycılığı dışında) sorumlulukla incelenememiştir.

SSCB- Çin ve "Halk Demokrasileri"ndeki gelişmeleri, sosyalist kuruculukta hata ve yanlışları, "Marksizm-Leninizm"i yeterince kavrayamamak, uygulayamamak vs. ile açıklamaya kalkmak, "revizyonizm" suçlamasıyla işin içinden çıkmak kolay bir yoldur. Aceleci ve sorumlu kurullarda yeterince tartışılmamış, ayrıca yarın hayatın doğrulayamayacağı değerlendirmeler sosyalizme katkı getirmeyen değerlendirmelerdir.

Hele İSP'nin oluşturulması konusunda kalıcı bir iz bırakmamış ve de birlik, bütünlük ve sürekliliğini koruyamamış olan Türk ve Kürt Solu, bugünkü donatımsız haliyle SSCB, Çin, "Halk Demokrasileri", Küba, Vietnam, Nikaragua, Salvador vd. ülkeler üzerine söz söyleyebilmek hakkını bir türlü kazanamıyor; yapılan yorumlar havada kalıyor.

Sosyalizmin dünyadaki ve ülkemizdeki görüntüsü, bir yanıyla bazı olumsuzlukları ser-

gilese de, olumluluklar hanesinin bir hayli ağır bastığını da kabul etmek gerekir. Sosyal devrimleri bıçak keser gibi her şeyi bir anda çözümlediğini sanmak, daha çok Doğu'lu özelliklere sahip toplumların devrimci kadroları arasından çıkmaktadır. Sosyal devrimlerin süreci iniş çıkışlarla doludur.

Sosyalizmin çetin yolunda devrim ve karşı devrim birlikte ve iç içedir. Sosyal devrimlerin gereğinin yerine getirilemediği; Leninizmin deforme edildiği; devrimin silahlı işçi birlikleri ile korunamadığı; yöresel, ulusal ve evrensel diyalektiğinin bütünlenemediği; kapitalist emperyalizmin yeryüzünden kazınmadığı koşullarda gerçekleştirilen sosyal devrimlerin, sosyalist kuruculukta karşılaştığı zorluklar ve sorunlar doğaldır. Bu olgular karşısında, konuyu Stalin-Troçki "tartışması"na çekmeye çalışanlar çıkıyor. Böyleleri sayı-suyu olmayan, sorumsuz, ruhsuz ve naylon devrimcilerdir. Böylelerinin görevi de yalnızca bu türden "tartışma"lara çanak tutmak, iş yapılmasından kaçmaktır.

12 Eylül yenilgisiyle bilinçli olarak piyasalanan burjuva ideolojisi ve revizyonizm rüzgarları, en başta SP ve TBKP saçmalığını, ardından sivil toplumculuk, liberalizm, anar-ko-liberalizm, yeni sol ve troçkizmi ("BTDK"de) işbaşı yaptırmıştır. Bir zamanların Moskova-Pekin-Tiran "kible"lerine taş çıkaran bu "yeniden yapılanma" sosyalist ve devrimci kadrolarla olması gereken yerde, açıklıktan ve tartışmadan kaçırılıp çeşitli kombinezonlarla işçi sınıfına, emekçi halkımıza dayatılmak istenmektedir.

Türk ve Kürt Solu, tarihinin hiçbir döneminde, Marksizm-Leninizm iddialarıyla *ilke, kural, yöntem* tanımayarak, nihilistçe kendi kendine örgüt kurmamış; bunu İSP yerine ikâme etmeye kalkışmamıştır. Bu türden bir serüvenciliğin 12 Eylül bozgunu ile her ne kadar gardı düşmüş ise de, günümüzde (dünyadaki gelişmelere "uydurulmaya" çalışılan zoraki bir tutumla) "birlik" zırhına büründüğü gözlenmektedir. Yani suni ve sahtedir.

Oysa açık faşizm dönemlerinde örgüt mü, çete mi, parti mi, tuzak mı oldukları açığa vurulan bu türden örgütlerin teori ve pratiklerini ve de kadrolarını yeterince tanımaktayız.

Radikal sol postlara bürünmüş milliyetçi sol saçmalık, ayağının tozuyla bugün yarım doğruları geveleyebiliyor. Anti-Sovyetizm'de ABD'ye rahmet okutanlar, işçi hareketiyle sosyalist hareketi birbirine karşı konumlandırmada, ihbarcı gelenekleriyle rol üstlenmiş olanlar, hâlâ günümüzün kahramanları pozundadır.

"Harici Büro" sığıntıları, şimdi eleştirdikleri ülkelerde cirit atarken, "Tarihi TKP" adına ankâm kesip, ellerindeki "radyo" ile ülkemiz İşçi Sınıfı Hareketi'nin yetiştirdiği kadrolara, kendi saçmalıklarına biat etmedi diye nasıl sövüp saydıklarını, burjuvaziye ihbarda bulunduklarını, çoluk çocuğu parti taklidi yaparak nasıl birbirine düşman ettiklerini çabucak unutup "demokrat", "yeni" ve "insani" değerlere ne kadar bağlı (!) olduklarını gösterme pozundadır.

Tarihsel ve sosyal birikimimizin sendikal alandaki ifadesi DİSK geleneğimizi, gerek ilk gerekse son genel başkanları ve de onların yöresini kuşatmada usta (uzman [!] ne demek-se?) kaşarlanmış oportünistlerle birlikte burjuvaziye teslim ettikten sonra, onlar da yeniden devrimci ve sosyalist pozuna bürünmek ihtiyacını duymuştur.

İşçi hareketiyle sosyalist hareketimizin bütünleşerek oluşturulması şart olan İSP'nin mayalanamayışı, bunun için oluşan maddi ve manevi şart ve unsurların değerlendirilemeyişi, "Tarihi TKP" ve 1. TİP'nin işçi, emekçi, aydın ve gençliği kucaklayamayışı karşısında; ve de bazı haklı gerekçelerle kurulan THKO, THKP-C, TİKKO, DDKO gibi örgütlerin, iki açık faşizm deneyinden sonra bile asıl sorunumuza: İSP'nin oluşturulmasına bir türlü gelemediği -getirilemediği- bir dönemi yaşamaktayız. Anılan

bütün örgütler aynı pozda: "Ben partiyim! Bana biat edin (!)" demekte-diyebilmektedir.

Türk Solu'nun tarihinden miras zaaflarıyla kendini yenileyemeyişi koşullarında ve üzerinde bilimsel olarak düşünilemeyen, doğru tahlil edilemeyen Kürt Ulusal Sorunu, konuyu kavramaya çalışan Kürt Solu'nca kendi başının çaresine bakmaya terkedilmiştir. Türk Solu'ndaki zaaf başka bir biçimde Kürt Solu'nda da yaşanmaktadır.

İşçi sınıfının sendikal birliği Türk-İş tarafından, sosyalist hareketin birliği SP ve TBKP tarafından, gençliğin birliği de yukarda anılan örgütlerin uzantısında sağlanmıştır (!) Aydınlarımız ise zaten TYS'nda birlik içindedirler (!)

Bu kaosun bilincinde olan sosyalist "aydın"larımız da en nihayet kendilerine "meşru" bir tartışma zemini bulmuştur: Kuruçeşme'de BTDK... Tabloya BTDK'cıların yurtdışındaki uzantılarını da ekleyince sergimiz tamamlanıyor demektir...

İnsanın ürküntüye kapılmaması işten değil: Laz İsmail'*cilik*, Aybar, Boran, Aren, Sargın ve Yağcı'*cılık*, Doktor'*culuk*, Mihri'*cilik*, Mahir, Deniz, İbo ve Apo'*culuk* gibi tarikat geleneğimizle modern Proletaryanın Partisini aramaktayız. İşimiz bir yanıyla, *cilik-cılık-culuk*'a kalmış gibi görünüyor; diğer yanıyla kimi iddia ve kuruntuların hayat ve mücadele tarafından çoktaann aşıldığını gösteriyor!..

Türkiye'de ne geçmişte ne de günümüzde Marksist-Leninist bir Partimiz asla olmadı. Bütün sancı da burada yatıyor. Türk ve Kürt Solu bir hesaplaşma döneminden geçiyor. Bu dönüm noktasında birlik ve ayrışma yaşanacak, PARTİLEŞME SORUNU organik sınıf ilişkileriyle sağlam bir güvenceye bağlanacaktır. Ciddi devrimci kadroların sorunu budur.

* * *

Sosyalist Bloktaki gelişmeler, kapitalist emperyalist bloktaki bombardımanların kattığı bir ortamda ve de tablosunu yukarda özetle sergilemeye çalıştığımız Sol tarafından "yapıldı".

Özellikle Romanya Sosyalist Halk Cumhuriyeti'ndeki olaylar, hangi sosyal sınıf ve grupları temsil ettiği belirsiz "halk hareketi", partizanların savaşı, ordunun müdahalesi, Romanya bayrağının ortasının delinmesi, insanların katledilmesi, ABD, İngiliz ve Fransız elçiliklerinin yakılması, kapitalist emperyalist blokun "halk hareketi"ne büyük destek vermesi, SSCB'nin "Halk Demokrasileri"ni "başınızın çaresine bakın" durumunda bırakması ve bu uzlaşma sürecinde Elena ve Nikolay Çavuşesku'nun "Ulusal Selamet Cephesi" (ne demekse) tarafından göstermelik biçimde "yargılanması" ve kurşuna dizilmeleri!.. RKP'ndeki çürümüş "yoldaş"lıkların hezeyanları! Nitelsiz, ahlâksız kadroların serüveni!..

Bir Amerikan filmi gibi insanlığın gözleri önünde cereyan eden bu olaylar karşısında kimileri ABD, İngiliz ve Fransız kaynaklı, kimileri SSCB'nin niyetleri doğrultusunda "yorum" yaptı.

Romanya KP'nin sosyalist kuruculuk konusunda karşılaştığı zorluklar, yapılan onulmaz hata ve yanlışlıklar, dünya gündeminin "açıklık ve yeniden yapılanma" politikalarıyla dolu olduğu koşullarda, kapitalist emperyalist blokun Ekim 1917'nin intikamını alırcasına, "zafer"iyle sonuçlandı. İster Batı, ister Doğu, isterse Üçüncü Dünya'dan hiçbir KP'si, "Halk Demokrasileri" KP'lerinin dramını-trajedisini sahiplenemedi. Ne Batı, ne Doğu ülkeleri ve ne de Türkiyeli politikacılar, "insan hakları, demokrasi, yenilenme, özgürlük, hukuk, vs..." gibi konuları gündem yapmadı. Donatımlı bir avuç yüksek ahlâklı devrimci ve komünist sorunları bağımsız kimlikleriyle sorgulamakla yetindi...

"Halk Demokrasileri"ndeki olaylar, SSCB- Çin vd. ülkelerdeki gelişmelerin karmaşası

arasından Türk ve Kürt Solu'na hiçbir kitabın öğretmediği bir dersi daha verdi; *EKİM 1917*'nin önemini ve ne demek olduğunu kavratı.

"Serbest piyasa ekonomisi" kapitalist, ya da sosyalist ekonomilere uygulandığında, doğal sonucu işsizliği ve pahalılığı pompalayacaktır. Gözalcı kapitalist vitrinin "dışı forma içini sorma" bilinci, demek ki, bu süreçte gelişecek, ve böylelikle sosyalist ülkelerdeki işçi sınıfı grev silahına sarılacak, sosyalizmi yeniden kavrayıp özümseyecek ve de kendisi işçi sınıfının en güzel demokrasisini -iniş ve çıkışlara rağmen- kuracaktır. Bu süreçte de herhalde şimdi yaşanan olaylar olmayacaktır. Ve de EKİM'in 'intikamını aldım' diyenlerin düğün bayram maskaralıkları gecikmeden kendi başlarını yiyecektir.

1 Ocak 1990

"SİYASAL KÜLTÜR VE YÖNTEM"

Sonsuz...
okşarcasına yarılmış
beynimi serptim
gökyüzünü sağdım
kan damlalarından
altın başaklarda hasatlarım
sonsuz...
çalıştı jeneratörlerim
emeğin-gücü mü
bilirim kaç milyon akım
sonsuz...
haydaaa!
motoru çalıştı yüreğin
namluya sürdük
seni bilincim
sonsuz...

Halid Özkul
Bakırköy 1984

TEK PERDELİK BİR YARGILAMA TRAGEDYASI

Zeki Öçal

Belleklerde; devlet terörünün yoğun olduğu, dağda bayırda sorgusuz sualsiz onlarca insanın katledildiği o sıcak günlerde devlet televizyonu, neredeyse santimetrekaresine bir kurşun düşen cesetleri kamera ustalıkları (!) ile çeşitli cephelerden tekrar tekrar gösterir, fonda ise spikerin kendinden emin sesi öldürülenlerin "katıldıkları" eylemleri bir bir sıralardı. Aynı numaranın dirilere uygulananan versiyonunda da, masa üzerine yığılmış kitap, dergi gibi suç aletleri ile mermilerden yapılan güzel yazı örneklerinden mürekkep aksesuar yer alır.

Kim, nerede, ne zaman yargıladı? Kanıtları nelerdir? Bütün bu soruların yanıtı verilmeyen hükmün özeti okunur; artık savunma olanağı olmayan maktulün günahları büyük gürültülerle ilan olunur ve infaz merci, yoğun ideolojik bombardıman ile sersemlemiş olan kamuoyunun vicdanında aklanmış olur. Yargısız hüküm "meşruiyet" kazanır.

Fazla uzun olmayan aralıklarla tanıştığımız bu tragedyanın bir benzeri kısa bir süre önce Romanya'da sergilendi. Karşı-devrimci darbenin ardından tutuklanan Çavuşeskular, kapitalist dünyanın diktatörlük, zalimlik şamatalarının ortalığı toza dumana boğduğu bir siyasi oldu bitti sonucu katledildiler.

Bu cinayeti, dikkatörlük ve zalimlikler konusunda oldukça "duyarlı" olan vicdanlar içinde aklayabilmek için de, ilkokul müsamereleleri kadar amatörce hazırlanmış bir yargılama şovu ile süslediler. Ancak acemi ellerin biçip diktiği bu eğreti hukuk gömleği, Çavuşeskuların üzerine de uymadı.

Herşey öylesine beceriksizce hazırlanmış ki, idam mahkumlarına özgü infaz öncesi sağlık kontrolü yargılamanın başında yapılıyor. Hüküm önceden verilmiş. Yargılama şovu başlıyor.

Yargılamayı "Askeri Yüksek Mahkeme" yapıyor. Sureti görünmeyen mahkemenin yargıcı, yargılamanın ülke anayasasına göre yapıldığını söylüyor. Öyleyse mahkeme *sosyalist kanunilik*, yani kanunlara uygun davranma ilkesine bağlı olmak zorundadır. Bu durumda da yargılamada kanuni usule (özellikle yargılama usulüne) uygun davranılmak gerekir. Ancak yargılamanın başından sonuna bir usulsüzlük egemen.

Çavuşesku'nun ilk tavrı mahkemeyi tanımamak ve sorulara yanıt vermemek oluyor. Daha sonra yargıç olduğu söylenen birisi Çavuşeskulara yönelik suçlamaları sıralıyor. Romanya'da itham görevi bizde olduğu gibi savcılığın görevidir. Oysa yargılama boyunca tüm itham görevi bu yargıç tarafından yapılıyor. İddia ve yargı görevinin birbirine geçmesi

yargıcın heyecanlı tavrında belirginleşiyor. Önce *yargılayacağız* diyor, hemen ardından yaptıklarından dolayı *suçlu bulunduklarını* (hüküm) belirtiyor, sonra tekrar ölümle *yargılanmalarını* istiyor. Tam bir şaşkınlık.

Sonra sanıkların suçları okunmaya başlıyor. Hiçbir delile dayanmayan soyut suçlamalar sıralanıyor. (Nitekim bu suçlamalara konu olayların büyük bir kısmının gerçekdişi ve abartmalardan ibaret olduğu anlaşıldı.) İthamların kofluğu ve havadallığı o kadar belirgin ve ithamları sıralayan yargıç salt söylentiden ibaret suçlamalara kendisi de inanmamış olmalı ki, Çavuşesku'nun "ispat edin" diyen kararlı tavrı karşısında geri çekiliyor, ısrardan vazgeçip hukuk tekniğine yabancı varsayımlara yöneliyor. (İsviçre'deki paralar konusunda) "Tamam, tamam hesap falan yok, peki olsaydı paranın Romanya'ya geri gelmesi gerekir miydi?" türünden abuk sabuk bir soru soruyor.

Yargılamanın bir aksesuarı daha var: "atanmış" bir "avukat" müvekkilinin red ettiği mahkemeyi tanıyor. Mahkemenin yasal olduğunu, müvekkillerinin suçlu olduğunu, elinde yeterince delil bulunduğunu ve istenen cezanın yerinde olduğunu belirtiyor.

Sosyalist hukukun uygulayıcısı olarak avukat, ilk önce sosyalist kanunilik ilkesine sıkıca bağlı olmak zorundadır. Avukat savunma görevini yaparken hem toplumsal yararı hem de müvekkilinin haklarını korumak durumundadır. Müvekkilinin suçlu olduğuna inansa bile ne suçu olduğundan daha hafif göstermeye, ne de müvekkilinin suçlu olduğunu ispatla çalışır. O sadece müvekkilinin sorumluluğunun hafifletecek nedenlerini değerlendirmeye çalışır.

Oysa Çavuşeskuların avukatı savcının eksikliğini hissettirmiyor ve sosyalist kanunilik ilkesi bir kez de savunma tarafından ayaklar altına alınıyor.

Kanun yolları açısından sosyalist hukuk, burjuva hukukuna göre daha güçlü denetim mekanizmalarına sahiptir. Sosyalist ülkede kanunilik ilkesini olduğunca tam bir güvence altına alma ve diğer yanda kararlar da düşülebilecek yasal hataları giderebilme kaygısı yargı kararlarını sıkıca gözden geçirme mekanizmalarını gerekli kılmıştır. Bu denetim yolları ülkelere göre bazı biçimsel farklılıklar gösterse bile genel işleyiş açısından birbirinin benzeridir. Gerek temyiz yolu gerekse kararın bir üst mahkemece gözden geçirilmesi yolu bütün sosyalist ülkelerde tanınmış kanun yollarıdır. "İtiraz mümkün değildir" denilip bu yasal yollar da Çavuşeskulara kapatılıyor.

Sonuç: İddia, savunma ve yargılamanın birbirine geçtiği yargılama şovu sona eriyor ve kaldırımında iki ceset...

2.2.1990

AĞIT

Şivan'a

Toprak damlar üstünde kar
Ana kaptırmış kuzusunu kurda
Ağlar durur döner durur
Kuzum kuzum oy kuzum

Ak ovada uzar gider
Kan dizi dizi, kan dizi dizi
Kurt ben bilirim senin
İzini izini, inini inini

Canlar nidem ben nidem
Bu yüreği köz mü edem
Alıp başımı nere gidem
Kuzum kuzum oy kuzum

Ak ovada uzar gider
Kan dizi dizi, kan dizi dizi
Kurt ben bilirim senin
İzini izini, inini inini

Gün boyu gözüm yaşlı
Kanlı al gömleği nakışlı
Feryadım figanım Şivan'ım duysun
Kuzum kuzum oy kuzum

Ak ovada uzar gider
Kan dizi dizi, kan dizi dizi
Kurt ben bilirim senin
İzini izini, inini inini

Öncü

Desen: Ahmet Erhan-Amasya Özel Tıp Cezaevi

GERÇEKLERDEN UZAKLAŞTIKÇA YA DA YALANLARA VE YANLIŞLARA DAYALI "BİRLİK"LER*

Orhan Müstecaplıoğlu

Soru: 1) Sovyetler Birliği'nde ve Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkelerde olanlar hakkında ne düşünüyorsunuz? Ayrıca bunlardan çıkaracağımız dersler sizce nelerdir?

Cevap: 1) Sovyetler Birliği'nde ve Doğu Avrupa'daki Sosyalist ülkelerde olanları, kendi iç meseleleri deyip geçiştirmek de vardı; fakat ders çıkarmamız söz konusu olunca biraz üzerinde durmamız gerekiyor.

Bütün "Toplumsal Devrimler"de, devrim yapan yeni ve ilerici sınıfın idealist olması beklenemez, istenemez. Devrimi yapan sınıf ve yandaşları devrime; özgür olmak, sömürülmeden, daha iyi ve daha güzel bir yaşama kavuşabilmek amacıyla (çıkarları için) katılırlar ve sahip çıkarlar. Ancak devrimin öncü kadrolarının, devrimin başarısı için idealist olmaları ve kendilerini devrime adamaları gerekir.

Rusya'da 1917 Sosyalist Devrimi arifesinde "Bolşevik Partisi" pür idealist (inançlı, gerçeğe aşık, dengeli ve heyecanlı) bir liderin; "Lenin" in yönetiminde idi. Devrimin zafesinde; şartların (subjektif-objektif) ve Lenin'in doğru, "devrim stratejisi" nin olumlu rolü olduğu kadar; O'nun Parti kadrolarına da örnek olan gerçekçi, basit, sade, heyecanlı kişiliğinin ve işçi sınıfının içinde onlarla kaynaşarak imtiyazsız aynı yoksul yaşam şartlarını paylaşmasının da "inandırıcı" rolü büyüktü. Devrime öncülük eden Lenin'in yönetimindeki "Bolşevik Partisi" kadroları da; devrim ateşinde ve o altüst oluşun heyecan kasırgası içinde piştiler, olgunlaştılar, kitlelerle kaynaşarak bütünleştiler ve Devrime sahip çıktılar (Çeliğe Su Verildi). Sosyalist Devrimin zaferinden sonra da Lenin; işçi ve köylü arasında aynı basit, sade, imtiyazsız yaşantısını sürdürdü. Kadrolara da; halktan farklı yaşamın, ücretler arasındaki aşırı farkların sakıncalarını anlattı ve onları bu doğrultuda ısrarla uyardı. Lenin'in en çarpıcı ve anlamlı tarifini bir işçi militanı Gorki'ye söylediği şu sözlerle yapmıştır: "Lenin basit ve sade idi, hakikat kadar basit ve sade". Marx ve Engels'in ideolojisini benimseyen Lenin; Onların inançlı, heyecanlı, içten, basit ve sade özel yaşamlarını ve gerçeğe olan aşklarını da kendisine örnek almıştı. Ölünceye kadar da kitlelerden kopmadan aynı basit ve sade yaşantısını sürdürdü; heyecanından da hiçbir şey yitirmedi. Ne yazık ki; Lenin'in hastalığı ve vakitsiz ölümü; Onun yeni bir insan ve yeni bir toplum yaratmaya yönelik tasarılarını tam anlamıyla hayata geçirmesine ve devrimi daha da derinleştirmesine fırsat vermedi.

* SORUN BSD'nin yaptığı röportaj.

Lenin'den sonra gelen Stalin, devrimci savaşın en yürekli ve atılgan militanı idi. Fakat bir Lenin değildi. Devrim düşmanı saydığı Troçki'ye ve diğerlerine karşı olan acımasız davranışları hakkında kararı elbette tarih verecektir. Yalnız biz bir noktaya değinmek zorundayız. Stalin de özel yaşamında basit ve sadeliği seçti. Gerek Devrimden sonraki, gerekse II. Dünya Savaşı sıralarındaki özel yaşantısı aşırılıktan uzak, basit, sade ve gerektiğinde fedakârca idi. Onun politik ve ideolojik davranışlarının doğru ve yanlışlığı eleştirilebilir, günahlarının ve sevaplarının dökümü yapılabilir; fakat bu yönü asla inkâr edilemez. Yalnız, Stalin; kendi ve bazı arkadaşlarının özel yaşamlarında uyguladığı bu tavrın; tüm Parti ve yönetim kadrolarınca ilke olarak benimsenmesini sağlayamadı. Stalin; yaşadığı karışık, zor dünya ve ülke şartlarında kendisine bağlı gibi görünen rahat düşkünü bazı kişi ve grupların özel yaşamlarındaki sapmalara, muhaliflerine gösterdiği "kaballığı" ve sertliği gösteremedi. Kariyer yapabilmek için dalkavukluğa ve riyakârlığa başvuran kişiler ve kadrolar türedi. Lenin'in; Parti yönetimi ve bürokrasi ile emekçi Sovyet halklarının ücret ve yaşamları arasındaki aşırı farklılığın tehlikelerine ve imtiyazlara dikkati çeken öğretileri, kişisel zaaf-lardan ötürü kulak ardı edilmeye başlandı. II. Dünya Savaşı sonrası, gerek savaşın, gerekse emperyalist güçlerin provokasyon ve sabotajlarının dayattığı ve silahlanma yarışının getirdiği zor ekonomik şartlar; Parti yönetimi, bürokrasi ve ordu hiyerarşisi ile Sovyet halk-larının arasındaki yaşam farklarının daha da derinleşmesine neden oldu, imtiyazlı bir kaymak tabaka oluştu.

Stalin'in ölümünden sonra; bu yaraya parmak basılacağı yerde, kötü gidişin sebebi ola-rak sadece Stalin'in "zulüm ve cinayetleri!" dile dolandı. Halkların huzursuzluğunun ve bez-ginliğinin nedenlerine çare aranacağına, üst yapıda özgürlük gösterilerine girildi. Kaganoviç'e yaptığı yordakçılıkla Stalin'e yanaşabilen Kruşçef, iktidar olunca rahat ve mide düşkünlüğünü* frenleyeceğine; ele geçirdiği fırsatı ailece değerlendirmeye koyularak; Parti yönetiminin, bürokrasinin ve ordu üst kademelerinin (elbette tümü suçlanamaz) kişisel zaaf-larından kaynaklanan; ailece iyi yemek, iyi içmek, iyi yaşamak, özetle lüks düşkünlüğü hastalıklarının tırmanmasına da yeşil ışık yakmış oldu. Doğal olarak bu durum; ezici çoğunluğu çalışkan ve dürüst Sovyet halklarını hayâl kırıklığına uğrattı, içten içe huzur-suzluğun ve tepkilerin yoğunlaşmasına yol açıyordu. Bir bölümü tembelliğe, hantallığa ve pasifizme sürükleniyor, bir bölümü ise çıkarları için meşru olmayan yollara sapmada ken-dilerini haklı sayıyorlardı.

Sonuç olarak; tembellik ve avarelik yaygınlaştı; emperyalist propaganda-ajitasyon ve emperyalizmin yoz kültürü (sanat, edebiyat, müzik vs.) uyuşturucu kullanımı, özellikle gençler arasında etkinliğini daha çok yaygınlaştırmaya uygun ortam oluşturdu. Teknolojide-ki atılım yavaşladı. Ağır sanayi ve tüketim sanayiinde, tarımda, Kolhoz ve Solhozlarda üretim durgunlaştı ve üretimde kalitesizlik arttı. Ekonomik zorluklar, sosyal ve politik zor-lukları getirdi. Bugünkü etnik başkaldırmalar ve milliyetçi çatışmalar gündeme geldi.

Sosyalizmin klişeleşmiş formülü; "Herkesten kabiliyetine göre, herkese emeğine göre" dir. Yani sosyalist toplumda ücretler arasında ve yaşamda aşırı olmamak şartıyla farklı-lıklar kaçınılmazdır. Ancak komünist toplumu açıklayan "Herkesten kabiliyetine göre, her-kese ihtiyacına göre" formülü, Komünizmin; sosyalist toplumda varolan insanlar arasındaki kısmî eşitsizliği kaldırmayı ve insanlar arasında (mümkün olan) eşitliği getirmeyi amaçladığını gösterir. Sosyalizmin ve komünizmin amaçladığı temel ilke olan eşitli-ğin sosyalist toplumda zedelenmesi tüm kötülüklerin anasıdır. Çünkü insanoğlu; ta ilkel top-

* Mareşal Zukof'un "Savaş Anıları" isimli kitabında bu konuda çarpıcı örnekler vardır. Yn.

lumdan günümüzün modern kapitalist toplumlarına kadar geçen süreç içinde insanlar arasındaki eşitsizliğe ve imtiyazlara başkaldırmıştır. İnsanoğlunun tabiatının en belirgin karakteristiği budur. Sınıflar mücadelesinin özü de, demokrasi de budur. Elbette sosyalist toplumun insanları da bu tür sapmalara hoşgörü ile bakmaz. Şunu da belirtelim: Gerçek demokrasi de ancak sosyalist toplumlarda mümkündür. Sınıflar arasında ekonomik eşitliğin olmadığı kapitalist toplumlarda yalnız üst yapıda sözde uygulanan demokrasiyi; sosyalist toplumlardaki sıkıntılara alternatif olarak sunmak ayrı bir sapmadır. Sosyalizm problemlerini de kendi bünyesinde çözümleyecektir.

Sovyetler Birliği, Partisi ve halklarıyla dünyada ilk sosyalist devrimi yapmış ve sosyalizmi uygulamış insanların Vatanıdır. Hitler faşizmini dize getiren insanların Ülkesidir. Elbette bu sıkıntıların da er geç üstesinden gelecektir; buna inanıyorum.

Doğu Avrupa'daki "sosyalist!" ülkeler için ise aynı şeyleri söylemek kolay değildir. Çünkü o ülkelerin partileri devrimle iktidar olmadılar. Devrimin eğitici, terbiye edici, olgunlaştırıcı ateş ve heyecan kasırgasını yaşamadılar; ve o altüst oluşun dinamiğinden hız almadılar. Bu yüzden Parti kadrolarının daha özverili, daha çalışkan olmaları ve halkla farklılaşmadan daha çok kaynaşıp bütünleşerek bu eksikliklerini telafi etmeleri gerekirdi. Ancak böylece inandırıcı olabilirler ve kitleleri sosyalist toplumun kuruluşunda harekete geçirilebilirdi; fakat bu olmadı ve olamazdı da. Bu yüzden onların problemleri, Sovyetler Birliği'ndekiler ile aynı karakterde değildir. Gelecekte bütün dünyada olduğu gibi, oralarda da sosyalizmin zaferinin kaçınılmaz olduğu ayrı bir gerçektir.

Bu olaylardan edinebileceğimiz ve çıkarabileceğimiz ders ise; "Hakikat kadar basit ve sadedir". Sosyalizmin temel ilkesi ve nihai amacı olan "Eşitlik" kavramına sahip çıkmak şarttır. Bu "eşitlik" kavramı, Türkiye'de; emekçi halkımızdan kopmadan, onun yaşam standartlarını gözetken, hem kendimizin, hem de emekçi halkımızın vicdanını rahatsız etmeyen bir yaşam biçimini kapsar. Devrimcinin mülkiyet karşısındaki tavrı, geçimini kol ve kafa emeği ile sağlayıp sağlayamadığı ve halkımızın yaşam standartlarını gözetip gözetmediği, üzerinde dikkatle durulması gereken bir husustur. Devrimci kadroların özel yaşamları, elimizde en iyi ölçektir.

Soru: 2) Bir bütün olarak Türk ve Kürt Solu, 12 Eylül'ün yıkıntıları arasından BİRLİK ve PARTİLEŞME Sorununu tartışıyor. Kimileri de eski siyasi çizgilerinin uzantısında "yeni" örgütlenmelere gidiyor. En başta "Tarihi TKP", TİP, VP, TEP, TSİP vb. örgütlenmeler ile THKO, THKP-C, TİKKO, DDKO vb. gibi örgütler, ayrıca bu yapılardan kopan öteki sol (bütün) örgütlenmeler, İşçi Sınıfı Partisi'nin boşluğunu doldurmak, sosyal pratikte iş yapmak için kimi etkinliklere giriyor. Hayat bunları sınıyor; ama işçi hareketiyle sosyalist hareketimizi bütünüyle kucaklayacak, program, strateji ve taktiklerle kadroları mücadelemiz henüz üretememiş durumda. Var olan nüveler de çok değişik kanallara girmiş. 1946'dan bu yana işçi sınıfı hareketimizin içinden gelen, sorumluluklar üstlenen biri olarak konuyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap: 2) Şunu öncelikle belirtmemiz gerekiyor: Devrimci ve sürekli birlik, ancak gerçekler etrafında olur. Gerçeklere dayanmayan, yalanlara ve yanlışlara dayalı birlik ne dünyada ne de Türkiye'de olmaz; mümkün değildir. Kısa sürede, aldatıcı bir görünüm arzetsede, mutlaka çözülmeye ve dağılmaya mahkûmdur. Şu halde bu gerçekler nelerdir?..

Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve politik yapısının ve orijinal sınıf ilişki ve çelişkilerinin doğru olarak tesbiti. Devrimci mücadele tarihimizin dürüstçe ele alınıp doğru biçimde aydınlığa çıkarılması ve ders alınması; bunlardan kaynaklanarak doğru bir "devrim

stratejisi" çizilmesi ve gerçekçi bir "program" oluşturulmasıdır.

Türkiye'de bunların hiçbirisi eksiksiz ve doğru bir biçimde yapılmamıştır; yapılanlar yanlışlar.* Bu yüzden devrimci hareket, hiçbir zaman doğru bir "Devrim stratejisi"ne sahip olmamıştır; ve doğal olarak da başarılı bir devrimci mücadele yürütülememiştir. "Türk Solu"nun da "Kürt Solu"nun da sorunu budur.

"Kürt Solu" bu eksikliğe çare olarak ayrı bir "strateji" oluşturma çabalarına girmiş, Lenin'in "Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı" ilkesini başlıca baz olarak kullanmaya kalkmıştır. Oysa Lenin'in görüşlerinin hangi toplumda ve şartlarda geçerli olduğunu iyice kavramak gerekirdi. Yarı feodal bir toplumda (Rusya'da) ileri sürülen ve Parti Programına konan doğru bir görüşün; burjuva devrimini yapmış (Türkiye'de) ve millet oluşumuna girmiş bir toplumda ne derece geçerli ve doğru olduğunu da iyice kavramaları gerekirdi. Bu konuda Lenin ile Rosa Luxembourg arasındaki polemikten yararlanmak ve sonuç çıkarmak şarttır.

Soru: 3) Sosyalist Dergiler, 12 Eylül'ün yarattığı baskı ve terör ortamını kırmak, işçi sınıfını politikadışı tutmak, emekçi halkımızı politikasızlaştırmak isteyen burjuva ideolojisi ve revizyonizmle mücadelede nasıl bir işlevi yerine getirmektedir? Kendisini Dergi olarak ifade eden ya da edemeyen siyasi çizgilerle bunların temsilcileri bilimsel tanımıyla birer KADRO mudur?

Cevap: 3) Tarihimizde her dönem sosyalist basın işlevini yerine getirmeye çalışmıştır. 1980 sonrasının sosyalist basını da, teoride kimi yanlışlıklar yapmasına rağmen, özverili, onurlu, yiğit bir mücadele vermektedir. Ancak, teorideki yanlışlar, ülkenin orijinal sınıf ilişkisi ve çelişkileri konusundaki tavırları, teorinin uygulamasındaki yanlışları eleştirilmelidir. Gözler ülke gerçeğine çevrilmeli, dürüst ve açık yüreklilikle sorunlarımız tartışılmalıdır.

Dergi çıkarma imkânı bulan herkes kendisine "ben kadroyum" derse bu iddialar geçmiştekiler gibi havada kalır. Dergisi olmayan, bu imkânı bulamayan ya da buna gerek görmeyen kişi, grup ve kadroların daha doğru "sentez"leri olabileceğini de hesaba katmalıyız. Söyleyecek sözü olanın dergi çıkarması gereklidir, fakat istisnalar da olabilir; Türkiye'de hayatını sosyalizm davasına adanmış, bazı "sentez"lere ulaşmış kadroları yok sayanlar daima kendilerini aldatmıştır. Her şeye rağmen sosyalist dergiler arasındaki diyalogu olumlu saymamız gerekir.

Kadro sorununa gelince: Kadro sürekli biçimde örgütsel ilişki içinde ve sınıfsal bağları olanlara denildiğine göre, her dergiyi ve hem de sayılan kişi ve grupları kadro yerine koymak pek doğru olmayacaktır. Kadro, teori ve pratikteki etkinliği ve donanımı ile kendini kabul ettirir; ve de kadro olarak anılmayı hak eder. Yani öyle ucuz değildir KADRO olmak.

Soru: 4) Sosyal mücadele tarihimizi tahrif edenler; tarihlerini 70, 50, 20,10 yıllık süreçlerle ifadeye girişenler; komünistliklerini kişilerle olan ilişkilerle "isbatlamaya" kalkınlar; tarih ve sınıf bilincinden yoksun hezeyanlarla gençliğimize, yeni kuşaklara doğruları çarpıtarak sunanlar; roman, anı, inceleme, şiir, türkü, resim, vb. araçlarla hareketimizi "sahiplenenler" giderek çoğalıyor. Ayrıca, sosyal devrimlerini süreç içinde gerçekleştirirken kimi sorunlarla boğuşan ülke deneyimlerini mekanikçe, kölece taklit edip, şablonculuktan kurtulamayanlar halâ işlevsel olacağını düşünüyor. Bu olumsuzluklar nasıl aşılacaktır?

* 1974/75'de yayınladığımız "Gerçeğin Sesi" gazetesinin 1., 2., 3. sayılarında bu konuda bazı teorik açıklamalara girişmiş, fakat gazete yayınının sürdürülemediği yüzünden tamamlayamamıştım. Kitabımda bu konuyu daha doyurucu açıklamaya çalışacağım. (O.M.)

Cevap: 4) Her ne kadar hataları, yanlışları ve eksiklikleri olsa da, bizim onurlu bir sosyal mücadele tarihimiz var. Kimileri sorumsuzlukla, tarihimizi dilediği biçimde çarpıtmaya yeltense de, Hareketimize teori ve pratik zenginliği ile katkı getiren kişi, grup ve kadrolar anılmasa da, devrimci mücadele tarihimiz bir gün mutlaka gerçeklerin ışığında yazılacaktır. Günümüzdeki görüntü bir yanıla kötüdür. Tarihimize yalanla, yanlışla, tahrifatlarla yaklaşılmış olması anlaşılır bir şeydir; bunlar tiksinti verici de olsa bilinçli katkılarla aşılabacaktır. Tarihimizin yazılmasında hakkı yenilmek istenen devrimci kadrolar; en ağır hayat şartlarında mücadelelerini sürdürmüştür. Yalanda, yanlışta, tahrifatta ısrarlı olanlardan yakınmıyorum; böylelerinin yeniden kılavuzluğa soyunduğunu görünce doğruların gün ışığına daha çabuk kavuşacağına inanıp seviniyorum, umutlanıyorum.

Son zamanlarda "kerameti kendinden menkul şeyhler" gibi kim olduklarını yıllardır yakinen bildiğimiz kimseler de sahnede arzı-endam etmeye başladı. Geçmişteki kahramanlıklarını, yiğitliklerini, mücadeledeki teorik ve pratik donanım ve ürünlerini "anı"larından öğreniyoruz (!) Öte yandan burjuvazinin en bilinçli kesimlerinin finanse ettiği "sol" dergilerde, burjuva gazetelerinde ve magazin dergilerinde boy boy resimleri, özgeçmişleri, aile yaşantıları ve devrimci faaliyetlerini, söz yerindeyse, TV reklamlarını kışkandıracak biçimde başarıyla sergiliyorlar. Hakiki ve ciddi devrimci kadroların reklama ihtiyacı yoktur. Burjuvazi devrimciyi niçin su yüzüne çıkarsın? Bizler "eskidik", belki de aklımız ermez, mantığımız almayabilir... Kimileri burjuvazinin ilerlediğini, "yeni" ve "çağdaş" bir görünüm kazandığını öne sürüyor. Bunları düşünenler naylon komünistlerdir. Böyleleri soruna ciddi bakan kadroları, hepimizi "sekte" olarak niteleyebilir. Kendileri bilir; bildiğim kadarıyla, doğanın ve toplumun şaşmaz diyalektiği böylelerinin kimliğini, niteliklerini er geç açığa vurur. Bu toplumsal yasa, Hareketimiz içinde de işleyecektir. Buna kesinlikle inanıyorum. Hiçbir güç bu türden bir ahlâksızlığın açığa vurulmasını engellemede kendilerine yardımcı olamayacaktır. Günümüzde genç ve körpe dimağlarda yaptıklarını sandıkları etkiler geçicidir. Benzerleriyle buluşmakta olan küçükburjuvazinin kaypak safalarında yaşanan umut da geçicidir. Bu yalancı pehlivanların parti çağrışımının içyüzünü belgeleriyle açığa vurmak bütün devrimcilerin, bu arada bizim de boynumuzun borcudur. Yalan, tahrifat ve karakuşi hükümlerle devrimci mücadelenin yürütülemeyeceğini, anlaşılan daha öğrenememiş olanlar çıkıyor... Yalana, yanlışla ve tahrifata sayfalarını açanlar da böyleleriyle aynı suçu işlemiş oluyorlar.

Devrimci kadrolara önerim: Peşin ve kesin hükümlerle tarihimizi ve gerçekleri saptıranlara, parti taklidi yapanlara kanılmasın. Araştırmadan, körü körüne, safsatalara inanmak, itaat etmek, kölece bir disiplin anlayışıyla yanlışla boyun eğmek devrimci ahlâkla bağdaşmaz. Kimilerinin burjuva basınına tanık göstermek gibi özgürlükleri olabilir. Yarın gerçekler gün ışığına çıkartılınca, bütün yalancı pehlivanların ortadan silindiklerini göreceksiniz.

Devrimcinin görevi: Gerçekleri araştırmak, gerçekleri yakalamaya çalışmak, bunun kavgasını vermek olmalıdır. Kişileri tabulaştırmak, geçmişteki lider kişilerle varmış gibi göstermek istedikleri ilişkilerini kanıtlamaya çalışmak, sosyalizmin reddettiği, küçükburjuva kariyerizminin tipik bir özelliğidir.

Soru: 5) İşçi Sınıfı Partisi (Proletarya Partisi)'nin oluşturulması konusunu sıkça işliyoruz. Dahası "Bizim hiçbir zaman Marksist-Leninist bir Partimiz olmadı" saptaması bazı kadrolarca, bu arada SORUN BSD Çalışanlarınca ısrarla vurgulanıyor. Anılan görevi yerine getirmeye aday bir ISP'nin oluşturulması için nasıl bir inisiyatif kullanılmalıdır? Ha-

reketimizin Kongre, Konferans, Kurultay'a taşınması, keyfiliğin ve sorumsuzluğun önünü kesmeye yeterli bir çözüm yöntemi midir? Nasıl gerçekleşir?

Cevap: 5) İSP'nin oluşturulabilmesi için, sosyal mücadele tarih ve devrimci geleneklerimize sahiplenmek, bu geleneği asla temsil etmeyenlere meydanı boş bırakmamak, oportünizme yeniden bir "altın çağ" alanı yaşatmamak, onun karşısında devrimci bir parti oluşturmak, geçmiş birikimleri bir kenara itmeden bugüne ve yarına ışık tutacak teorik ve pratik bütün kazanımları benimseyip değerlendirmek gerekiyor. Sosyalizm davası ve geçmiş devrimci mücadelemiz asla sağ teslimiyetçi oportünist akımın tekeline değildir; tam tersine bu kanalda çağrışım yapanlar, Hareketimize sahip çıkar görünenler, geçmişle organik bağı olmayanlardır; geçmişle organik bağı olan kimi sinik kişiler de bazı kombinezonlar sonucu bu küçükburjuva kariyerizmiyle uzlaşmak zorunda bırakılmış kimliği tartışmalı unsurlardır. Hareketimizi temsil etmeyenlere meydanı boş bırakanlar en azından onlar kadar suçludur.

Özetlersek: Geçmiş devrimci mücadelede rol almış önder kişilerle kendilerini (çeşitli çağrışım ve kombinezonlarla) yakın ilişkileri olmuş gibi gösterenlere, kişileri tabulaştıranlara, teoriyi göz ardı edenlere dikkat edilmelidir. Tek yanlı yalanların binası yoktur; olamaz, olmayacaktır. Devrimci birlik şarttır; ancak gerçekler etrafında mümkündür.

Oportünizme karşı dikilen sosyalist dergileri dikkatle izliyorum. Bazı sosyalist dergileri ve bu arada SORUN BSD'nin İSP'nin oluşturulması konusundaki ısrarlı tutumunu biliyorum. PARTİ'nin oluşturulmasına, bunun yol, yöntem ve araçlarına KADRO'lar karar verecektir. Sosyalist Dergiler, bu konuda devrimci esnekliği gözeterek, gerçek bir PARTİ'nin oluşturulmasında, diyalogtan kaçmayan, sekte tavırlardan sakınan, geçmiş birikimi yok saymayan, "sahte papazlara kızıp oruç bozmayan" bir organ olmaya özen göstermelidir. *Tarihini, geleneğini sahiplenmeyen ve birikiminden ders çıkarmayanın bugünü ve yarını olamaz.*

Soru: 6) Sorunlarımıza açıklık getiren, ima ve soyutlamalar yerine, daha somut konular açılabilir mi?

Cevap: 6) Söylemeye çalıştıkları, soruna yeterince açıklık getirmeyen konular olarak görülebilir; ancak Dergi sayfaları, her biri ayrı incelemeleri gerektiren konuları işlemeye yetmez. Ayrıntılı, somut açıklamaları kitabımda işliyorum. Belgelere dayanmayan bir açıklama düşünemeyiz. Hiçbir devrimci ortalıkta gezinen yalancı pehlivanların seviyesine düşmek istemez. Şimdilik bu kadar. Bizim gibi yaşlı kişileri hatırladığınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

11 Ocak 1990

KÖŞESİZ AYRAÇTA BİR BAŞKASI

şiiirsel kadın
katmerli proleter

o benim ezberimdi
bakınca gözlerimin içine
mayın tarlalarına düşerdi yolum

eskiden ölümün soğuk nefesini ısıtan dağlı
ve tehlikeli kaçakçıydım mayın tarlalarının
aile albümüne girebilmiş kırıışık iki fotoğrafta
suratı paslı bir jiletle kazınmış olan
'kimliğı meçhul' biriyim şimdi

nereliydi istanbullu mu
acemi bir eylem emekçisiydi

aşireti yoktu ki töresiyle zamana tohum saçılısın
ama belliydi en zorba silahların gölgesi düşerdi
cimbız değmemiş kaşlarının şekline

eylem ârifesinde âni baskın sonrası
onunla kelepçe halkası paylaşmak
ilk kez öpüşen ürkek bir kızıdan
öpüşmeyi öğrenmek gibi tuhaf
farklı bir şeydi

o benim ezberimdi
düş evimin kışkırtıcı perisiydi ilhamdı

odur şiire çalışmaya başlamamın sebebi
düşlerimin enlem ve boylamlarını çizen
cinselliğıme resmî tarih yazan da odur

mayınlardan en büyüğü patladı bir gün
ve çoğu paramparça oldu yazıp çizdiklerinin
feminist bir kânun eşliğinde durup efkârlandıkça
nostaljik şarkılarla bir şeyleri öldürür sesi
o gün bugündür

Desen: Dachau toplama kampı, siyasi tutuklulara ait

istanbullu olmadığı kesindi evet
hayır istanbullu'ydu

türkiye'de neden herkes biraz istanbullu'dur
ve neden istanbullu biri gözlerime bakınca
artık mayın tarlalarına düşmüyor yolum
o benim ezberimdi
dört kıt'a mı yoksa daha mı fazla
bir solukta bangır bangır okunan
anlamsız bir 23 nisan şiiri mi
ki geride kaldı

Ahmet Kerem Çebi

DARBE MANİPÜLASYONU VE DEVRİMCİ SORUMLULUK...

Ali Özdoğu

Tekelci basın aylardır Sosyalist Bloktaki gelişmelere büyük yer veriyor. Anti-komünizm, antisovyetizm hiçbir dönem bu düzeyde kışkırtılmamıştı. Burjuvazi bütün enerjisini sosyalizmi "karalamaya" yöneltmiş. Sosyalist ülkelerin dağlar gibi sorunları var. Sosyalizm kurucuları, olumsuzluk yarışında çok "açık" verdi. Onlar bu sorunlarını bilimsel öğretinin yöntemiyle mutlaka çözüme kavuşturacaktır. Peki ama kapitalist sistem sömürücü, eli kanlı, çirkin ve ahlâksız suratını nereye gizleyecektir? Hele kapitalizmin açtığı kanallarda antikomünizm ve antisovyetizmde, onlara taş çıkaran, PENTAGON ağızlı "sol"lar ihanetlerini nereye sokacaktır?

Bir yanda komünizm tüccarlığı, öte yanda demokrasi, insan hakları ve özgürlükler adına yapılan entrikalar TC Devletini çok güç duruma sokacaktır. Burjuvazinin kollarında güller misali açan "sol"ların, işçi sınıfı ve emekçi halkımıza "ilginç" bir gelecek hazırlığı içinde olduğu görülüyor...

Bu "ilginç" gelecek, 1971 ve 1980 yıllarında sıkça görülen filmin üçüncü ve son bölümüdür. TC Devleti, görünürdeki "anayasal, parlamenter sistem" in, görünmeyen "devlet içindeki devlet" in ve aslında görmesi gerekenlerce açıkça görünen ve de bilinen "yol-yöntem-araç-gereç-örgüt" lerle kozasını örüyor. Donanımlı devrimci ve sosyalist kadrolar büyük bir sorumlulukla bu "oyuna" çanak açmamak için özen gösteriyor. Donanımsız kesimi ise manipüle etmek hiç de zor değil.

Türkiye'de devrimci olmanın bir sorumluluğu ve diyeti vardır. Ülkemizdeki kapitalist çürümüşlük karşısında doğru ve bilimsel tahlil yapan, sistemin aşılması için kurumlaşmanın gereğini yerine getirmeye çalışan ciddi kadrolar vardır. Sosyal devrimlerin kanuniyetine inanan, bilinçli ve donanımlı kadrolar, 1971 ve 1980'lerdeki gibi fenersiz yakalanmamak için en içten niyetlerle BİRLİK ve PARTİLEŞME SORUNU'nu kadrolara götürmekten yanadır. İşçi Sınıfının İdeolojik, Sendikal ve Siyasal Birliği boşuna gündem yapılmıyor. TEK PARTİ, TEK SENDİKA, TEK GENÇLİK ÖRGÜTÜ şiarı boşuna yükseltilmiyor. Devrimci ve Sosyalist Kadrolar arasında mutlaka olması gereken diyaloglar şaka olsun diye yapılmıyor. Hakiki BİRLİK için dövüşen Devrimci Kadrolar sorumluluklarını her koşul altında göstermiş ve sosyalist olmanın diyetini fazlasıyla ödemişlerdir.

TC Devleti, sosyoekonomik yapısı, üretim ilişkileri, siyasi, mali, askeri ve kültürel bağlantılarıyla, bir anlamda güçsüzdür. İşçi sınıfı ve emekçi halkımıza, Doğu'daki insanımıza baskı ve terör uygulaması, onun güçsüzlüğünün işaretidir. TC Devleti öte yandan

Osmanlıdan devraldığı devletçi gelenekleriyle barbar ve acımasızdır.

TC Devleti, DTK kimliğiyle işçi sınıfı ve emekçi halkımız üzerinde baskı ve terör uygulamak zorundadır. Demokratik hak ve özgürlükler kavgası veren sosyal uyanış güçlerini açık ve örtülü faşist yöntemleriyle sindirmesi onun doğasına uygundur.

Ama ne var ki, "kazın ayağı öyle değildir"; "her zaman keşiş kete yiyemez." Kapitalist anarşi, yağma ve talan uzun boylu süremez. İşçi sınıfı ve emekçileri çağını doldurmuş baskı, terör ve kışkırtma yöntemleriyle sindirmek mümkün değildir. İki de bir askeri darbe yapacak ortamları manipüle ederek bu çürümüş sömürücü sistemi "korumak ve kollamak" ne derece gerçekçidir? Kapitalist ve Sosyalist ülkelerde insanlığın katettiği bunca mesafeden sonra Türkiye'de açık faşizmi tezgâhlamak sermayenin birinci tercihi midir? Açık faşizmin kanalları var mıdır? Sistemin aşılmasından yana güçlerin birliği ve talepleri DTK'ni geriletmeye yetiyor mu?

Devrimci ve sosyalist sorumluluk işte bu hayati sorunların cevabını verebilmekte, DTK'nin gündemini bozabilecek örgütlenmeleri gerçekleştirebilme yeteneğinde aranacaktır. Sermaye sınıfının "Darbe" özlemi, Hakiki Solun derlenip toparlanması eylemiyle ancak geriletilebilir. Hakiki Solu sahte ve naylonlarından ayıramadığımız bir süreçte, DTK'nin bütün sosyal muhalefeti baskı, terör ve kışkırtma altında tutması doğaldır.

Burjuva ittifakı karşısında devrimci ve sosyalist kadroların gerekli birlik ve ittifakları oluşturamadığı süreçte, siyasal ve ekonomik bunalım sermaye sınıfının lehine çözümlenecek demektir. Bu da açık faşizm anlamına geliyor. 12 Mart, 12 Eylül faşist darbelerinden sonra gelecek olan faşist darbe, "yeni" taktikler geliştirse de, SORUN BSD'mizde sıkça yinelandığı gibi, Sol açısından tıpkı Alman Kasım Devrimi Yenilgisi gibi olacaktır. Türkiye'nin muhtemel bir faşist darbe karşısında, onu tarihsel ve sosyal olarak aşmaya aday bir örgütlenme ve önderlik kadrosu ise bulunmuyor. Yani, ne Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisi gibi bir PARTİ'miz, ne de K. Liebknecht, E. Thalman, C. Zetkin, R. Lüksembourg vb. gibi önderlerimiz var.

İki "ara rejim" koşullarında yeterince sinanıp denenene, "KP"lerimizin de siyasal ekonomik bunalım koşullarında neleri yapacağını şimdiden gün gibi biliyoruz.

İşçi sınıfı ve emekçileri faşizm tehlikesine karşı uyarıp her türden donatımla örgütleyecek devrimci ve sosyalist kadrolarımız, devlet terörünün manipüle edildiği koşullarda ne yapıyor?

Sosyalist Hareketimiz içinde, her nasılsa, "mütalaa edilen" SP ve TBKP, işçi sınıfı ve emekçi halkımızı örgütleyip kurtarma aşkına canla başla savaşıyor (!); program, taktik ve kadrolarıyla "parti" iddialarını her vesileyle yükseltiyor... BTDK'cılar Kuruçeşme'de "aydın aydına" tatlı tatlı tartışıyor... DYP, SHP ve DSP sosyal muhalefeti sözüm ona temsil ediyor... SHP'den Kürt milletvekilleriyle DİSK'i temsil etme iddiasını hâlâ koruyan milletvekilleriyle birlikte "parti" kuruyor... 13 Şubat gibi tarihsel bir günü -gelenegimizi temsil çağrışımıyla- başlangıç yapabiliyor... Bağrında bazı devrimci nüveler taşıyan Sol örgütler ise, bir yandan iç çatışmaları, öte yandan "platform" zıtlaşmalarıyla, dergicilikle iştigal ediyor. Bunlar arasında ciddi kitle çalışması yapanlar da var. Onlara sözümüz yok. Bu süreci geçmişte birkaç kez yaşamıştık.

Türk ve Kürt Solu, DTK'nin açık faşizm şartlarına geçebildiği dönemlerde, sonradan hiçbir özeleştiri bile yapmadan geçiştirdiği, bu türden bir dağınıklığı ve aymazlığı sürdürecektir midir?

Kanlı faşizm niyetlerinin kör gözlere girercesine hazırlandığı bir ortamda, hangi devrimci örgüt, program, strateji-taktik ve kadro dövüşecektir? İşçi sınıfı ve emekçi halkımızı "kurtarmak" belgisini yükselten "KP"lerimiz işçi sınıfı ve emekçi halkımızı hangi örgüt ya da cephede örgütleyecek ve de kurtaracaktır?

Faşizm tehlikesi, İSP yörüngesinde sosyal muhalefetin tümünü içine alan bir kurumlaşmayla geriletilebilir. Türkiye'de ise Bilimsel Öğretiden nasibini alan, işçi hareketiyle sosyalist hareketimizi bütünleştirip donanımlı bir İSP'nin oluşturulduğunu göremiyoruz. İşçi sınıfı ve emekçi halkımız örgüt güvencesinden yoksundur. Sağlı "sol"lu burjuva partileri, ülkeyi "kapalı bir av alanı"na çevirmişler. Devrimciler, sosyalistler hakiki kimlikleriyle "tutarlı bir demokrasi mücadelesi" veremiyor. Küçükburjuva ideolojisi ve revizyonizm, bu türden bir mücadelenin köreltilmesi yolunda burjuvaziyle birlikte hareket ediyor, edebiliyor...

Açık mücadelede kimi görevler üstlenen Sosyalist Basın ve Yayın faaliyetleri, Demokratik Kitle Örgütleri, Sendikalar, Devrimci Kişilikler, DTK'nin boy hedefi gibi ortadadır. Korumasız ve de güvencesiz...

Bu siyasal ekonomik bunalım döneminde, sağda "sol"da yüze çıkan bütün çürümüşlüklerin tiksindirici görüntüsü, bir umutsuzluk propagandası için yeterlidir. Öte yandan, diyalektiğin yasası işliyor. Diyalektiğin yasası, gecikmeden gerekli alternatifin işbaşı yapacağını yazıyor. Hayatı kucaklayamayan örgüt, program, strateji-taktik ve kadroların aşılabacağı umudu, işte tam da bu süreçte öne çıkıyor. Devrimci ve sosyalist kadrolara düşen görev burada başlıyor: Faşizm tehlikesini geriletip aşabilecek kurumlaşmaları örebilmek.

Devrimciler, olumsuzlukları tekrarlayarak kötü bir tablo çizmek yerine, muhtemel olumlulukları, her koşulda yaratarak, tarihsel iyimserliğimizi beslemelidirler.

Türk ve Kürt Solu'nda kapitalist emperyalist sistemle, onun yerli maşalarıyla başa baş boy ölçüşecek ve onu aşacak kadrolar her dönem varolmuştur. Her türden "Darbe Manipülasyonu"nu bozmak bizim elimizdedir. İşçi sınıfı ve emekçi halkımız bu oyunu bozacak KADRO'lara güvenmek, umutlanmak istiyor. "Evren-Özal dikkatörlüğü", militarist polis devletini elbirliğiyle oturtular. ABD ve gerici Arap ülkelerinin beslediği "Nakşibendi Tarikatı"nı birlikte kurumlaştırdılar. MİT, Ordu, Polis örgütü, banka, maliye, eğitim, borsa, diyanet kadroları bu tarikatın egemenliği altındadır. Emekçi halkımız tarihsel sezgisiyle her şeyi biliyor. Emekçi halkımızı örgütleyebilecek güvenceler işbaşı yapmak üzereyken, "laiklik" ve "irtica" diye diye, asıl en büyük irtica: ABD emperyalizmini, onun yerli ortaklarını, partileri, tekeli basını gözlerden saklayarak; fukara müslüman insanımıza, sınıfsal sezgileriyle, din ve tarikat ağına düşürülmek, ortaçağ görüşleriyle kandırılmak isteniyor... İslâmi örgütlenmelere kan ve can veren emekçi insanlarımıza asıl irtica'nın ne olduğunu kim/ler/ anlatacak? Onları, ilkel antiemperyalist ve sınıfsal bilinçlerini, bilimsel bilince kimler kavuşturacak?

ABD emperyalizmi yerli ortaklarıyla sömürücü sistemini sürdürebilmek için din ve tarikat silahını nereye kadar kullanacaktır? Bu alan gerici-tepkici-tutucu kesime bağışlanırcasına yeterince üzerinde düşünülmemiş bir konudur. Devrimci ve sosyalist kadrolar, üst yapıdaki geçici şartlanmaların aşılması mücadelesinde, kitlelerden soyutlanmayacak strateji ve taktikleri yaşama geçirmekle yükümlüdürler. Resmi ideolojilerin uzantısında "laiklik" ve "irtica" korosuna katılmamak gerekiyor. Bunun için ayrıntılı bir tarih, din, ekonomi, felsefe, sosyoloji ve kültür eğitimine gereksinim vardır. Emekçi halkımızı vareden

birikimlerden habersiz bir sol, yaşadığı topraklarda ne doğru bir ideoloji, ne strateji-taktik, ne program ve ne de kadro üretebilir. Ancak donanımlı kadrolar, aleyhteki bütün faktörlere rağmen, kitlelerle buluşabilir; onları doğru hedeflere yönlendirebilir.

Faşizm tehlikesi, işçi sınıfı ve emekçi halkların bütünlüklü kütleli çıkışlarıyla aşılanacaktır. Türk ve Kürt Solu, yaşanan süreçte bunu öğrenecektir.

Başkaca bir yöntemi var mıdır?

Türkiye Solu, laik, liberal, pozitivist görüşlerin yörüngesinden mutlaka ayrılmak zorundadır. Resmî ideoloji "kemalizm" in "laiklik elden gidiyor, irtica hortluyor!" türünden yaygaraları karşısında aynı frekanstan koroya uyamaz. Anadolu insanı İslâmî kültür kökeninden beslenmiştir; fukara islâmı, tekeli sermayenin yörüngesine sokmaya aday siyasi, ekonomik, kültürel bombardımandan kurtarmak, dönüştürmek, kurtuluş yönteminin sosyalizmde olduğunu göstermek devrimcilerin, sosyalistlerin görevidir. İşçi sınıfı ve emekçi halkımız daha uzun süre üst yapı kurumlarının etkisinde olacaktır. Emekçi halkımıza sınıfsal çıkarını anlatmak ve örgütlemek gerekiyor. Halkımızı din ve tarikat ağında boğuma getiren, emperyalist oyunları doğru tahlil etmemiz gerekiyor. Nakşibendi, Nurcu, Işıkçı, Süleymancı vd. örgütlenmelerin başındaki sermaye sınıfı ve emperyalistlerle içli dışlı ortakları bir kenara koyarsak, fukara islâmın bu tezgahta bir rolü ve kusuru yoktur. Kusur, kışkırtmaları göremeyen sol kötürümlerdedir. Fukara islâm işçi ve emekçiler, 1961 Saraçhane Mitingi'nde, 15/16 Haziran Direnişi'nde üretimi durduran, sınıfsal gücünü dost düşmana gösteren, kütleli çıkışın potansiyel enerjisini oluşturunuyordu. Bütün kütleli çıkışlarda emekçi halkımızın %99,9'unun islâmî düşüncelerin etkisi altında olduğunu ne zaman öğreneceğiz?

Ülkemizde ne yapılacaksa Anadolu'daki insanımızla birlikte yapılacaktır. "Laiklik ve İrtica" yaygaralarıyla, kapitalist emperyalist kışkırtmalara karşı kurulacak ittifakları, omuz omuza mücadeleyi köstekleyenler asla devrimci ya da sosyalist olamaz. Türkiye Solu bu oyunu bozabildiği sürece kütleleşecek ve kapitalist emperyalist kuşatmayı kıracaktır. Bu nedenle tarihsel ve sınıfsal bakış açısını (pusulayı) şaşırtıp, "laiklik ve irtica" tezgahının ne anlama geldiğini kavrayamayanlar, işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluşunu gerçekleştiremez; DTK'nin iyice pekişmesine hizmet eder.

5.2.1990

AYRINTILI İNCELEME İÇİN BAKINIZ:

- 1 Aytunç Altındal, TÜRKİYE'DE LAİKLER NE KADAR LAİKLER?, SORUN BSD, S: 14, s. 42-45.
- 2 Tuncer Tuğcu, MASONLUK VE EMPERYALİZM, SORUN BSD, S:8, s. 31-42.
- 3 Hüseyin Alevli, DİN, KÜLTÜR VE GELENEKLERİYLE İNSAN MALZEMEMİZ GERİCİ İTTİFAKIN SÖMÜRÜSÜNE BIRAKILAMAZ, SORUN BSD, S:4, s. 33-37.
- 4 Talat Turhan, DORUK OPERASYONU, Sorun Yayınları, 1989.
- 5 Sırrı Öztürk, İŞÇİ SINIFI SENDİKALAR VE 15/16 HAZİRAN-OPORTÜNİZM YARGILANIYOR-İLERİCİ YAYINCILIĞIMIZIN SORUMLULUĞU-PARTİLEŞME SORUNU I-II-III, Sorun Yayınları ve SORUN BSD'de çıkan öteki yazıları...

SİYASİ TARİHİMİZDE "DÖNÜŞ" KAVRAMINA BİR ÖRNEK ve SON "DÖNENLERİMİZ"

Gürel Gülecan

Tipik bir demlenme sürecinin ardından, 8 Aralık 1989'da¹ son aşamasına geçilen bir "komünist" teslimatına tanık oluyoruz. Kendilerini devamı saydıkları ve adını hoyratça kullandıkları "Tarihi TKP"nin çilekeş tevfiyat geleneğini, "1980'ler Teslimatı" ile sulandıran bu teslimiyet üzerine tarih ana önünde birkaç sözümüz olacak.

Alkışlı ve çelenkli teslim törenleri, "demokrasi mücadelesi" göz boyamacılığı ile perdelenmek istenen (en hafif deyişle) "yorgunluğun" teşhiri devrimcilerin birincil görevi iken; biliyoruz ki, "... bir parti her gelişmenin yeni bir yükümlülük, yeni sorumluluklar yaratmış olması bakımından hiçbir zaman tamamlanmış, son şeklini almış değildir; yine bu bakımdan şöyle acaip bir durum meydana gelir: Bazı partiler, artık varolmadıkları, yani tarihsel olarak varlıklarıyla yoklukları bir olduğu zaman tamamlanmış, son şekillerini almış olurlar."² Bu bilinciyle ve bir ceseti dürtüklemek hatasına düşmemek umuduyla siyasi tarihimize yönelip oradan TBKP'lilere sesleniyoruz.

İki Örnek: Ahmet Rıza ve Mehmet Murat Beyler

Kalemiyle olduğu kadar, silahıyla da savaşmasını bilen ve savunduğu değerler adına Naziler tarafından kurşuna dizilen March Bloch, 1941-1942 yıllarında kaleme aldığı "Tarihin Savunusu Ya da Tarihçilik Mesleği" isimli yapıtında Leibniz'i anar ve şunları aktarır: "... Leibniz tarihten beklediği yararlar arasına 'geçmiş şeylerde bulunan şimdiki şeylerin kökenlerini' yerleştiriyordu: 'Çünkü bir gerçeklik ancak nedenlerinden ötürü en iyi anlaşılabilir' diye de ilave ediyordu."³

"Geçmiş şeylerde bulunan şimdiki şeylerin kökenlerini" araştırmaya niyetlenirken, "İttihat ve Terakki" deneyimi önemli bir siyasi laboratuvar olarak karşımıza çıkıyor.

1865'te İstanbul'daki Belgrat Ormanında altı gencin kurduğu "İttifak-ı Hamiyyet"ten, 1889'da "Yeni Osmanlılar" Hareketine, 1895'te de "Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti"ne⁴ evrilen Osmanlı aydın muhalefetine temel motifleri devletin kurtarılması, daha demokratik bir siyasi düzenin kurulması ve bu yolda meşrutiyetin tesisidir. Aydınlar düzleminde gerçekleşmiş olmasına rağmen izler bırakan bu süreçte anacağımız olay yine bir "yurda dönüş" öyküsüne ilişkin olacak.

Ahmet Rıza Bey (1859-1933), Bursa'da Maarif Müdürü iken, 1889'da Paris'e göçmek zorunda kalan bir Osmanlı aydınıdır. "Meşveret"i yayınlamış ve buradaki Jöntürkleri örgütleyerek İttihat ve Terakki Paris şube reisi olmuştur. Feroz Ahmad'ın "profesyonel ihti-

lali" olarak tanımladığı Ahmet Rıza, pozitivistten etkilenerek Osmanlı birliğini savunur ve eğitim kavramını öne çıkarmıştır.⁵

Mehmet Murat Bey (1853-1912) ise, öğrenimini Sivastopol'da bir Rus lisesinde yapmış, Mülkiye'de verdiği tarih dersleri ve "Tarih-i Umumi" adlı kitabıyla öne çıkmış bir kişidir. 1886'da İstanbul'da çıkarmaya başladığı "Mizan" gazetesinden dolayı Mizancı Murat olarak anılagelmiştir.⁶

1895 yılında İstanbul'daki siyasi ortamın karışıklığını gerekçe ederek önce Rusya'ya kaçan Mizancı Murat, sonra Paris'e, Kahire'ye (bir süre Mizan'ı burada çıkarır) ve tekrar Paris'e gider. Bir dönem İttihat ve Terakki'den ısrarla uzak durmasına rağmen, İstanbul'un çalışamaz duruma gelmesiyle fiili merkez durumuna gelen Paris İttihat ve Terakki Şubesinin reisliğine getirilir. Entelektüel karizması ve uluslararası ilişkileriyle bir süre Ahmet Rıza'nın Partiden ihracını dahi sağlayan Murat Bey'in en önemli faaliyeti, 1897 yılında merkezi Paris'ten Cenevre'ye taşımak olur.

Frenk ülkelerindeki muhalifleriyle mücadeleyi elden bırakmayan, hattâ Meşveret Gazetesine ait hurufatı satın alarak Belçika'ya taşınmasını sağlayan Abdülhamit Yönetimi; "ikna" görevi ve sınırsız yetkileriyle Serhafiye Ferik Ahmet Celaleddin Paşa'yı Avrupa'ya gönderir.

O sıralarda Yunanlılara karşı elde ettiği askeri başarıyla, temel sorunları "bu devlet nasıl kurtarılabilir?" olan aydınların kafalarını karıştıran yönetim, Paris Osmanlı büyükelçiliği kanalıyla bir tebliğ yayınlar; "buna göre Avrupa'da muzır yayınlarda bulunanlar Padişahça affediliyorlardı. Dönecek olurlarsa, kendilerine parasız pasaport, yolluk ve liyakatlerine göre memuriyet verilecekti. Avrupa'da öğrenimlerini sürdürmek isteyenlere maaş bağlanacaktı. Bildirinin çıkmasından on gün sonra, zararlı yayınları sürdürenler Osmanlı uyrukluğundan çıkarılacak ve yurtlarına dönmelerine izin verilmeyecekti."⁷

İttihat ve Terakki sayfalarında büyük bir çözülme meydana getiren durum karşısında, gelen heyetle görüşmeyi dahi kabul etmeyenler arasında yeralan Ahmet Rıza yeniden saygınlığını elde etti.

Islahat vaatleri ile yetinen Mizancı Murat ise, kendisine yapılan hafiyelik önerisini kabul etmediyse de, atandığı "Şûrâ-yı Devlet" üyeliği ile yerini almış oldu.

Kıssamızı, hisse alacaklara, Ahmet Rıza'nın annesinin oğluna yolladığı bir mesajı anımsatarak sonlayacağız: "Bir takımları milleti aldattılar, döndüler, şayet sende vatani görevini bırakarak İstanbul'a dönecek olursan evin kapısını kapalı bulursun."⁸

Farklı zaman ve koşullarda yaşanmış olsa da, anlattığımız "dönüş" öyküsü öğreticidir.

Hiç şüphe yok ki Mizancı Murat Bey'in de, "gerekçeleri" ve "uygun gördüğü koşullar" vardı. "Dönmenin" zamanı gelmişti. Hem zaten güneşin altında gerekçeden bol olan neydi ki?

Günümüz Mizancılarına Gelince...

Direksiyonu devrime değil de, "devrimin koşullarını hazırlamaya hizmet edecek olan bir araç; barış ve demokratik yenilenme"ye kıran utangaç sosyaldemokratlar diyorlar ki; TC. sınırları içindeki baş çelişki: "Egemen burjuvazinin bugünkü politikası ve rejimiyle nüfusun ezici çoğunluğu arasındaki çelişki"dir.⁹ Yöntemleri, "devrimci yolun bir iç savaşa dönüşmeksizin gerçekleşmesi", stratejileri ise "... aynı zamanda devrimin barışçı yolunun kazanılması stratejisidir."¹⁰

Oysa "her işçi için öylesine açık ve net olan bu gerçeği Kautsky (siz TBKP olarak okuyunuz -G.G.) anlamamaktadır; çünkü Kautsky hangi sınıf için demokrasi sorusunu ortaya koymayı "unutmuş", "öğrenmemiş"tir. Kautsky 'katıksız' (yani sınıfsız? yani sınıflar üstü?) demokrasi saplantısından hareketle görüşlerini ortaya koymaktadır. Shylock gibi tartışmaktadır; 'ben işime bakarım' ve gerisi beni ilgilendirmez. 'Tüm vatandaşlar için eşitlik; bundan başka demokrasiden söz edilemez.'

Bilgiç Kautsky'ye, "Marksist' ve 'sosyalist' Kautsky'ye sormak gerek: Sömürülenlerle sömürenler arasında eşitlik olabilir mi?"¹¹

Yanılmaktadırlar çünkü "siz (siz TBKP ideologları olarak okuyunuz -G.G.), anlayabildiğim kadarıyla, Rus halkını (siz Türk ve Kürt Halkları olarak okuyunuz -G.G.) pek iyi anlamamışsınız. Rus halkının karakterini belirleyen şey, toplumumuzun içinde yaşadığı koşullardır. Bunlar öyle koşullardır ki, en canlı güçler bu koşulların içinde büyük bir coşku içinde kaynaşır, dışarı atılıp kendini göstermek ister, ama son derece ağır baskılar altında tutuldukları için çıkış yolu bulamazlar ve bütün ürettikleri, yarattıkları şey -ister istemez-bezginlik, hüznün, gevşeklik, duyumsamazlık olur."¹²

13 Şubat 1990

NOTLAR

1 9 Aralık 1989, Cumhuriyet. "TBKP 'Yeraltı'ndan Çıktı".

2 Antonio Gramsci, Felsefe ve Politika Sorunları, Çev. Adnan Cemgil, (İstanbul: Payel Yayınevi, 1975), s.255.

3 Marc Bloch, Tarihin Savunusu Ya da Tarihçilik Mesleği, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, (Ankara: Birey ve Toplum Yayınları, 1985), s.23.

4 Sina Akşin, Jöntürkler ve İttihat ve Terakki, (İstanbul: Gerçek Yayınevi), s.14-16.

5 Feroz Ahmad, İttihat ve Terakki, Çev. Nuran Yavuz, (Ankara: Kaynak Yayınları, 1984), s.287-288.

ve

Akşin, s.26-28.

6 Ahmad, s.283-284.

ve

Akşin, s.29-30.

7 Akşin, s.32.

8 Meclis-i Mebusan ve Ayân Reisi Ahmed Rıza Bey'in Anıları, (İstanbul: Arba Yayınları, 1988), s.20.

9 TBKP Program Taslağı, s.27.

10 TBKP Program Taslağı, s.63.

11 V.I. Lenin, Toplu Eserler, C: 28, s.246-250.

12 Vissarion Grigoryeviç Belinski, Yazılar, Çev. Muzlum Beyhan, (İstanbul: Yön Yayıncılık, 1989), s.122.

PERİNÇEK'İN AÇTIĞI VİCDAN BAHSİ

Nedim İlder

Doğu Perinçek şimdilerde "devrimci"yi oynuyor!

Hem de "keskin devrimci"yi. Artık Pekin'in "Üç Dünya Teorisi" uyarınca, "gerileyen emperyalist" ABD ile ittifak kurup "yükselen güç Sovyet Sosyal Emperyalizmi"ne vurmak adına anti-emperyalizmi, sosyalist devrimi rafa kaldırmak yok.

Çünkü Perinçek, sonunda, "devrimci vicdan"ı keşfetti!

Artık ne Küba, Ne Angola, Ne Libya... "Sovyet sosyal emperyalizminin kaleleri" değil. Tersine anti-emperyalist mücadelenin, sosyalizmin kaleleri. Artık Deniz Gezmiş "anarşist" değil. Tersine örnek bir devrimci militan. Artık sadece Moskova değil, Washington da düşman.

Perinçek şimdilerde "devrimci"yi oynuyor! Çünkü "devrimci vicdanı" keşfetti. Bir de Gorbaçov'un vicdansızlığını!

70'lerden bu yana hep aynı rolde değil mi denecek.

Hayır, bu kez durum biraz farklı. 70'lerin ortalarından 80'lerin ortalarına dek Perinçek tabii yine herkesten daha devrimci geçinirdi. Ama o sırada rolü/rolleri inandırıcılık bakımından senaryo gereği daha zor, daha nankördü.

Devrimcilik, solculuk adına, dünyada, anti-emperyalist mücadeleleri Angola'dan, Mozambik'ten, Vietnam'dan, Şili'deki Allende'ye, Mir'e dek, Küba'ya, Nikaragua'ya, El Salvador'a dek karalamak, ABD'yi kollarken "bir numaralı halk düşmanı" diye Sovyetler Birliği'ni ilan etmek... doğrusu gerçekten de zordu.

Perinçek'in bu zorluğu aşmak için bulduğu fomül, Çin Komünist Partisi'nin şemsiyesi altında durmaktı. O sayede görünüşte de olsa bir "solculuk" kamuflajı sağlamış oluyordu.

Devrimcilik, solculuk adına, Türkiye'de, silahlı mücadeleyi suçlamak, ama Nato'yu kollamak; Abdi İpekçi'den, Ali Gevgilili'den Demirel'e, Ecevit'e dek geniş bir kesimi Moskova'ya boyun eğmekle suçlayıp, soğuk savaş döneminin üslubu içinde, Yeni Forum dergisi gibi CIA'dan beslendiği müseccel (kayıtlı, belgeli) dergilerle, Aydın Yalçın, Çoşkun Kırca gibileriyle koro halinde anti-Sovyetizm yapmak... doğrusu gerçekten de zordu.

Perinçek'in bu zorluğu aşmak için bulduğu formül, MHP faşistleriyle polemiğe girmek, Aydınlık gazetesi sayfalarında, solda vuruşanları ad ad ihbar ederken, MHP militanlarını da teşhir ederek "denge" sağlamaktı.

Artık o günler çok gerilerde kaldı. Geçen zaman, değişen dünyayla birlikte dekor da değişti, roller de değişti. Perinçek'in şimdiki rolü, bir bakıma, daha kolay. Çünkü artık "devrimci"yi oynuyor. Hem de "keskin devrimci"yi, "ortodoks devrimci"yi!

Dün yıkılması için, kendi çapında çaba gösterdiği sosyalist blok, şimdilerde, yenilenme nöbetleri geçirirken, Perinçek herkesten devrimci! Dün, "Moskova'nın oyunu", "Moskova'nın aleti" diye karaladığı ve Afrika kıyılarında, Orta ve Latin Amerika kıyılarında, Güneydoğu Asya'da yükselen anti-emperyalist mücadeleler, şimdilerde, bir "suların çekilmesi" dönemini yaşarken, Perinçek herkesten devrimci!

Bu kez "soldan" saldırıyor! Sovyetler kapitalizme teslim olmuşlar, tasfiyecilik yapıyorlarmış, dünya kapitalist pazarıyla bütünleşmek istiyorlarmış. ABD ile elele vermişler, dünya halklarına komplolar tezgahlıyorlarmış. Bush ile Gorbaçov Malta'da Lambada yapmışlar. Romanya'da zaten "ABD-SSCB işbirliğiyle boğazlan"mış!...

Yeni dönemde, yeni senaryo, yeni oyun. Peki Perinçek yeni rolünde daha mı inandırıcı?

Rolü, görünüşte, bu kez gerçeğe daha uygun gibi. "Devrimciyim" diyenin, devrimi savunmasından, "mazlum dünya halkları"nın mücadelesini kucaklamasından daha doğal ne olabilir? "Sosyalistim" diyenin, serbest piyasa ekonomisine, dünya pazarıyla bütünleşmeye karşı çıkmasından daha beklenir ne olabilir?

Tabii Perinçek rolünün değilse bile oyununun zor olduğunu söylemeden geçemiyor: "Biliyorum, diyor, bu tavrı yemek isteyen kurtlar vardır, ama bir de devrimci vicdan vardır, dünyanın geleceği vardır."

Hayret doğrusu, Perinçek, acaba yaşlandıkça "vicdan azabı" duymaya mı başladı?

1988 yılı sona ererken yazdığı "Gorbaçov'un açtığı vicdan bahsi" başlıklı yazısında (Bkz. 2000'e Doğru - 18 Aralık 1988), "devrimci vicdan" diye birşey olduğunu anımsamış!

Bir yıl daha geçiyor, bir yaş daha yaşıyor ve bu kez "Büyükelçi sürünmesi" başlıklı yazısında (Bkz. 2000'e Doğru - 31 Aralık 1989) Çavuşesku'nun devrilmesine alkış tutanları, devrilir devrilmez derhal saf değiştirenleri "büyükkelçi" diye niteliyor. Ve o'nun kaleminden okunduğunda insanı hayretler içinde bırakan şu lafları ediyor:

"Bizim bazı sosyalistlerimiz, daha dün Brejnevlere, Kadarlara, Jivkoflara, Husaklara ateşli selam mesajları yollar, uluslararası kongrelerde onların ellerini sıktıkları için şereflenirlerdi. Yıkıldıkları zaman, arkalarından bir tekme de onlar vurdular. Bari sussalardı! Bildiriler bile çıkardılar, eski "yoldaşlarını" lanetleyen! Ve şimdi o selam mesajlarını yeni genel sekreterlere gönderiyorlar. Bu mu "enternasyonalizm"? Hayır, enternasyonal "büyükkelçi" ruhu! Emekçi vicdanı değil, "büyükkelçi" vicdanı! "Sosyalist" büyükelçi! Efendi değişiyor, ama büyükelçi değişmez."

İnanılır gibi değil, ama bu lafları Perinçek ediyor! Aslında söyledikleri doğru; ne yapmalı ki kendisi yalancı!

Üstelik Perinçek sözü daha sonra Çavuşesku üzerinden kendisine getiriyor ve onu çok eskiden beri TİP- Dev-Genç, PDA günlerinden beri tanıyanların, Halkın Sesi, Aydınlık'taki yazılarından bilenlerin gözlerini herhalde faltaşı gibi açmalarına neden olan şu inanılmaz (her bakımdan inanılmaz) lafı edebiliyor: "Çavuşesku'ya dün saygı duyuyordum, kurşuna dizildikten sonra gene saygı duyuyorum. Çünkü 'büyükkelçi' değilim."

Sen mi büyükelçi değilsin? Sen, büyükelçi değil, büyükelçilerin "duayeni" (en kıdemlisi) sin!

Vicdanından bunca söz eden Perinçek, o satırları yazarken, hele hele "ben büyükelçi değilim" derken vicdanın biraz olsun sızladı mı acaba?

Yoksa vicdan azabı duymaya başladın da ondan mı ikide birde diline dolanıyor "vicdan", "devrimci vicdan" sözcükleri?

Aklına Deniz Gezmiş için, Taylan Özgür için ve onların çizgisindeki daha onlarca yiğit devrimci için yazdıkların, iftiraların, hakaretlerin geliyor da şimdi azap mı çekiyorsun? Şimdi onun için mi derginde Deniz Gezmiş göklere çıkartılıyor, "Deniz Gezmiş'in eylem çizgisi" (hani şu bir zamanlar "kitleden kopuk", "anarşist gençlik hareketi"... diye nitelendiğin eylem çizgisi) bugünün gençliğine örnek gösteriliyor? (Bkz. 2000'e Doğru -24 Aralık 1989).

Kamboçya'da Kızıl Kmer'lerin döktükleri kanları, yaptıkları nerdeyse soy kırma varan katliamları kutsadığın aklına geliyor da elem mi duyuyorsun?

Şili'de Allende'yi öldürdüklerinde üzülmeyişin, hatta keyiflendiğin aklına geliyor da onun için mi Çavuşesku'yu kurşuna dizdiklerinde dövünüyorsun?

"Büyükelçi vicdanı" taşımak yeni mi ağır gelmeye başladı sana? Yoksa "ben büyükelçi değilim" diyebilecek kadar hafıza kaybına mı uğradın? Herkesi bunak, alemi cahil mi sanıyorsun?

1980 sonrası kuşağı belki bilmeyebilir, ama 1970'de, senin bir gecede Pekinci kesildiğini ve Pekin'in politikası da, Pekincilik de iflas edinceye dek onca yıl "büyükelçilik" yaptığını unuttuk mu?

Sen unuttuysan bak bir iki tanesini hatırlatalım:

Pekin'de iktidar Mao sağken de, öldükten sonra da çeşitli kanatlar arasında eldeğiştirdikçe sen her seferinde iktidara gelen kanatı tutup iktidardan düşeni yerin dibine batırmadın mı? Deng Siao Ping için, 1970'lerde, gözde ya da gözden düşmüş konumuna göre, bir hafta içinde, birbirine taban tabana karşıt tavırlar almadın mı?

Hindistan Naxalite hareketinin lideri Çaru Mazumdar'ın "Çin'in başkanı bizim de başkanımızdır" lafını haftalık PDA'nın orta sayfasında başlığa çıkartmadın mı?

Arnavutluk'la Çin'in arası açılınca Enver Hoca'nın ve Arnavutluk Emek Partisi'nin kitaplarının ilanlarını bile derhal derginde yayınlamayı durdurmadın mı? Bir hafta öncesine kadar öve öve bitiremediğiniz Enver Hoca, Pekin ile Tiran arasında köprüler atılınca derhal tutaka olmadı mı?

Perinçek şimdilerde Malta'yı diline doladı. Gorbaçov ile Bush'un anlaştıklarını, dünyayı yeniden nüfuz bölgelerine göre paylaştıklarını anlatıyor. İşte diyor Panama, işte Romanya...

Elhak doğru. Ama 1) Bu kadar meydanda birşey ki bunu saptamak için "keskin devrimci" olmak gerekmez. Sağcı yazarlar da aynı teşhiste bulunuyor. 2) Perinçek'in yeni rolü onun "Üç Dünya Teorisi'nin "büyükelçiliği"ni yaptığı günleri, o zamanki rolünü unutturamaz.

O rol unutulmamalıdır ki Perinçek'in şimdiki rolünün gerçek anlamı kavranılsın.

Perinçek'in yeni rolünün özünde "devrimcilik" filan değil senaryo gereği, ona o senaryoyu yazanların iradeleri gereği yine "anti-sovyetizm" var. (Moskovacıların kullandıkları anlamda "anti-Sovyetizm" değil ama; ABD'nin global çıkarları adına anti-Sovyetizm. Çünkü bugün bir ABD-SSCB uzlaşması varsa da bu sınırlı ve geçicidir. Öyle olmaya da,

öyle kalmaya da mahkumdur. Dolayısıyla şu aşamada bir yandan işbirliği sürerken, öte yandan mücadele de sürüyor. Ve bu anlamda anti-Sovyetizme yine gerek var.)

Perinçek'in anti-sovyetizm rolü bu kez daha kolay. Çünkü "ortodoks soldan". Çünkü halkların anti- emperyalist mücadelesine karşı değil, güya onlardan yana.

Perinçek, bugün Gorbaçov'a karşı çıkıyor. 1) Perestroyka politikasından ötürü. 2) Dış politikasından ötürü. Ama dikkat ederseniz Gorbaçov'a ve Sovyetler Birliği'ne karşı çıkıyor. Çünkü rolünün gerisindeki misyon (ödev) bu.

1980 sonrası kuşağı belki bilmeyebilir, ama Pekin'in Türkiye "büyükkelçisi" olarak Üç Dünya Teorisi uyarınca Sovyetler Birliği'ne karşı öteki süper devletle işbirliğini savunduğunu ve bu uğurda Üçüncü Dünya'da istikrarı savunduğunu unuttuk mu?

Sen unuttuysan bak bir iki tanesini hatırlatalım:

Çin lideri Deng Siao Ping, Washington'a gidip yeşil ışık aldıktan sonra Çin Vietnam'ı işgal ettiğinde desteklenmedi mi? Çin, Vietnam'ın Paraçell adalarını işgal ettiğinde desteklemedi mi? "Çin Vietnam'dan bir karış toprak istemiyor" gerekçesiyle "askeri müdahale"yi haklı göstermeye çalıştığın aklına geliyor da şimdi onun için mi ABD'nin Panama'yı işgaline karşı çıkıyorsun. Çavuşesku'nun devrilmesinde "Sovyet Müdahalesi" görüp lanetler yağıdırıyorsun?

İki süper devletin şimdi "istikrar istediğini" ve bunun mazlum halklara karşı bir istikrar olduğunu ileri sürüyorsun. Doğru ama sen yalancısın.

"Sovyet Sosyal-emperyalizmine karşı" diye diye ABD'nin güneydoğu Asya'daki varlığını (1970'lerin ikinci yarısında) "istikrar adına" Pekin'in çizgisi gereği savunmuyor muydun? NATO'nun sürmesini savunmuyor muydun? Latin Amerika'da Sovyetlerin işine gelmesin diye anti-amerikan mücadelelere karşı çıkmıyor muydun? Devrimi, anti-emperyalizmi bir başka zamana erteleyip şimdi hedef Moskova'dır demiyor muydun?

Şimdi kalkmış güya "ortodoks devrimci" pozunda "iki süper devletin işbirliği"ne karşı geliyorsun. Hayır, aslında senin karşı çıktığın tek birşey var -misyonun gereği- : Moskova. Sovyetler Birliği, Misyonunu yerine getirebilmek için o gün ABD'yi tutarsın bugün güya ABD'ye çatarsın. Günün ihtiyaçları gereği. Ama değişmeyen tutumun senin: 1980 öncesinde "sosyal-emperyalist" olduğu gerekçesiyle, 1985 sonrasında da "oportünist" olduğu gerekçesiyle Sovyet politikasına "soldan" karşı çıkmaktır. Sovyet politikası 180 derece değişse bile senin sadece mevziin değişiyor, düşmanın (misyonun gereği) aynı kalıyor: Sovyetler Birliği.

Gorbaçov'un ülkesinde yürürlüğe koyduğu yeniden yapılanma politikasıyla "kapitalizmin restorasyonu" yolunu açtığını, bu yolun Sovyetler Birliği'ni kapitalizme geri götüreceğini söylüyor, Özal'ın yolu daha zahmetsiz, perestroykaya ne gerek var diye aklınca dalga geçiyorsun.

Varsayalım ki doğru (ben o kanıda değilim.) Ama sen yalancısın. Perestroykaya bu gerekçelerle karşı çıkabilecek olan sen değilsin.

Anlaşılan vicdan rahatsızlığın sana hafızanı iyice kaybettirmiş. Sadece dünkü yaptıklarını değil, bugünkülerini bile pek hatırlamıyorsun. Dur biraz hatırlatalım:

Bugün Gorbaçov'un gerek ekonomi politikası gerekse siyasal düzenle ilgili olarak söyledikleri ortodoks marksist şemaya göre "aykırı" şeyler. Kabul. Ama Polonya'da, Macaristan'da sadece söylenenler değil fiilen yaşama geçirilenler Gorbaçov'un söylediklerinin de ötesinde, ilerisinde değil mi? Ama onlara alkış tutuyorsun. Doğu Almanya'da,

Çekoslavakya'da, Bulgaristan'da Komünist Partiler iktidarı çözüldükçe bayram ediyorsun. İyi ama bu çözülmenin gerisinde Gorbaçov'un da payı var. Ve o da benzeri bir süreci Sovyetler Birliği koşulları ve boyutları içinde geçirmeye çalışıyor. O halde Gorbaçov'a bu açıdan niye saldırıyorsun?

Walesa gibi bir anti-komünist soytarıya alkış, Gorbaçov'a küfür! Bu çelişkiyi hiçbir demogojiyle yutturamazsın. Seni Çavuşesku'ya güya devrimci, güya ortodoks ağıt yakmaların da kurtaramaz.

Gorbaçov, Walesa'lar olmasın diye var. Perestroyka, o devlet sosyalizmi düzenlerini kafa üstü kapitalizme düşmekten kurtarmak için var. Tehlikeli bir akrobasi belki, ama son çare. Senin o çelişkinin ardındaki misyonun da burada sırtıyor zaten. Sen istiyorsun ki Walesa olsun, ama onun panzehiri Gorbaçov olmasın. Doğu Avrupa ülkeleri bir bir kapitalizme geçsin, Batı'yla bütünleşsin, ama bu süreci yine sosyalizm yörüngesi içinde tutacak bir yeniden yapılanma olmasın. Hele hele Sovyetler Birliği kendini kurtaramassın.

Unuttun mu yıllarca Çin'de Deng'in ekonomik reformlarını desteklediğini? O zaman kapitalizmle bütünleşmek sana kötü gelmiyordu. Ne zaman ki Pekin'in şemsiyesi iyice delindi ve artık o şemsiyenin altına saklanıp "devrimcilik" oynayamaz duruma geldin bu kez uluslararası politikada dekorun değişmesini fırsat bilip giysilerini değiştirin.

Walesa'ya alkış, Gorbaçov'a küfür! Deng yapınca iyi, Gorbaçov yapınca kötü! Kimi kandırıyorsun?

Tabii bütün bu yaptıklarının, yeni rolünün "vicdan azabı" ile "unutkanlıkla" ilgisi yok. Onu biliyoruz. Şimdi sen yeni rolünü eski ve hiç değişmeyen misyonun gereği oynuyorsun: anti-sovyetizm. Ve ne hikmetse her seferinde ABD'nin çıkarına bir misyon bu. Dün senaryo gereği açıkca ABD'yi kolluyordun, bugün senaryo gereği "ortodoks devrimci"liğe soyunduğun için görünüşte ABD'ye de dil uzatıyorsun, ama politikanın dönüp dolaşıp çıktığı yol Washington'daki bir adresin önünden geçiyor!

Desen: Dachau toplama kampı, siyasi tutuklulara ait

24 Ocak 1990

Desen: Dachau toplama kampı, siyasi tutuklulara ait

ÇİÇEKLERİM MERHABA

merhaba
memleketimin tüm çocukları
gelinleri kızları
ilmiklere meydan okuyanlarım
evlat acılarına yananlarım merhaba

bak işte korkak geceler içinde emelleri
uçuşuyorlar kan kokusu almış yarasalar gibi
herbiri bir tuzak
vay namussuzlar vay

biliyorsun
güller tomurcukta
vakit var açmalarına daha
hele gelsin o günler
varılası haksızlıkların üstüne
tutkular denizinde
yüreklerimizin yelken açtığı
ve o günler
düşlerimize saçılan mavilik
büyüyor türkülerin kucığında
büyüyor çiçek çiçek
çiçeklerim merhaba

Necmettin Çakır

Sinop-1989

DEVRİMCİ YÖNTEM VE ÇALIŞMA ÜZERİNE

Hasan Akbaba

Genellikle, dogmatizm, şablonculuk ve gündemi yakalayamama gibi ifadelerle, kaçınılmaz olarak görüşlerimizi açıklamaya koyuluruz. Üzerinde yeterince düşünmediğimiz kavramlarla, devrimci uyanıklığımızla, sürekli ve ivedi sorunlarımızı irdelemekteyiz.

Dogmatizm, şablonculuk ve gündemi yakalayamama derken aslında bizler sonuçları tartışmaktayız. Sonuçların ise birer başlangıcı var.

Devrimci çalışmamızda şablonculuğun, dogmatizmin aşılabilmesi için, her dönemin kendi özgül koşullarını ele alıp değerlendirip sonuca gitmek gerekir. Günümüzde, bazı arkadaşlarımızın, hâlâ ve idealistçe bir bağlılıkla, "ah geçmiş" deyip başka birşey demediklerini görüyoruz. Yıllardır, kendini aşamamayı, içinden geldiği hareketi sorgulamamayı ve dar grupçu çalışmanın girdabından kurtulamamayı, ve bu türden ilişkilerle varlıklarını sürdüreceklerini sanan arkadaşları eleştirmek zorundayız.

Hareketimizin bugün geldiği aşamada, çok şeylerin değiştiğini kavramak, zamanın her gün aleyhimize geliştiğini görmek mümkündür. Çabalarıyla geçmişte ısrarlı olduklarını ifade edenler, geçmişin yaşanmış olduğunu, geleceğin büyük umutlar ve kavgalara gebe olduğunu görmek durumundadır. Geçmişte yaptıklarımızın yarar ve zararı bilinmektedir. Geçmişin temel formülasyonlarına ve belirlemelerine mekanikçe bağlı kalmak, ve bunların yeniden yaşama geçeceğini beklemek, tarihi durdurma anlamındadır.

Artık geline aşamada, kendini aşma, yeni biçimler kazanma zorunluluğu her devrimcinin gündemindedir. Hayatın ve mücadelenin dayattığı bu durumu görmemek ve hâlâ eskiye bağlı kalmak, onun yeniden yaşatılmasını düşlemek, devrim için boşuna zaman harcamadır. Devrimcilerin sosyal devrim iddiası, nesnel gerçekçi olmalarında, günün somut koşullarını yakalamasında, taktik becerilerinde vd. ifadesini bulur. Hayatı yorumlayamayan, kendisine yön veremeyen devrimci, bu ilkeselliği göremediği takdirde, ne kadar kararlı, inançlı ve dirençli olursa olsun, enerjisini boşa harcamış demektir.

İşte bunları düşündüğümüzde, devrimci mücadelemizin gelişip zenginleşmesi için her türden dogmatik düşüncelerden, şablonculuktan kaçınmamız gerektiğini, eski düşünce ve davranış kalıplarından kaçınmanın ne denli ivedi bir sorun olduğunu kavramış olacağız.

Devrimci mücadelemizde bu türden hastalıkların önüne geçmek için, diyelim ki önümüzde iki seçenek vardır: 1. Geçmişe tam doğru deyip, ona eleştirisiz sarılıp hareket edeceğiz; 2. Yeniyi yakalamada, ustalıklı bir çıkışla, kendimizi aşıp yeniden donanarak hareket edeceğiz. 1. seçenekte ısrarlı olmak; yıllardır var olan çalışmanın marjinalliğini, otomculuğunu, ve bölgeciliğini sürdürmek anlamındadır. 2. seçenek, yeniden oluşma süreci,

hayatın ve diyalektiğin yasallığına uygundur.

Bugünkü hareketimizin genel dağınıklığı yeni bir olgu değildir. Geçmişten, ta 1972'den beri sürmektedir. Bu yenilgi, 1974-75'deki bölünmeleri ve "yeni" iki oluşum, geçmişini bütünüyle aşma adı altında inkârcılığa yöneldi. Ardından, hareketin kendi iç kopukluğu ve merkezileşememesi nedeniyle dağınık örgütlenmeler biçiminde, otonom örgütlenmeler gündeme geldi. Her bölge, her semt, kendine özgü bağımsız çalışma özelliklerini yaratarak, bu "özgürlüğüne" uyumlu hareket etmeye yöneldi. Bu çalışma biçimi, her birimin kendi bünyesinde otonomculuğu dayatan örgütlenme anlamına gelmekteydi. Yani devrimci örgütün merkezi ve ona bağlı dikey örgütler ağı toplamından doğan örgütlenme değil, belli bölgeye hapsolan, bağımsız örgütlenme anlayışı egemendi. Böylelikle hareketin net bir ideolojik perspektife kavuşması gibi devrimci çabalar tali plandaydı. (Daha ileri ve donanımlı bir oluşum, 1980 öncesinde, geçmişini aşma, merkezileşmeyi gündeme koymasına karşın, 12 Eylül darbesiyle tümüyle başarısız olmuştur.) Bu yapıları ayakta tutan yalnızca geçmişin ruhuydu. Bu inancı geliştirenler, devrimci ilke, norm ve disiplin yerine feodal ilişkilerini öne çıkarmış, aynı zamanda mirasa sahip çıkayım derken mirasyediciliğe hizmet edecek birliği egemen kılmıştır.

Bu türden örgütlenmelerde, haliyle kolektif çalışma ve yönetme tali plandaydı. Tabii bireylerin rolü birinci planda... Sorumsuz bireyi yücelten örgüt anlayışı gibi hastalıklar hâlâ gündemimizdedir. Geçmiş anlayışların fanatikçe izleyicileri, bilimselliğin önünde birer engel oluşturdıklarını kavrayamıyor. Örneğin geçmişin aşılmasında, ülke ve sınıf tahlili; Kemalizme bakış; uluslar sorununun değerlendirilişi; devrim sorununa yaklaşım; parti ve ordu örgütlenmesi; devrimci yöntem ve çalışma biçimlerinin yeniden tartışılması gereken hayati sorunlarımızdır.

Kemalizmin sınıfsal niteliğini görememek, ona bağlı yorumlar yapmak; farklı iki ulusun sosyal, ekonomik, kültürel konumunu bilimsel değerlendirememek; vd. Yalnızca bu temel noktalarda bile başarılı bir çıkışla perspektifimiz netleşecektir diye düşünüyorum.

Devrimci, geçmişini inkâr etmeyen, geleneğine bağlı biriye, devrime de inanıyorsa, sorumlu değerlendirmeleri mutlaka gerçekleştirecektir. Kör inanç yalnızca dindarlarda olduğuna göre devrimci arkadaşlarımızı bu temelde yeniden yükseltebiliriz. Devrimciler kişilikleri yüceltme yerine, putları kırabildikleri ölçüde yücelirler. Geleneğe bağlılık, ona bilimsel ilke, kural ve yöntemler kazandırmakla ölçülür. Geleneğe bağlılık, aşınmış olana körü körüne itaat anlamına gelmiyor. Geleneğimizdeki bütün olumluları, devrimci yöntemlerle yeni niteliklere büründürebiliyorsak devrimciyiz. Yoksa bizler geriliklerden kurtulamayanlar derecesine düşeriz. Yaşanan süreci, onun gereklerini yeterince göremeyenler, kendini ve hareketini bir üst basamağa sıçratmada ısrarlı olanlar, diyalektik tarihsel materyalizmi kavramış olanlardır. Bunu başaramayanlar ise kendi ölüm fermanlarını çizer...

Bugünkü örgütlenmelerin manzarası, gerek Türkiye'de gerekse Kürdistan'da iç açıcı bir durumda değildir. Hareketimize bütünüyle 'örgütler anarşisi' egemendir. Her hareket kendi başına bir şeyler oluşturma, başarma ve sonuca varma mücadelesi vermektedir. İnisiyatif kullanan her devrimci atılımın bu türden niteliğini köreltmemek devrimci bir yaklaşımdır; aynı zamanda 'örgütler anarşisi' düzeyinde sürdürülen ilkeliliği de aşmak gerekiyor. Bu oluşumların bazılarıyla yakınlıklarımızın olmasına karşın, ayrılığa neden oluşturacak hususlar ağırlıktadır. Bu türden ayrılıklarımızın başında gelen en önemli nokta, her hareketin kendi içinde ideolojik açmazlarının oluşudur. Hemen her örgütlenme, ya kendini çok büyük görmekte, konumunu iç kritikten kaçırarak için abartmaktadır; ya da her olgunun merkezine

kendini oturtmaktadır. Bu tutum, her türden diyalogu yokeden davranışların kapısını açmaktadır. Diyalog, bütünleşme ve tartışma olanaklarının önü böylelikle tıkanmaktadır.

Bizler her şeye rağmen birlikte mücadelenin olması yönündeki ısrarlı tavrımızı sergilemek zorundayız. Devrimci enerjimizin çoğunu ise yukarıda sıralamaya çabaladığım görüşlerin gelişmesi yanı sıra, ideolojik netlik kazanmamız yönünde olmalıdır. Yılların ataletine uğrattığı bu perişanlık saflardan atılmalıdır. Bugün her grup ideolojik netleşme mücadelesinde iç örgüsünü tamamlarken devrimcilerin birliği sorununa ancak yönelebiliyor.

Gruplar arası diyalogta, dayatma yerine doğruların kavgası öne çıkarılmalıdır. Doğruların kavgası verilirken çok hassas bir dönemi yaşıyoruz. Sabırlı ve özenli olmak zorundayız. "Devrimcilerin Birliği" gibi bir sorun ancak sabırla örülebilir. Devrimcilerin zayıf durumdan güçlü bir duruma gelmesi, tartışma ve diyaloglardaki ilkeli tutumlara bağlıdır. Hareketimizin açmazı, dağınıklığı, insan malzememize nasıl yaklaşacağımızı yeterince bilmememizden de kaynaklanıyor. Hareketimizin zaman kaybetmeden demokratik ilişkilere büyük ihtiyacı olduğunu da vurgulamak gerekiyor. Yeni politika, yeni davranış biçimleri, muğlaklıkların aşılmasına şiddetle ihtiyacımız var. Bizce öncünün yaratılması bu temelde gerçekleşmelidir. Yeniye kavuşmak için temel formülümüz: *Tartışma, Tartışma, Yine de Tartışma Olmalıdır!*

Bu formülle birliğe yönelebiliyorsak, pratiğimiz de bu temelde zenginleşecektir. Bu pratik kimlerle ve nasıl olacaktır?

1. Kendini ve içinden geldiği hareketi aşan-aşmaya aday- anlayıştaki militanlarla birlik-telik anlayışıyla; 2. Dar grupçu zihniyet yerine geniş ve engin bir parti ruhuyla; 3. Otonomculuk değil (heterojen olmayan homojen yapılanma) Leninist örgütlenme ve merkezi çalışma yöntemiyle; 4. Her koşulda ve her şart altında devrimci mücadeleyi kendine meslek edinen ve bunu bir yaşam çizgisi haline getirmesini bilenlerin oluşturduğu örgütlülükle; 5. Devrimci değerlerin korunduğu ve onun disiplin ve ahlâki ölçüleriyle donanmış militanların ağırlıkta olduğu örgütlülükle; 6. Hazırlapçı bir anlayışta olmayan, bunu kanıtlamış, kendinden bir şeyler üretmesini bilen ve her türden apolitik davranış biçimini aşan devrimcilerin birlikteliği ve donanımıyla; 7. Devrimci eleştiri ve özeleştiri mekanizmasını en geniş anlamda kullanmak ve örgütiçi demokrasinin her birim için değer taşıdığı, işlerlik kazandığı, insani değerler sisteminin korunduğu güvenceyle; 8. Kolektif çalışma ve dayanışmanın olmasıyla...

Bu ilkesellikler açmazlıklarımız ve dağınıklığımızın önünü kesen ilkelerdir.

Devrimci mücadelemizin önünü tıkayan en önemli noktalar ise başından beri vurgulamaya çaba gösterdiğim dogmatizm ve şablonculuktur. Gündemi ve günceli yakalamak buradan geçiyor. Hareketimizin yeni nitelikler kazanması, değişim ve dönüşüme uğramasını istiyorsak işe buradan başlamalıyız. Teşhisteki isabet, tedavi sürecini kısaltacaktır. Her şey bıçak keser gibi değilse de süreç içinde mutlaka iyileşecektir.

Devrimci hareketimizin örgütlenmesi, birey ve grup ruhu yerine örgüt ve parti ruhunu dayatmalıdır. Otonomculuğu ve heterojenliği değil, homojen tek parti hedeflenmelidir. Hareket bireylerin rolüne göre değil, ideolojik belirlemelerin önderliğinden hareketle kolektif yönetimi dayatan bir çalışma içinde olmalıdır. Leninist yatay ve dikey örgütlenmelerin oluşumuna özen gösterilmelidir. Parti ve ordu ikileminden siyasal çalışmanın öncelikli ve belirleyici kılınması. M-L'in bir dogma değil eylem kılavuzu -yöntem- olarak yaşam pratiğimize indirgenmesi ve her ülkenin somut koşullarına göre uygulanacak zenginlikler taşıdığının öğrenilmesi. Kopya ve mekanikçe taklitlerin M-L ile hiçbir bağının bulun-

madığının kavranılması, bilimsel yöntemlerin canlı sentezlere ulaşabilmesi eylemimizde mümkün olan her şeyin fazla zaman geçirmeden gerçekleştirilmesi...

Dogmatizm ve şablonculuktan uzak kalabilmeyi işte bu yöntemlerin ülkeye serpiştirilme yeteneğinde /mizde/ görüyor ve son olarak Lenin'in sözlerini aktarmak istiyorum:

DEVİRİMCİ TEORİ BİR DOGMA DEĞİL EYLEM KILAVUZUDUR!..

Ceyhan- 28.12.1989

GÖRDÜKLERİMİZ

Gördük işte
Yaşayarak
Korkmadan
İnançları uğruna ölenleri

Gördük işte
Savaşarak
Eğilmez başları
Bükülmez bilekleri

Gördük işte
Cesaretin
Korkaklığın
Hainliğin ne olduğunu...

Ahmet Çaldıran

Gaziantep-11.12.1989

SİYASAL-KÜLTÜR VE YÖNTEMİN İLK İLKESİ: TERMİNOLOJİYE SAHİP ÇIKMAK VE YAŞAMA GEÇİRMEKTİR!

Halid Özkul

"Kendi payıma, ben de, felsefe de "arayanlar"dan biriyim. Daha açıkçası: bu notlarda, marksizm kılığı altında, bize, bilmem hangi tutarsız, karmakarışık, gerici şeyi sunan kişilerin nerede yollarını şaşırdıklarını araştırmayı kendime görev edindim."

Eylül. 1908

V.I. Lenin

Günümüzün iktisadi / Siyasi / Toplumsal / tarihsel olayları, varolan *Devlet* sosyalizminin ("Hakiki / Reel" sosyalizmin ya da *resmi* sosyalist gerçekçiliğin) yeniden gözden geçirme adına çarpıttığı¹ teori ve terminolojinin yeniden ayakları üstüne oturtulmasının nesnel zorunluluğu ile bizi karşı-karşıya bırakıyor. Çünkü, bu çarpıtmalardan kaynaklanan çatlaklardan, burjuvazinin "marksolog"larının *sızıntı* çabaları da günümüzde en üst düzeye çıkmış bulunmaktadır. Proletarya enternasyonalizminin ve proletar demokrasinin, adeta unutturulmak istenmesi ya da içi boş *iman ikrarları* (amentü / credo) haline getirilmesi, yalnızca burjuvazinin etkinliğine bağlanamaz, ondan önce *resmi* / devletçi sosyalistlerin kültür sorununa bir "devrim" *süreci* olarak değil de, bir öğretsel / talimi (didactique) ideal (ülkü) sorunu olarak bakmalarından da kaynaklanmaktadır. Proleter Demokrasi / Proletarya Enternasyonalizminin, Komünist Topluma geçişte en önemli üst yapısal / ideolojik zorunluluk olduğu buna da Kültür Devriminin form vereceği ve yaşama geçirilmesi için kesinlikle devrimci irade (volunterisme) gerektirdiği; bunun içinde Sosyalist Toplumun ekonomik altyapısının dönüşümlerinin (ileriye doğru) gerekirciliği (determinisme)nin Proletarya Diktatörlüğünü de zorunlu kıldığını, bütün bunların enerjik / moral güç ile savunabileceğini; Bilimsel sosyalizmin ifadesi olan Marksizm (Leninizm)in Proleter Devrimci *bilgi* (sebeup / neden / faaliyet / doğal eylem / bilinçli eylem)ler *manzumesinden* doğan teori olmaktan çıkarılıp, -"Sovyet" ideologlarının çok sevdiği tanımlama ile- bir öğreti (Doctrine) halinde *adeta* iskolastik bir iman (inan) haline getirilmesi ile unutulmuştur... Böylece marksist (Leninist) partizan *Bilgi* ile burjuva Bilgelikten *inkışaf* eden Bilgicilik (sophisme)in yerdeğiştirmesi sonucu, bilgibilimsel görüşler (Engels'in kullandığı kelime ile *erkenntniskritischen*) kavranarak aşılamadığından dolayı burjuvazinin ideolojik şartları (conditione), proleter devrimci ilkelerin (principe) yerini almıştır.² Doğaldır ki devrimci modern proletaryanın aydın (intelligentia)³ları da, burjuva feylosoflarının, entelektüel (intellectus)⁴lerinin ansiklopedik / aydınlatmacı yansıtımalarının "sis perdesi" arasından yol göstermeye çalışmak zorunda kalmışlardır...

Piskopos G. Berkeley (1684-1752) ünlü formülünü şöyle açıklar: "their, esse is perci-

pi" (onların varlığı algılanmış [idrak edilmiş] olmalarıdır!) "Varolmak, algılanmaktır."⁵ Şimdi, Berkeley de nereden çıktı, diyeceksiniz? Elbette, şapkadan çıkmadı. Ama "Kavala Holding-Sosyalizmi"nin İletişim'inin "sahibinin sesi" Bay M.B'nin genel yönetmeni olduğu "Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi'nden çıktı. Yayın yönetmeni Ertuğrul Kürkçü arkadaş, "Proleter Enternasyonalizmi"⁶ adlı ansiklopedik-makalesinde şu sonuca varıyor: "Proleterlerin bu şartın (yani enternasyonalizmin. yn.) bilincinde olup olmamaları, bu şartın varlığına değil, bunun idrakine ilişkin bir sorundur", tastamam böyle yazmış E.K. ve devam etmiş: "Tarih, modern kapitalizm çağında, kendi varlık şartının idrakine varmamış olan proleterleri, dünya savaşlarıyla cezalandırıp, enternasyonalist bilinçle savaşanları ise devrimle ödüllendirerek, bu ilkeyi çoktandır doğrulamış bulunuyor." Doğru gibi gözüken, kulağa ve göze hoş gelen tümceler; ama diğer yönden, E.K. şuna karar vermemiş; proletarya enternasyonalizmi şart mıdır, yoksa ilke midir? Bir başka yönden yazarın makalesinde ne hikmet ise, "proletarya diktatörlüğü"nden tek satır içinde bile bahsedilememektedir. Ne ki, proletarya enternasyonalizminin varlık nedeni olan proletarya diktatörlüğünden zorunlu olarak kaynaklandığı unutulmuştur! Proletarya diktatörlüğü "tarih" içinde unutulunca bilinç sorununun idrake (algılama / perception) indirgenmesi de doğaldır... Marksist (leninist)li bildirilerde imzası olan E.K. arkadaşım ile polemige girmeyeceğim. Çünkü, makalesini kaleme almadan önce; Marx-Engels'in "Alman İdeolojisi"ni, Engels'in "Anti-Dühring"ini, Lenin'in "Materyalizm ve Ampriyo Kritisizm'i ile "Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky"sini kavrayarak (fehmetmek / Concevoir)dan okusa idi, eminim ki nesnel gerçeği yazmak konusunda zorunluluktan gerekli olan bir irade gösterecekti; eğer iradesini "bir yerde" unutmadı ise!

Diyor ki Marx-Engels: "Bilinç hiçbir zaman bilinçli varlıktan (*das bewusste Sein*) başka birşey olamaz ve insanların varlığı, onların gerçek yaşam süreçleridir"⁷ "Bu hayati faaliyet süreci ortaya konur konmaz, tarih, ampiristlerde olduğu gibi hayali öznelerin hayali eylemi olmaktan çıkar. Demek ki kurguculuğun (*Speculation. yn.*) bittiği yer burasıdır, pozitif bilimin başladığı yer, pratik faaliyetin, insanların pratik gelişme süreçlerinin tasarımının başladığı yer gerçek yaşamdır. Bilinç hakkındaki boş tümceler biter, onların yerine gerçek bir bilgi konulmalıdır. Gerçeğin kendini göstermesiyle, bağımsız felsefe varlık ortamını yitirir. Onun yerine, olsa olsa insanların tarihi gelişmelerinin incelemesinden soyutlanmaları mümkün en genel sonuçların bir sentezi konulabilecektir. Bu soyutlamalar, kendi başlarına, gerçek tarihten ayrı olarak alındıklarında kesinlikle hiçbir değer taşımazlar."⁸

"Özgürlük ve zorunluluk ilişkisini doğru olarak ilk düşünen Hegel oldu" diyor Engels ve devam ediyor: "Ona göre, özgürlük, zorunluluğun kavranmasıdır. Zorunluluk ancak kavranılmadığı ölçüde kördür." Özgürlük, doğa yasaları karşısında düşünmüş bir bağımsızlıkta değil, ama bu yasaların bilinmesinde ve bu bilme aracıyla bu yasaların belirli ereklar için yöntemli bir biçimde kullanılma olanağındadır. Bu, dış doğa yasaları için olduğu kadar, insanın maddi ve manevi varlığını yöneten yasalar, gerçeklikte değil, olsa olsa kafamızın içinde ayırabildiğimiz iki yasa sınıfı için de böyledir. Öyleyse, irade özgürlüğü, ne yaptığını bile bile karar verme yetisinden başka bir anlama gelmez. Buna göre, belirli bir sorun üzerinde bir adamın yargısı ne kadar özgürse, bu yargının metnini belirleyen zorunluluk o kadar büyüktür."⁹

Lenin ise; "Engels'in 'hayranlık verici' uslaması"nı şöyle özetliyor: "Engels, sadece, insanın bilgi ve iradesini bir yanda, doğa zorunluluğunu ise öteki yanda olmak üzere ele alıyor ve her türlü tanımlamadan sakınarak, sözü dolandırmadan, doğal zorunluluğun birin-

cil öge, insan bilgi ve iradesinin ise ikincil öge olduklarını saptıyor. İnsan irade ve bilgisi zorunlu ve kaçınılmaz olarak doğa zorunluluğuna kendilerini uyarlamalıdır; bu, Engels için açıklamaya değmez bir apaçıklıktır..." Rus mahçuları ile dalga geçtikten sonra Lenin ekliyor: "Tek tek her insandaki bilincin gelişmesi ve bütün insanlığın kolektif bilgisinin gelişmesi, her adımda bizi, bilinmeyen "kendinde-şey" in, bilinen "bizim için-şey" e dönüşmesinin, kör, bilinmeyen zorunluluğun, "kendinde zorunluluğun", bilinen "bizim için zorunluluğa" dönüşmesinin örneklerini sunar... "bu materyalizmdir..."¹⁰ "İnsanlığın, zorunluluk dünyasından özgürlük dünyasına sıçrayışıdır bu."¹¹ "Bu, dünyayı kurtarma işinin üstesinden gelmek: İşte modern proletaryanın tarihsel görevi. Bu işin tarihsel koşullarını ve bu yoldan içyüzünü derinliğine irdelemek ve böylece bugün ezilen sınıf olan bu işi görmekle görevli sınıfa, kendi öz işinin koşulları ve içyüzü üzerine bilinç vermek: işte proleter hareketin teorik ifadesi olan bilimsel sosyalizmin görevi."¹² Bütün bunların ışığında Lenin, "Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky" adlı yapıtındaki "Enternasyonalizm Nedir?" bölümünde konuya açıklık getirmekte: "Sosyalist, devrimci proleter, enternasyonalist... Bu savaş *hangi sınıf* yönetiyor, *hangi siyasanın uzantısıdır?*" diye sorduktan sonra şöyle devam etmektedir: "Benim ödevim, devrimci proletarya temsilcisinin ödevi de, dünya insan kırımını iğrençliklerine karşı *tek* kurtuluş yolu olan *dünya proleter devrimini* hazırlamaktır... Benim "kendi" açısından değil (...), ama dünya proleter devriminin hazırlanmasına, propagandasına, devrime yanaşma çalışmalarına *katılımım* açısından düşünmem gerekir.

Enternasyonalizm işte budur...

Bir Marksist için, her devrimci ve enternasyonalist proleter için *zorunludur; zorunlu*, çünkü bütün Avrupa ülkelerinde savaş tarafından yaratılan durumu, yalnız marksist ilkelere bağlı olan bu taktik tastamam hesaba katar; proletaryanın uluslararası görevlerine yalnız bu taktik uygun düşer."¹³

Yani, bir duyum / idrak değil, düşünce / kavrama gerektiren ve de hazırlanması için propaganda, çalışma yani *katılım* (yaratıcı faaliyet) gerektiren enternasyonalizmin; proleterlerin bu *zorunluluğun* bilincinde olup-olmamaları, bu zorunluluğun idrakine değil, bunun yaşama geçirilmesi için devrimci *irade* gösterilmesine ilişkin bir sorundur.¹⁴

İşte, şartlara göre yazıldığı için ancak algılanabilen bir ansiklopedinin de sloganı ancak "anlatılan senin *hikayendir*" (a.b.ç.) olabilirdi! "İlkokul çocuklarına tavsiye olunur" vb. vb... Modern proletaryanın "hikaye"lere karnı toktur! Çünkü, yüzyıllardır burjuvazi tarafından kendisine "büyüklerle masallar" anlatılıp-süregitmektedir... A.Kerem Çebi arkadaşın çok haklı olarak yazdığı gibi "resmi tarihin" yerine "yeni bir resmi tarih" konmasının ampirik-pragmatizmini çok iyi bilmekteyiz...¹⁵

Diğear yandan, terminolojideki karışıklığın (daha doğrusu "başı bozukluğun") ana nedenlerinden biri de; Türkiye'nin seçkin Frank-masonlarınca kurulan, adına Türk "Dil" Kurumu denen; Türkiye halkının lisanını (language)¹⁶ tahrip ederek, halkın dil (tongue) sizleştirilmesi amacıyla, Universal-kozmopolit burjuvazinin (kültür emperyalizminin) kültür siyasetini yürüten bu "beberuhi"lerin varlığıdır. Yapısalcı olan "Öz Türkçe"ci bu laik-pozivistler kendi-kendileri ile de çelişmektedirler. Eski Türk ABC'sine baktığımızda; 18 harf ve kelime kısırlığından başka birşey göremeyiz. Ataerkil göçebe-çoban toplumdan da başka değerler elde etmek zaten imkânsızdır. Öz Türkçe diye yutturulan pekçok kelime Türkçe kökenli bile değildir.¹⁷ Örneğin: bulundukları üretim ilişkilerinden dolayı iletişim aracı olan lisanlarında da:"at", "silah" gb. kelimelerin çeşitli anlatım karşılıkları dahi var

iken, insan olan "kız"¹⁸ın: 'kız', 'cariye', 'pahalı nesne' olarak *mala* dahi tekabül eden *tek* anlatımı vardır; "kız"!... Osmanlı dönemindeki lisanın, Osmanlı Toplumunu içindeki çeşitli halkların iletişim katılımı ile zenginleştirilip oluşturduğu *kamusu* ise, tanzimatla beraber başlayan "Batılılaşma" çabaları ile beraber adeta "çöp"e atıldı; genellikle Osmanlı-Ermeni araştırmacılarının oluşturduğu Lügatlar Osmanlıya Lisanını öğretmeye başlamıştı...

Böyle olunca da, "hata" (feux) eşittir "yanlış" (erreur) olmuştur!... Böylece laik-pozitivistlerin meşhur kelamı: "Türkler olmasa İslamiyet yaşayamazdı" ya, el cevap: "İslamiyet olmasa idi, Türkler hâlâ şamanist at çobanı idiler", olmalıdır... Dünyanın en zengin lisanlarından Almanca üçyüzbin, Rusça ona yakın, İngilizce ise ikiyüzyetmişbin civarında kelime haznesine sahiptirler. (Örneğin: Rusça'da, "insan, bitki, hayvan, doğa"yı *sevmek* ayrı-ayrı kelimeler ile ifade edilmişlerdir). Fakat, bazı "geri" TDK'çuları Türkçeyi yüzyirmibinden aşağıya ekmek için uğraşmaktadırlar! Halbuki, halkın kültürel formasyonlarının gelişmesi için lisanının inkişafı zorunludur. Bizdeki pekçok entelektüel ise, bu formları "ilericilik"(!) adına tahrip etmekle meşguldürler. "Öz Türkçe" denen birtakım garabeti yazında da kullanmayı *şart* koşmaktadırlar.¹⁹ Oysaki üretim ilişkilerinden dolayı Türkçeye girmiş olan pekçok kelime / deyim / terim bizim lisanımızı (düşünce yeteneğimizi / kalitemizi) zenginleştirir. Gelişmiş kapitalist ülke insanın günlük konuşulan kelime tutarı ortalama onbin civarındadır; Türkiye'de ise *bine* dahi varamamaktadır. Türkiye halkının "ifade edememe" burukluğunun nedenlerinin siyasal-kültür açısından başlangıç noktası, işte burasıdır... Proletarya devrimcilerinin bu emperyalist-pragmatizm zincirine karşı tavır almalarının ve zinciri kırmanın zorunluluklarından biri de bu mücadele alanındadır...²⁰

Yukarıda değinmeye çalıştığımız nesnel gerçeklerin ışığında Akıl/ Bilgi /BİLİNÇimizi; duygu (sentiment) / Çoşku (Enthousiasme) / İRADE (enerjik- moral-/ Volunterisme) ile donatmalıyız. Bunların bir bloğunun eksikliği; "sağ" ya da "sol" sapmalara zemin hazırlayacaktır. "Şey" olan bireyci demogojinin yerine, "kişi" olmayı hedefleyen bireysel propaganda-ajitasyon bilgimizi; liberter-anarşist kendiliğindenci (spotane) ampirik amaca yararlılık (oportunisme) pragmatizminin yerine, çelik-disiplinli / örgütlü (proletarya partisinin), devrimci teoriden kaynaklanan proleter devrimci ilkeleri savunan zorunlu bilinçli pratiğini yaşama geçirmeliyiz.

İtikat sahibi burjuvazinin mantığı, vicdan, erdemi (vistue) proletaryaya inançlı bir ütopyanın ardındaki gizemli sömürüyü vadetmektedir. Unutmayalım ki terminolojinin altında yatan sınıf ideolojisi. Kelimeler, üretim ilişkilerinden, insan faaliyetlerinden doğmuş iletişim / anlatım araçları olan simgelerdir. Proleter devrimci ideoloji de bunu bile-rekten fakat "simgecilik"e saplanmadan, kendi nesnel mücadele gerçeğinden doğan terminolojisini kullanmak zorundadır.

Devrimci Ahlâkımızın yetingen (modesty) / yetkin (perfection) / özverili oluşu enerji (irade)mizin moleküler gücüdür. Doğaldır ki terminolojimizin tutarlılığı ile gücümüzün akım doğrultusu özdeştir. Düşünceleri kitlelere malederek (yaşama geçirerek) maddi bir güç haline getirmenin enerjik potansiyeli de buradadır. Yaratıcı (creative) lığımız ile yeteneklerimizi (capacity) geliştirmek zorunluluğundayız, diyoruz. Çünkü, Bilim / teknik/ sanat çağımızda geçmiştekilerin rüyalarında bile hayal (imagine) edemeyeceği olanakları sağlamıştır. Bizim yapacağımız, olabilirliği zorunluluğa dönüştürmektir.

Günümüzde, "komünizmin öldüğü"ne mantıken kanaat getirip, burjuvazinin önünde diz çöküp günah çıkartanlara; vicdanlarını rahatlatmak için itikat getirenlere; "sol" yanağına

yediği şamarla, "sağ" yanağını dönen erdemli dönemlere karşın; hâlâ gülüyoruz ve "göze-göz, dişe-diş" bir mücadelenin var olduğunu ve zorunlu olduğunu söylüyoruz. Eğer dünyanın iktisadi /siyasi / toplumsal / tarihsel bilgi hareketinin çekirdeğinde özel mülkiyetten doğan emek ile sermaye çelişkisi var ise, eğer emeğin artık- değerinin (kâr) gaspedilmesi bu çelişkiyi uzlaştırmaz kılıyor ise, eğer buna tekabül eden sınıflar proletarya ve burjuvazi ise, eğer proletaryayı zapt-u rapt altında tutmak için burjuvazinin devlet / zor'u var ise, ilh... o ahmamlara gülüyoruz! Ve / fakat yoldaşlarımıza (hatta ardıllarımıza) dönüyoruz ve diyoruz ki:"yalnızca var olan ilkeleri değiştirmek için değil, ama aynı zamanda kendi kendimizi değiştirmek, siyasal iktidarı sürdürecekt yeteneğe sahip olabilmek için onbeş, yirmi, elli yıl süren içsavaşlar ve uluslararası savaşlardan geçeceksiniz"!...²¹

16 Ocak 1990

NOTLAR:

1. Bu "revisione" Khruşcov'un icadı değildi. Stalin / Kalinin'in tüm devrimci çabalarına rağmen ve / fakat onların tarihsel hatalarından ve bu hatalarla maddi zorunluluklar üzerinde kitlesel iradeyi üstün kılamamalarından dolayı (yani proleter demokrasiyi tabanda yaygınlaştırıp-geliştirilmesi için Partinin "Proletaryanın hemegonyası" öncülüğünün bu formda oluşturulacağı yerde; dikey merkeziyetçiliğin emir-kumanda hegemonyasında çakılıp-kalındığı için) Menşevik tohumları bulunan "revisione" Khruşcov-Brejnev döneminde serpilip-boyattı. (Parti / Devlet bürokratları çimlenme ortamını bulmuşlardı).
2. Sovyet ideologlarının rastlanan "dialektik mantık", "özgürlük ve eşitlik", "sosyalist hümanizm" gibi kavramlar sınıf ilkelerinden soyutlandığı için bugün yerlerini "serbest pazar", "kişisel girişimcilik" gibi kavramların almalarına şaşmamalı...
3. Intelligentia: "fehim", öğretmen, başkasına öğretici olan kimse.
4. intellectuale: "fehmi", anlamış olan kimse (kendine dönük).
5. aktaran, V.I. Lenin. "Materyalizm ve Ampiryo Kritisizm. Sol yay. s. 14
6. a.g.e., C.I s.290-291. Bu makaledeki "Çokuluslu (!) Roma İmparatorluğu", Ortaçağ'da "uluslararası birlikler", "ulusal savaşlar"ı E.K. arkadaşımız nereden keşfetmiştir, bilmek isteriz! Eğer, "uluslar" burjuva devrimlerin şafağında doğmamış iseler!..
7. Marx-Engels, "Alman İdeolojisi". Sol yay.s. 48
8. a.g.e. s. 49-50
9. Engels, "Anti-Dühring". Sol yay.s.202-203
10. Lenin, a.g.e.s.205
11. Engels,a.g.e.s.447
12. Engels, a.g.e.s.449-450
13. Lenin, "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky". Bilim ve sos.yay.s.74-76
14. Bu eleştiri aynı zamanda K.Kalender arkadaşımızın SORUN BSD. Kasım '89 sayısındaki yazısındaki EK'yi onaylayan pasajında eleştiridir.
15. Ansiklopediler "Bilim İşçileri Komiteleri"nin nesnel çalışmaları ise gerekir / Zorunluluktadırlar. Materyalist bilgi birikiminin derlenmesi açısından önemlidirler. Yapıcı açıdan "iyiniyetli" arkadaşların emeğine saygılıyız. Ama "iyi niyet" bir ahlak sorunudur; "Devrimci Ahlâk"ın sorunu ise kendinden-münhasırdır...
16. Dictionnaire Tefeyuz, Ottoman-Français (1912)
17. Bkz. Divani Lügat-ı Türk Tercümesi, TDK, 1939, C.I
18. age. C.I
19. Bunun uygulaması "Cumhuriyet"in önderliğinde tüm kültürel yaşama geçirilmek istenmektedir. "Entel-Mafia"nın içinde de bunların "pir"leri bulunmaktadır.
- 20- "Radikal" çevre içinde bu kavganın ilkleri edibiyatta A.İlhan; Siyasal-Kültür Cephesinde ise Aytunç Altındal'dır. A. Altındal'ın "entel-mafia" tarafından 'afroz' edilmesinin sebeplerinden biri de her nesnel-gerçek bildiği bilgiler konusunda taviz vermez tutarlı tavrıdır...
21. aktaran. Stalin, "Leninizmin İlkeleri", Sol Yay. s.46, "K.Marx, Köln Koministlerinin Yargılanması Üzerine Açıklamalar".

NEREDEN VE NASIL DEVAM ETMELİYİZ?

(YA DA BİR ÖN ÇERÇEVENİN TARTIŞILMAYA MUHTAÇ İLK NOTLARI)

Temel Demirer

NE YAPMALI? sorusunun "NEREDEN BAŞLAYARAK, NASIL DEVAM ETMELİ VE NELER YAPILMALIDIR?" versiyonuyla karşımıza dikildiği yaşadığımız ağır kuşatmada, çok şeyin iyi gitmediği bir sır değil. Yeni bir dalga geliyor... Bir yükseliş fazına doğru tırmanılmakta... Egemen koalisyon eskisi kadar "yekpare" değil... Baskıları güçsüzlüklerinden ve gelmekte olanı "engelleyerek-ertelemek" kaygılarından kaynaklanıyor.

Olanaklar ve tehlikeler eş-zamanlı süreçte büyürken; ALTERNATİF ANLAMIMLA ZORU VE SİYASETİ ÖRGÜTLEMESİ GEREKENLERİN CEPHESİNDE ise, birçok şey yolunda gitmiyor. Bu gerçeği ne kadar kavrayıp kavratılması kavgasını veriyoruz? Amaçlara uygun araçların yaratılması doğrultusunda alınan teorik-pratik önlemler nelerdir? Yeni döneme sağlıklı yeni bir geçiş gerekliliğine yanıt verecek olan ANA HALKA NEDİR? Eskinin aşılıp olması gereken bağlamında yeniye ulaşılmasında, SOSYALİST MÜCADELENİN BÜTÜNLÜĞÜ İÇERİSİNDE NE ÖNERİYORUZ?

Kanım şu: Verili durumda İSP'si deyip durmak yetmiyor. Bir aysberge benzemesi gereken İSP'ne bir anda "İSP'ni yaratalım" sloganı atılarak ulaşılamaz. Bu sorunun çözümü, ciddi bir sınıf organikliğine ve sınıf içinde dal budak salmaya muhtaçtır. Sınıfsal bir güç olunmadan, farklı sınıfsal yoğunlukları bir BİC (Birleşik İşçi Cephesi) eylemliliği içine çekmeden, ismine ve niteliğine layık bir İSP'si oluşturulamaz.

* * *

Buraya kadar değindiğim bağlamıyla şiddetle inandığım bir şey var: Toplumsal ütopyalarıyla, değiştirmekten, dönüştürmekten yana olanlar (mutlaka ve mutlaka) gerçeğe hakim olabilmek için ona bütünüyle vakıf olmak ve pratik önlemler almak durumundadırlar. Çünkü, olumsuzluğu aşarak onu değiştirip dönüştürmenin ön koşulunu gerçeğe ve geleceği yapacak olan dinamiklere vakıf olmak oluşturur. Devrimci söylem eylemiyle anlam kazanıyor ve bu bağlamda yığınlara maledilebiliyor. *Granitten birleşik bir birliğin köşe taşlarını devrimci söylem, çimentosunu ise eylem oluşturuyor.* Oluşturulmak istenene ilişkin atılan ilk adımdan itibaren, büyük bir özenle davranmak gerekiyor. Özenin ciddiyetini ise; egemen ideoloji ve versiyonlarından kopuş belirliyor. Örneğin, i- Daha ilk adımda Kemalizm ile sosyalizm arasına aşılmaz duvarlar çekmek. ii- Devrimci folklorik mizahımızın trajik bir parçası olan cuntacılıktan özellikle uzak durmak ve ona hayır demek. iii- Ulusal sorun konusunda ikircimsiz olmak. iv- Sosyalizmin bir bilim ve bilimin durmadan serpilip gelişen militan kavgası olduğunu unutmamak. v- En önemlisi sosyalizmin

sınıfın dolaysız sorunu olduğunu ve sınıfın kurtuluşunun ise onun organik Modern Prens'iyle birlikte, bizatihi kendi eseri olacağını bir an dahi unutmamak ve bundan kuşku duymamak gerekiyor.

Söylenilenlere ilişkin ne yapabiliyoruz, ne kadarını hayata geçirebiliyoruz? Çoğullaşabiliyor muyuz? Yeniden "toparlan"ılmaya gayret edilen bu kesitte ne acıdır ki, Eylül sonrasının yıkımıyla döllen YETMEZLİKLERİN boyutlanmasında ifadesini bulan korku, kaygı ve endişeler: i- ya sol versiyonlu aşırı coşkusal tedirginliklerde. ii- ya da açık bir sağ'cılığın LIBERAL VE TÖVBEKAR DUYARSIZLIKLARINDA somutlanıyor. Sağ ve "Sol"dan yükselen bu iki tahribat da kaçınılmaz olarak, toplumsal ütopyaların gerçekleşmesinin etkinlik tabanını daraltıyor. Bunların aşılması bab'ında sosyalistlere büyük görevler düşüyor, örneğin; i- değiştirilmesi, hedeflenen gerçeklik ile (hangi düzeyde olursa olsun) örgütlülük arasında canlı ve üretken bir bağ kurabilmek yanında, ii- bu tür çabaların şu aşamada (aynılar, aynı yerde merkezileşemiyorsa da) olabildiğince makro ölçeklerde ve tüm mevzilerdeki omuz omuzalıkla koordinasyonu fikrinin ve eylemliliğinin canlandırılması. iii- sonra da değişim ve dönüşümün tarihsel öznesiyle pratikte bütünleşmeye özel bir önem verilmesi, iv- ve de geleceğin önüne dikilen tüm engelleri aşabilen ve amaçlarına ulaşmaktan yana ki BİLİNÇLİ BİR CÜR'ETİN (yani devrimci PRAKSİS'in) KOLEKTİVİZASYONUNUN adım adım örülmesi gerek. Bu düşüncelerin ön çerçevesinden hareketle, kimi vurgularımı sıralıyorum:

1- Toplumsal ütopyaların gerçekleştirilmesi bağlamında, bu soruna taraf olan örgütlülükler açısından birşeyler bana hem eksik hem de pek net değil gibi geliyor. Örneğin; NE İÇİN DÖĞÜŞÜLÜYOR? Yeni toplum projesinin stratejisi nedir? Bu stratejiyi Demokratik Halk Devrimci'lerinden ayıran nedir?

2- Makro ölçekli politikalar üretebilmenin yol, yöntem ve araçları nelerdir? Bu bağlamla acil sorunlarımıza ilişkin olarak, çalışma tarzı için somut öneriler nelerdir?

3- Herkes İSP'si deyip duruyor... Bunu tekrarlayıp durmak neye yarar? Sorun canalcı ve o ölçüde de açılanmaya muhtaçtır.

4- Açılım getirmek çaplı bir birikime sahip ideolojik-teorik kolektivitinin, güncel ve tarihsel sorunlarının önünü açabilen etkinliğiyle olasıdır.

5- Rüzgarın artık daha farklı eseceğine ilişkin alametlerin belirmeye başladığı şu süreçte; girift mi girift sorunsallarımızın net olarak anlaşılabilmesi için ZORU VE SİYASETİ ÖRGÜTLEYEBİLEN BİLİNÇLİ BİR CÜR'ETİN hayatın içinden çekilip çıkarılması aciliyet arz ediyor.

Yarına doğru ilerleyişin güvencesini, radikal teorizasyon çabalarının sınıfa malolması ve sosyalizmin meşruiyetini mücadele içinde yeniden kazanması oluşturacaktır. Güvenceyi ne tek başına teorik çaba ne de tek başına mücadelecilik anlayış oluşturamayacaktır. Gerekli olan bu iki uç arasındaki İlyiç'ci dengeyi tutturabilmektir.

Pratiğin genişliği ile teorinin derinliği arasında yadsınamayacak direkt bir bağ vardır. Tarihsel bağlantıları içinde derinlik ve genişlik hep birbirinden etkilenmiş ve birbirini etkilemiştir. Sözü edilen derinlik ve genişlik manzumesinin diyalektiğinde birisi adına diğerinden vazgeçilemez. Biri diğerinin önüne ancak sosyalistlere bağlı olmayan nesnel belirleyiciliklerin taleplerince dikilir. Lakin her halükarda güçlü bir derinlik ve genişlik etkinliğinin oluşturulabilmesinde ana halka teorik bir yükü dolu muazzam bir pratiğin olabildiğince net bir biçimde, sınıf mücadelesi alanlarında yükseltilmesidir. Devasa öneminin altını çizmeye gayret ettiğim, sözkonusu netleşme çabası, devrimin politik ordusunun ka-

zanılması ve öncünün kazanılması için hiçbir koşul altında vazgeçilmesi mümkün olmayan biricik kaldıraçtır. Bu çaba, realizasyon yolunda yürümekten yana olan tüm radikal güçlerde, "Ne Yapmalı", "Nisan Tezleri", "Devlet ve İhtilal"de fikir birliğini gerekli kılar.

Netleşme dedim: O, sosyalist bir kimlikle ve sınıfsal bir organiklik içinde, i- sosyalist bir program gerekliliği ile belirlenmiş İlyiç'ci bir örgütlenme anlayışına tekabül eden profesyonel kadro ve kurumlaşmanın oluşturulması. ii- Sınıf mücadelesinin "tüm" yönlerini siyasal çalışma tarzı ile kucaklayabilen yerel ve doğal önderliklerin kazanılması. iii- başta işçi sınıfı olmak üzere yığınlarla bağların kurulması. iv- sosyalist teorik netlikten vazgeçmeden tutarlı bir mücadeleciliğin ve işbölümünün girişkenliği ve üretkenliğinin yakalanmasıyla *olasıdır*. Muhtacı olduğumuz bu netleşme, tüm reformist tahribatların ve sözde "sol"cu rantiyeciliklerin de biricik panzehiridir. *Netleşebilmek, farklılıkların ortaya çıkarılması ve bununla da sosyalizme İlyiç'ci sınıfsal bir duruluğun içerilebilmesidir. İlyiç'ci sınıfsal duruluk ise yürüyüşe ivme kazandırılarak, yapaylıklardan kopulup radikal bağlamıyla gerçek bir etkinliğin temellerine oturtulmasıdır*. Bu elbette kolay ve sancısız değildir. Bunu gerçekleyecek olan devrimci proletaryanın öncü örgütlülüğüne denk düşmek durumunda olan Modern Prens'tir.

Sınıfsal kavga, kapitalist sömürüyü ortadan kaldırmayı hedeflediğinden dolayı, hiçbir koşul altında en demokratik burjuva cumhuriyetinde (diktatörlüğünde) bile yasal sınırlar içine sığmaz. *Çünkü hiçbir kapitalist yapı varlığını muhafaza için sosyalist mücadelenin teorik-pratik bütünselliğini kabullenene kadar demokratikleşemez. Onun içindir ki ana temasını ve perspektifini anti-kapitalizmin oluşturduğu Modern Prens'in kavgası, bu esas zemin asla başlatılmadan, anti-emperyalist, anti-faşist, ayrılma hakkı bağlamı, Ulusların Kaderini Tayin Hakkı ve demokratik geçiş taleplerinin toplamı ekseninde yükseltilir. Yükseltilemeyen mücadele açıktır ki eş-zamanlı süreçte bir karşı devrim olasılığını da dölleyerek ilerler*. Karşı devrim potansiyellerini de körükleyen devrimlerin asla ve asla gül suyuyla yapılmadığı da unutulmamalıdır. Bu bağlamı içinde sosyalist mücadeleyi burjuva meşruiyetine hapsederek, onun bağımsızlığından vazgeçmek olsa olsa bugün en olgun örneklerine tanık olduğumuz "Legal Marksist Tasviyecilik"tan başkaca bir şey değildir.

Şunu bir kez daha belirteyim. Sosyalist iktidar mücadelesi burjuva meşruiyetine sığmaz. Buna bağıntılı olarak, verili legalite bağlamında sosyalist mücadelenin ne ve nereye kadar legal olabileceğini ya da aysbergin suyun üstünde görünen kesiminin çapını suyun altındaki, belirleyici gövdesinin çapı saptar. Soruna böyle baktığım ve bakılmasını savunduğum için Gelenek'ci arkadaşlarımın, gönderme yaptığım şu düşünceleri üzerine bir daha kafa yormalarının yerinde olacağını düşünüyorum. Şöyle diyor Gelenek'ci arkadaşlar: "*Leninist örgüt devrimin güncelliği ile ilgilidir*." (Gelenek, No: 22, s: 33) "*Bir sosyalist iktidar gündeme geldiği momentte kendini bu misyona göre biçimlendirmiş bir aygıt ihtiyacı vardır*." (yage, No: 23, s. 133) "*Ekim sürecine girildiğinde, bolşevik örgüt denildiğinde partinin tamamı değil, genellikle yirmi kişi civarında seyreden parti merkez komitesi kastedildi*." (yage, No: 8, s. 86) "*Bugün nihai örgütlenmenin çok uzağında olduğu saptaması doğal olarak güncel pratiğinin de bir ara uğrak olacağı sonucunu kendiliğinden verir*." (yage, No: 23, s. 127) "*Legal sol parti sosyalist bir iktidarın şafağı sökerken ya kendi içinde dönüşümler geçirmek ya da başka öncü örgütlenmelere yolu açmak zorunda kalacaktır*." (yage, No: 23, s. 132) /abç-yn. Gelenek'ten arkadaşlarımın tekrar düşünmesini dilediğim ve söylediklerine karşı çıktığım noktaları şöylece sıralayabilirim; İlyiç'in Ekim mimarı olan Modern Prens'ini, Ekim öncesi yirmi kişilik bir M.K.lıkla sınırlaması, günü geldiğinde o momentte uygun bir misyonla biçimlendirilmiş bir aygıt olarak işi bitirmeleri izlenimini

uyandıran (ve Blankizme çağrıştırmalar yapan) bir versiyonla sunmaları yanında, ara uğrak'ı öne çıkartarak (dolaylı da olsa) Modern Prens'in gerekliliğini geriye itmeleriyle birlikte, legal partiye bir iktidar şafağında kaldırması olası olmayan misyonları "uygun" görmeleridir.

"Yolun neresindeyiz?" sorusuna verilen yanıtlar ve bunların tartışılması yetmiyor, yetmez de. En az bu soru kadar değer taşıyan ikinci soru ise "Ne yapıyoruz?" olup, verili birikimimizin devindirilmesi ve bir üst ölçekteki üretken istihdamı için, acilen bu sorunun yanıtlanması ve bu konuda fikir ve eylem birliği gerekiyor. Burada "Yüksek Sesli Düşünceler" başlıklı yazımda belirttiklerimin bir bölümünü aktarıyorum: "Ciddi olarak makro ölçekli politika yapmak, yapabilmek gibi bir sorunla karşı karşıyayız. Mikropolitik marjinalliklerin artık varılan noktada hiçbir derde derman olacağı yoktur. Makropolitika yapabilmek için sorunları öncelikle içinde makro politik potansiyel eğilimleri öne çıkartan bir tarzda ele almanın önemi gerçekten de büyüktür. Öncünün kazanılmasına muhtacdır. Öncünün kazanılması için, işçi demokrasisi kavgasının sınıf organikliğine bağlanılmadan (ve de bunun anlamının merkezine sosyalist iktidar hedefi oturtulmadan) bir adım ilerleyebilmek mümkün ve muhtemel değildir. Bu doğrultuda ise bir geçmiş hesaplaşması ve gelecek yönelimi içinde radikal hareketin, reformizmle köktenci kopuşu temelinde ve İlyiç'in öğretisi çevreninde derlenmesi gerekiyor." (SORUN, No: 7, s. 33'den 45'e) /abç-yn./ Böyle bir derlenişin sentezi içinse (gerçeğe onu değiştirmek ya da ona 11. Tez'i maledebilmek amacıyla) bilinçli bir sevgiyle, MALOLMAK gerekir. Yaşanılan verili kuşatmada gerçeği "çok mükemmel soyutlarla (ve nihilistçe) yadsımanın ve böylelikle somut gerçeğe ve ona ilişkin görevlerimize yan çizmenin, "sol pasifist" bir tepkimeciliğin marjinalliğinden başka bir anlamı yoktur. Bunun için de, gerçekliğe, onun içinde olmadan, ona malolmadan "sol sekte" bir tepki göstermenin anlamı olduğuna inanmıyorum. Hayata katılmanın (devrimci bazlarda) öneminin büyük olduğunun altını çiziyorum. Ama buradan yola çıkarak, veriliyi kutsamanın da hem siyasal vebali hem de günahı büyük oluyor. Ve de böylesine bir "kutsayış" ise kaçınılmaz olarak teslimiyet ve tövbekârlığın yok oluşuna yol açıyor. İşte bunun olgun ve berbat birkaç örneği: "Yenilenme sürecinin iki temel özelliği darlıktan genişliğe geçiş, idealden gerçekliğe geçiştir. Dar sınıfsal çıkar yerine, sınıfsal ile insanalın uyumu geçince görevler yelpazesi ve bu görevleri yerine getirmek için kurulacak birlikteliklerin kapsamı, dolayısı ile örgüt içi demokrasinin boyutları da genişlemektedir. Bizi başkalarından ayıran yanlardan çok, birleştiren yanlar öne çıkmaktadır. Birçok yeni şey söylüyoruz, bunlar eski yaklaşımlardan farklıdır. Birçok eski görüşümüzü terk ediyoruz ve daha başka birçok yeni şey de söyleyeceğiz. Elbette eskiyi tümünden terketmiyoruz. Terkettiğimiz görüşler zamanını doldurmuş, ya da zamanının sınavını verememiş görüşlerdir. Doğruluğunu koruyan birçok eski görüşe bugün de bağlıyız." (Mehmet Karaca, Yeni Açılım No:7, Kasım'88, s. 13, S. 71)

"Siyaset alanında ülkemizde yeni bir başlangıca gerek olduğunu söylüyoruz. Neden bunun üzerinde ısrarla duruyoruz? Çağdaş siyaset anlayışı siyasal rakibimize rakiplerimize de bizim neler yapabileceğimizi kestirebilme olanağı sağlamayı öngörüyor. Bu anlayış karşısını sürprizlerle şoka uğratmayı temel alan, eski savaş sanatına özgü uygulamaları bir kenara bırakmayı gerektiriyor. Yenilgiyi kazanabilmek de bir erdemdir. Yenilgiyi kazanabilmeyi siyasal kişiliklerinin doğal bir parçası durumuna getirebilenler, her zaman taze bir başlangıç yapabilirler." (Caflı Cuflaz, yagk, s.21-22-23) /abç-yn./

Bu türden bir teslim oluşa ne denebilir? En iyisi birkaç not düşüp geçmek.

Genişliğe geçiş mi? Bulgaristan mücadele tarihindeki GENİŞ SOSYALİSTLERİ TANIMAYAN VAR MI? "Sınıfsal çıkarların darlığı varsayımına gelince; Hayır! Sosyalist

program en geniş emekçi sınıf ve tabakalar içinde insanal özlemleri kucaklayıp hareketlendirecek biricik maniveladır. SOSYALİST SINIFSALLIK AÇIKÇA BELİRLENMEDEN, EN GENİŞ YIĞINA AÇILMANIN HİÇBİR GÜVENCESİ VE KALICILIĞI YOKTUR, OLMAMIŞTIR DA!

Örgüt içi demokrasi genişliğinin güvencesini ise; teritoryal savunmalı bir Eylülüst demokrasi legallığının genişliği ile "perçin"lemeye kalkışmak mı? Her neyse, sorup geçeyim: Gerçek örtbas edilebilir mi? "Yeni bir başlangıç" mı? Neyin yeni başlangıcı? Niçin, nasıl, kimlerle ve ne pahasına? Tüm bunlara geçirilen "yenilgiyi kazanmak" yollu teorik kılıf neyi anlatıyor? Yenilgi böyle mi kazanılır? Yoksa bu yenilmişlerin teslimiyet Magna Carta'sı mıdır?

Ya "Çağdaş siyaset anlayışı" dedikleri; proletaryanın ki çağdışlaştı mı ki böylesine pragmatist bağlamlı bir pozitivizmin eyyamcılığına "Çağdaş siyaset" denilerek soyunuldu? Eskimiş görüşlerden vazgeçtiklerinden, doğruluğu bugün de geçerli olanları koruduklarından "söz" ediyorlar. Bunun adı utanmaz bir pişkinliktir. Eskiyen ya da zamanının sınavını verememiş görüşler NELERDİR, BUNLARIN AÇIKÇA İSMİNİ KOYABİLİRLER Mİ?

Herşey ortada ve yorum gerektirmeyecek kadar da açık. Varılan noktadan asla ve hiçbir gerekçe ile gerilemeden önlemler almak ve küçük ama seri adımlarla mutlaka yolu açma ileriye gitmek gerekiyor kanısındayım.

Sıyrılıp gelen gelişip güçlenerek "dal budak saldıkça" daha da enerjik davranacaklar. Şimdilik "suyu baştan kesmek" ve "gözdağı vermek" istiyorlar. Oyunlarının bu perdesinin de ardı var. Şimdilik daha işin başındayız. Onlara "pabuç bırakmamak" gerek. Radikal solun pabuç bırakmayacağına inanıyorum. "Ekmek, gül ve hürriyet" günlerini gerçekleyebilecek siyasal potansiyelin, radikal sol cepheye yoğunlaştığına inanıyorum. Bu yoğunlaştırmaya karşı sorumlu ve hassas olunmalı diyorum. Ancak T.K'un ve özellikle Yalçın Küçük'ün yazılarında ulusal demokratların bir kesimine iyimserce "prim" verilirken, radikal sol'a haksızlık edildiğini düşünüyorum.

Radikal sol'un zengin çeşitliliğine karşın, verili düzeyi ve göstergeleriyle, öne çıkmış ciddi bir ortak bölünebilirlik var; onlar kendiliğinden hareketin kendiliğinden talepleriyle yükselip şekillenen ve eylem içinde iş'in örgütlenmesinin KENDİLİĞİNDEN ÖRGÜTLENMELERİDİR. Popülizmden etkilenmiş, ihtilalci demokrat hareketlerdir. Bu örgütlenmelerin Eylül kırım ve kıyımının direkt muhatapları alınması, onların 80 öncesinde, toplumsal ütopyaları bağlamındaki EKSİK VE YETMEZLİKLERİYLE çakışınca sınıf organikliğine oturmamışlık ve kurumsallaşamamışlık sorunları bir kez daha boy vermiştir. Bu durum ise içerikten biçime değin birçok şeyi etkileyerek eski denenmişlikler boyutundaki tüm geleneksel şekillenme ve ifade formlarını altüst etmiştir. Bu da KENDİLİĞİNDEN HAREKETİN KENDİLİĞİNDEN TALEPLERİYLE İŞİ VE EYLEMİ ÖRGÜTLEYEN RADİKAL SOL'CU KENDİLİĞİNDEN ÖRGÜTLENMELERİN gündemine gericilik dönemi bozgununun ardından herşey yeniden başlarken ciddi bir kimlik arayışını soktu.

Yaşamın gerisinde kalma kaygısındaki bu kamptakiler aşamadıkları mikro-politik marjinalliklerini aşma çabalarıyla içiçe geçmiş yeni bir kimlik arayışı ile şekillenmeye gayret ederken, İNANMAKTAN, BİLMEYE VE ÖĞRENMEYE sürecini yaşadıkları verili kompozisyon içinde onların (bir TB"K"P veya SP gibi) GENEL BİR ELEŞTİRİYE tabi tutulabilecekleri programatik malzemeye de, konuma da sahip olmadıkları unutulmamalıdır. Bu bağlamda da onlara "ideolojik terör" uygulamanın, böyle davranma iddiasıyla bilgiçlik yap-

manın fazla bir yararı olmadığı kanısındayım. Unutulmamalı, iyisi ve kötüsüyle; ülkedeki MUTLAKA GEREKLİ OLAN AKTİVİST BİR DİRENİŞÇİLİĞİN BAYRAKTARLIĞINI YAPAN BU KESİMİN, REFORMİZMDEN VE LİBERALİZMDEN KOPULMASI GEREKLİLİĞİNİN ANA HALKA OLDUĞU ŞU AŞAMADA, KARŞIYA ALINMASI, SADECE VE SADECE REFORMİSTLERE VE ONLARIN EFENDİLERİNE YARAR. Sol'larımız kurulması gereken yeni tarihsel blokumuzun OLMAZSA OLMAZIDIR. MUTLAKA BAĞLAŞIKLIKLAR KURULMASI GEREKEN İHTİLALCI DEMOKRASİ GÜÇLERİDİR.

Tüm bunlarla, "Sol'larımız" eleştirilemez ya da sol'larımızla ne pahasına olursa olsun kötü bir barıştan yana olunmasından söz etmiyorum. Sol'larımız eleştirilir. Sol'larımız eleştirilmelidir. Ama "kol kırılır, yen içinde kalır" mantığıyla. Elbette yaşananda karşımıza sol geçinen zavallıların ahmaklıkları da dikilebilecektir. Hattâ dikilmektedir de. Ama "pire için yorgan yakılmaz". YAŞANILAN SAFLAŞMA DÖNEMİNDEKİ AŞILMASI GEREKEN ZORUNLU SÜREÇLERİN SENKRONİZE MOMENTLERİNDE BİRDEN FAZLA CEPHEDE DÖĞÜŞEMEYİZ. ŞİMDİ REFORMİZME KARŞI MÜCADELENİN SİPERLERİNDEYİZ. Onları bozguna uğratmadan, reformistlerin bozguna uğratılmasından yana olan güçlerle kapışmanın hiç mi hiç alemi yoktur. Çünkü; KAZANILMAK ZORUNDA OLUNAN BİRLEŞİK DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİ ORGANİK BİRLİĞİYLE YARATILMAK DURUMUNDA OLUNAN MODERN PRENS İÇİN; ÖNÜMÜZDE, ARTIK YÖNELMEMİZ GEREKEN BİR MİLİTAN MARKSİZM DÖNEMİ VARDIR.

1971 öncesinin ve sonrasının diri kalabilmiş direnişçi birikimi ve 80 sonrası filizlenerek boy veren kuşağın devasa potansiyeli, TÜM POZİTİF BİRİKİM, KURUM VE GELENEKLERİYLE BUGÜNÜN TEKLEŞME VE AYRIŞMA MÜCADELESİ PLATFORMUNA ÇEKİLEREK, SAHTE OLMAYAN CİDDİ VE BİRLİKÇİ AYRIŞMALARIN KAVGAYI BİR ÜST DÜZEYDE KRİSTALİZE EDEN KUTUPSALLIKLARA HİZMET EDEBİLECEK BİR BİÇİMDE İSTİHDAM EDİLMELİDİR, EDİLEBİLMELİDİR.

Her kuşak daha önceki kuşakların hazırladığı verili maddi ortam üzerinde inşa faaliyetine girer ve sorunlar ancak çözüm araçları oluşmaya başladığı anda belirirler. Sorunların çözülmesinin ve çözüm araçlarının ustalıkla kullanılabilmesinin temel şartı bu mantık çerçevesinde mümkündür. Ancak bu mantığı devrimci bir tarzda ele alabilmek ise Enver Paşa'nın "Mefkureyi gerçekleştiremeyenlerin, gerçekleri mefkureleştirmeye" uzanan reel politikerliğinden uzak durmaktan geçer.

Tarihsel toplumsal gelişim içinde varolan güç dengelerinin sınırlarımızı belirlediği bu anda doğal sorunumuz güç olmak ya da Modern Prens olmaktır ki, gerçek gücün iki ayrı kanaldan akan işçi hareketi ve bilimsel sosyalist hareketin sentezinde olduğu bilinendir. Aksiyondur! Bu iki ayrı kanalın tarihsel gelişimleri içinde çeşitli rotasyonları, tipleri, kadroları, gelenekleri, anlayışları vb. lerini ürettiğini, bu iki kanalı sarıp sarmalayan toplumsal siyasal yapı ile bunların birbirlerini etkilediğini, geliştirdiğini, gerilettiğini de hesaba katmak gerek. Tüm bu etkileşim yumağı içerisinde düğümü çözecek kılıcın yine de kadrolarda olduğu unutulmamalıdır. Beğensek de, beğenmesek de Modern Prens'e giden yolun sikleti, dünü ve bugünüyle birikimimize denk düşen nitelikli niceliğinin mevcuttaki kadrolarından geçecektir. Burada "Ne Yapmalı"nın yazarının kitabın yazılışından beş yıl sonra, Ne Yapmalı üzerindeki yorumları ilginçtir. Bu çözümlemesinde İlyiç, yuvarlar üzerine şunları der: "... Dolayısı ile yuvarlar arasında mücadele kaçınılmazdır. Bugün geriye baktığımızda bu yuvarlardan hangilerinin gerçekten faaliyetlerinin temeli olarak hareket edebilecek durumda olduklarını açıkça görebiliyoruz. Ne var ki, o günlerde çeşitli yuvarların henüz faaliyete

geçtikleri bir sırada kimse bu konuda görüş açıklayamazdı, ve ayrılık ancak mücadele yoluyla çözülebilirdi." (Lenin, Ne Yapmalı.) Aradan 80 yıl geçtiği halde İlyiç'e söylenilenler göz önüne alınırsa, çözüm yolunun öz olarak değişmeyeceği anlaşılır. Bu bize Bolşeviklerin önerdiği bir yoldur. Başka yolların olup olmadığı ya da farklı kombinezonların oluşup olmayacağı konusunda ise çok şey söylemek için ise henüz erken. Fakat kesin olan bir şey var: VAROLAN KADROLAR VE YUVARLAR DIŞINDA BAŞKA GÜCÜN TARİHİ YAPMAYA ADAY OLABİLECEĞİNİ SÖYLEYEMEYİZ. Aynı şekilde yeni tip oluşumların bu arenada fazla söz sahibi olacaklarını bekleyemeyiz. Bize gereken, yaşamın her alanında, adına yola çıktığının onayını (belli bir düzeyde de olsa) alabilmiş BİRLEŞTİREBİLEN (TEKLEŞTİREBİLEN) birliklerdir.

"Oysa ne acı ve 'ne kötü bir kader'dir ki bütün bunalımlarda 'Birlikte ne yapabiliriz' soru ve önerisi gündeme gelir. Hayat doğrularla tanışmamızı dayatır. Ama hiçbir örgüt yapısında, bir iç oturumda konu denetlenmez. Değerlendirmelerden kaçırırız. Parti, örgüt (kadro) yapısı konusunda yüz yüze gelemeyen ülkemiz solu birlik sorununu sorumlu ve bağlayıcı ilkesellikte tartışmamıştır." (Sırrı Öztürk, Partileşme Sorunu, III, s.11-12) /abç-yn/ Değil mi ki bugün kurulacak parti legaldir ve değil mi ki bu sorun legal devrimci parti kurmaktan yana olan çok çeşitli radikal çevrelerin ortak sorunudur, öyleyse neden olaya taraf yığınların aktif karar, katılım ve denetimci taraf ve tanıklıklarıyla "yüz yüze gelerek" legal plandaki devrimci partinin "birlik sorununu sorumluca bağlayıcı ilkesellikte tartışmayalım?" Bunu becerebilmek için radikal sol saflarla gereksiz yere tansiyonu yükseltmeden; BÜYÜK BİR SAMİMİYET VE MÜTEVAZİLİKLE BASİTTEN KARMAŞIĞA BUNUN GEREKLİLİKLERİNİ YERİNE GETİRMEK GEREKİYOR. "Yukarıdakiler ve yığın" ikilemi legal devrimci partideki birlik açısından fazla abartılmamalı ve bu geçiş örgütlenmesinde demokratik merkezîyetçiliğin olası olduğunca (ki bunun üst sınırı hareketsiz bir tartışma kulübüne dönmektir.) sosyalist demokratik yan ve sınıf organikliği ağır basmalıdır. Bu bab'da da oluşturulacak legal devrimci partide "her olguya eleştirel gözle bakmak, bağlantıları içindeki yerini araştırmak ve saptamak. Hiçbir şeyi tepeden düşmüş varsaymamak" (Peter Welss, Saloz'un Mavali, s. 114) gerekmektedir. Bu gerekliliğin sınıf organikliği zemininde yükseltilmesi ise tartışma konusu bile edilmemelidir. Tüm güçleri usta bir toparlayıcılıkla içermek durumunda olan bir girişim, sosyalizmi legal planda alternatif bir ütopya, kültür ve yeni yaşam biçiminin projesi olarak işçi sınıfına maleder.

Demem odur ki; legal devrimci partideki birliğin birbirinin inkârı olmayan bir çeşitlilik içinde anlamı vardır. Bunun içindir ki bu türden bir birliği beklemek değil ona taraf olan tüm yuvarların onayı ve katılımın kolektiviteleriyle kazanmak gerekiyor. Bu kazanımı gerçeklemek için geçmişten sınıf organikliği bağlamında dersler çıkarmak ve bu dersleri çıkarabilmek için de o olgunluğa erişmiş bir ya da birkaç siyasal odağın dersler çıkarılabilecek çerçeveyi oluşturmasından (ya da bunun öncüllerini sunmasından) geçiyor. Bu türden bir yapının ise entel'lik hastalığından duçar, düşünsel bir şizofreninin tüm nakli ve şabloncu anakronizminden ya da tarihsel analogilerinden uzak durarak "aydınları işçileştiren işçileri aydınlaştıran" sınıf organikliğine yakın durularak malolunmasını gerekli kılıyor. Bu çabaların destekçisi olmak zorunda olduğu İKİ AYRI KANALIN OLDUĞUNU DA UNUTMAMAK DURUMUNDA OLAN BU GİRİŞİM, kendi siperinde (ve bu iki ayrı kanalla eşgüdüm içinde) ajitasyon-propaganda-örgütlenme altın üçgeninde, ulus çapındaki değişiklikleri görüp, gösterirken yeni bir cumhuriyet yolundaki potansiyelinde sokaklardaki, varoşlardaki usta bir manivelaşılabilmelidir. Bunun için; i- İlyiç'e ve onun evrensel öğretisinin devrimci öğretisine "ortodoksca" bağlılık, ii- Bilimin ofansif militan temellerde-

ki savunusu ve onun ilgi alanlarına maledilmesi, iii- Tekil olaylara takılmadan tarihsel olayların zenginliğini yakalayıp ondaki zenginliği soyutlama gücüyle somuta bağlayabilmeli. Eleştirel bir tarih bilincine sahip olabilenler tekile ya da an'a takılmıyor. Onu aşım tarihsel süreci ve üretkenliği kavrayabiliyor. iv- Aynaların aynı ya da ayrıların ayrı yerde toparlanmalarına hizmet edebilecek sentezlerin oluşturulması amacıyla tartışmak, tartışmalarımızı pratikleştirmek gerek. Bu teorik-politik formülasyonlarımı, önemine inandığım bir göndermenin altını çizerek, açıyorum. *"Gerçeğin güvencesi kendilerinden başka hiçbir şey olmamakla sınırlandırılmış, inatçı, indirgenmez olgusal varlıklardır. Ne bilim, ne sanat, ne yaratıcı eylem kendisini inatçı, indirgemeyen sınırlı olgulardan çekip alamaz. Nesnelerin dayanıklılığının anlamı kendisini sadece kendisi için ulaşılmış bir başarı olarak ortaya koyanın, tek başına durabilmesindedir. Çerçevesine kendi görünümünü ulaştırır. Kendi kendine yeterli değildir. Bütün nesnelerin görünümüleri öz benliğine sızar. Ancak kendisi içinde bulunduğu daha geniş bütünü sınırları içine çekerek kendisi olur. Tersinden söylersek, kendisinin içinde bulunduğu bir çevreye kendi görünümünü vererek kendisi olur."* (A.N. Whitehead, Science and The Modern World, Mentor Books, 1948, s. 89) /abç-yn./ Bu işaret ettiğimden şöyle bir sonuç çıkar: Olması gerekene bağlanmış umudu, tarihsel eylemi ve kolektiviteleriyle, kendi sınıfsal taleplerinin ve ülkülerinin eksenindeki kavgalarıyla yaratan insanlar, çözümünü de sadece ve sadece kendileri yaratırlar. Onun içindir ki, bu bab'da insana onun tarihsel eylemsizliğine ve kolektivitelerine İNATLA İNANMANIN / GÜVENMENİN önemi büyüktür. Bu bağlamda da insanı, susuşlarıyla, korkularıyla, cür'etiyle, bilinciyle anlamak ve onun yaratıcılığına ve yıkıcılığına güvenmek gerekiyor. İnsan yaşam içindir, yaşamın efendisi olmalıdır bilinci yığınlara maledilirken buna bağıntılı eğitim de dünyayı değiştirmek için olmalıdır. Ciddi ve tarihinden bireyselliğine değin ki ilgi alanıyla bütünüyle hesaplaşılabilmiş bir eğitime gereksinimimiz vardır. Düşündüğüm eğitim insan olma eğitimidir. İnsanın insanal özüne dönme çabasının önünü "insanı düşündüren eğitim" ikinci öğrenimle açabilmektir. Eğitim adına "terbiye etmek"ten yana olunmalı ve de bu anlamıyla da yığınlarının tarihsel ve toplumsal eylemliliği yolundaysa ikameciliğin her türünden özellikle kaçınılmalıdır. Diyeceklerimi sırasıyla toparlıyorum:

i-Teorik-ideolojik mücadelenin önemi artıyor. Bu mücadelenin çapını (kendin pişir, kendin ye'ci bir açmazdan kurtararak) genişletip etkinleştirmeliyiz. Daha etkin, daha güçlü, daha geniş kesimleri kucaklayan bir çalışmaya ihtiyacımız var. NEDEN BİRLİKTE YAYINCILIK FİKRİNİ, DAHA GENİŞ ÖLÇEKLERDE VE OLUNABİLECEK ÇEVRELERLE DAHA DA GENİŞLETEREK GERÇEKLEMEYELİM.

ii- Bize burjuva iletişim araçları dışında KARŞIT-PROPAGANDA araçları gerek. Tüm kuşatma ve biçimlendirmelere karşı, biçimini mutlaklaştırmamış ve sınırlandırılmamış fütursuzluğu ile karşıt propaganda gerek. Bunları yaşamdan çekip çıkartmak gerek .

iii- Bilimin yığınlara maledilmesinde, bize kombine bir çalışma tarzının profesyonelliği gerekiyor. Onun içinde olabildiğince dikey bir örgütlenme ile başta işçi sınıfı olmak üzere yığınların içine gömülmek büyük önem taşıyor. Gereksinimimiz geniş ve gevşek örgütlenmelerden uzak durmalıyız. Bu konuda birbirinden bağımsız ama birleşik hazneleriyle bir denizaltı ya da bir üzüm dalı oldukça öğreticidir. O HALDE NEDEN BİR AYSBERG'E ÖZENMEYELİM.

iv- Zorunlusu olduğumuz kolektivizasyon açısından, önderlik krizinin aşılması için ise:Kurmaylığın varılan noktada farklı radikal yuvarların bir masadaki diplomatik görüşmeleriyle kazanılabileceğine inanmıyorum. Kurmaylığın artık yığınların ordulaşma kavgasından çıkacağına belirtileri giderek netleşmekte.

v- Bu yolun önünü açabilmek için radikaller arasında dayanışmacı bir eşgüdüm gereklidir. Bunun için ideolojik bağımsızlığı zedeledikçe tekleşmenin ve omuz omuza durabilmenin sonra da bunu Eylem içindeki eylem birlikleriyle pekiştirmenin değeri çok büyüktür.

vi- Toplumsal muhalefetin ve işçi sınıfı mücadelesinin yükseltilmesi yolunda, neden **TEKLEŞMEYİ VE SINIFIN GENEL ÇIKARLARI AMACIYLA BİRLEŞİK YIĞINSALLIKLARI SAVUNMAYALIM**. Örneğin bir fabrika biriminde (siyasal tercihleri ve eğilimleri farklı olsa da) neden "üretenler yönetime" belgisi altında, özyönetimci bir komiteyi gerçeklemeyelim.

vii- Tüm bunlar olurken sağlıklı ve saflaştırıcı ayrışmalardan korkmamak gerek. Kaldı ki içinde debelendiğimiz meşruiyet krizinde, yaşadığımız kuşatmanında aşılabilmesinin, yığınların önüne ayrışmalarımızı geçirmeden (yani gerçek kimliklerimizle ortaya çıkmadan) çıkılarak mümkün olabileceğini düşünmek, hayli ham bir hayâl olur. **ONUN İÇİNDE SOSYALİST TEORİNİN YOL GÖSTERİCİLİĞİNDE İŞÇİ SINIFINI VE TOPLUMSAL MUHALEFETİ (AJİTASYON-PROPAGANDA-ÖRGÜTLENME ALTIN ÜÇGENİNİN MERKEZİNDE) İŞİ VE EYLEMİ ÖRGÜTLEYEREK MÜCADELE ALANLARINA ÇEKMEİYİZ.**

viii- Bask'ımızla oluşturulması gereken mücadele birliğimize gelince; onlarla onlar açısından bağımsızlığı öne çıkmış birleşikliğimiz (biz kendimize çeki düzen vermeden) fazla abartılmamalıdır. Ve de teorik düzeyde, **TEK'LİK VE BİRLEŞİKLİK** esprisi asla unutulmamalıdır.

* * *

Diyeceklerimi şu vurgularla noktalıyorum; Dananın kuyruğu kopmadı ama kopacak...Ve de yükselen eylemlilik grafiği daha birçok maskeyi düşürerek olması gerekenden yana olanlara (onları alabildiğince sarsarak) bağımsızlık kazandıracaktır. Talibi ve aktif tarafı olmak istediğimiz bu sürecin sarp, engebeli ve dolambaçlı yolu bir atılımlık barutla aşılamaz. Geleceğe köşe taşları koymacasına, tutam tutam harçla emek katmak gerekiyor. Bu yolda ise çok ama pek çok şeyler yapmak gerek. Bu da (aslı sorulursa) tribünlerden sahaya inmek gibi birşeydir.

Tribünlerden sahaya inmeliyiz. Değerlendirebilirsek şansımız çok büyük... Önlemlerinin başarı şansı yok. Sırtına durmadan yük yığılanlar; sosyalistler üzerlerine düşeni yaparak alternatiflerini sunabilirlerse, yükü taşımaya daha fazla katlanamazlar.

Paris-1.10.1989

HOŞ AMA BOŞ SÖZLER*...

Orhan İyiler

Soru: 1) Türk ve Kürt Solu, 70 yıllık sosyal mücadele tarihimizin uzantısında tartışıyor. Örgütlü organik ilişkilerini sürdüren ve sürdüremeyen, ana akımdan kopan ve kopmayan bütün siyasi eğilimler "Partileşme Sorunu"nu gündemde tutuyor. Yerli deneylerimizi senteze ulaştırmak isteyen, iç dinamizmi gözetkenler olduğu kadar, dışımızdaki deneyimleri mekanikçe, kölece taklit ve kopya etmeye çalışanlar da eksik değil. Hele Sosyalist Sistem'deki gelişmeler her siyasi eğilimi büyük ölçüde etkilemiş bulunuyor. Bu gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Soru: 2) "Görüş" dergisinde kısmen, "10 Eylül" dergisinde ise tümüyle yayımlanan yazınızla, 13 Ağustos 1989'da "Kuruçeşme" toplantısında bizce çok önemli bir konuya değiniyorsunuz: "Bizim hiçbir zaman Marksist-Leninist bir Parti'miz olmadı..." SORUN BSD de bu konuyu işaretleyen niteliği ile kadroları düşündürmek istiyor. Spekülasyon ve tevatürlerin kararttığı bir ortamda ciddi kadroların bu konuya eğildiğini hissediyoruz. Ne gibi yankıları oldu yazılarınızın; neler söyleyeceksiniz?

Soru: 3) İşçi hareketiyle sosyalist hareketimizin bütünleşmesi ve böylelikle ISP (Proletarya Partisi)'nin oluşturulması, niyetler ne olursa olsun, gündemin başındadır. Bu süreçte durumu nasıl görüyorsunuz? Çok yönlü gelişmeler ışığında nasıl bir inisiyatif kullanılmalı; Hareketimizin Kongre, Konferans, Kurultay'a taşınması, keyfiliğin ve sorumsuzluğun önünü kesmeye yeterli bir çözüm yöntemi midir? Nasıl gerçekleşir?

Soru: 4) Sosyalist Dergiler, bir yenilgi ortamından sonra işçi sınıfı ve emekçilerin politikadışı tutulmak istendiği bir süreçte işlevsel olma kavgası veriyor. Burjuva ideolojisi ve revizyonizm devrimci saflarda bulduğu yandaşlarıyla "Devrimci-Reformcu" saflaşma ve ayrışmasını getirdi. AYRIŞMA VE BÜTÜNLEŞME diyalektiği, sosyal pratikte nasıl yansıyacaktır? Olaylar nelerin oluşmakta olduğunun işaretidir?

SORULARINIZA vereceğim yanıtlarda şöyle bir yöntem izlemek istiyorum. Her dört soru da teker teker okunduğunda, soruların yöneldiği amacın ve ortaya çıkarmak istediği genel konumun Türkiye Marksist solunun içinde bulunduğu durumdan ve de aşağı yukarı Türkiye içinde bundan altı ay önce başlatılan B i r l i k sürecinden nasıl bir yapının, daha

* SORUN BSD'nin yaptığı röportaj.

doğrusu NASIL bir PARTİ'nin oluşacağı ya da oluşturulup oluşturulamayacağı ekseninde yoğunlaştırılıyor. Sorularınızın ayrıntılardaki öteki yönelişleri de hep bu eksen çevresindeki son derece önemli ayrıntıları açığa çıkarmak istemine yöneliyor. O nedenle organik bağlantılı sorularınıza yanıtımı, olayın kendi dialektik gelişimi içindeki öncelikler ve ayrıntıları izleyerek kendi akışı içinde vermek istiyorum.

Aslına bakarsanız bu alanda, şimdiden, doğrudan yanıtlara da girmeyi pek istemezdim. Başlıca nedeni de şu: Birçoklarının aksine, alabildiğine önemsedğim Kuruçeşme toplantılarının süreci henüz noktalanmış değil. Bu süreç şimdi -hangi gerekçeyle pek bilmiyorum ama- daha geniş katılımlı tartışmalara açıldı, oraya doğru yönlendirildi. Buradaki tartışmaların nasıl bir değerlendirmeye alınacağı konusunda ciddi kaygılarım var. Ayrıca, Kuruçeşme tartışmalarını içeren 3 ciltlik **Birlik Tartışmalarını Düzenleme Kurulu**'nun (kısaltılmış adıyla BTDK'nın Akış Yayıncılık'tan çıkan 3 ciltlik tartışma tutanaklarını da -dostlarımin bana iletmesine karşın- henüz okuyabilmiş değilim. Hemen şunu söyleyeyim öncelikle: Bu tartışmaya katılanlar gelecek kuşaklara tüm sorumluluk duygularıyla önemli belgeler bırakmanın sorumlu bilinci içindedirler. Tartışmalar ciltte üç anabashlıkta şöyle toplanmış: (1. Cilt: DEMOKRASİ MÜCADELESİ VE DEVRİM PERSPEKTİFİ), (2. Cilt: DEVRİM, DEMOKRASİ VE PROGRAM ANLAYIŞLARI), (3. Cilt: SOSYALİST DEMOKRASİ). Bu konuda çaba gösteren insanlarımızın ardlarında koskoca yaşanmış bir hayatın öğretileriyle bilgilenme sürecinin getirdiği birikimler yatıyor. Bu tartışmalarda karşı çıkacağımız, tümüyle reddedeceğimizi, yanılığlı bulacağımız, giderek tehlikeli bile olduğunu söyleyeceğimiz karşı görüşlerimiz olacaktır kendi argümanlarıyla ama hiç kimsenin olaya dudak bükmesine, küçümsemesine, "biz yoksak oradan doğru dürüst bir şey çıkmaz" demesine, böylesine bir devrimci konformizmine kendini bırakmasına hakkı olmamalıdır. Hiç kuşkusuz bu tartışmaların -benim aklımin ermeyeceği bir biçimde- dışında bırakılmış olan solun kendi varlığını belirleyemeyişi önemli bir boşluk getirmiştir. Biliyorsunuz, 150 kişiyle başlatılan ve daha sonra kendiliğinden bir Genel Kurul organı niteliğine bürünen ilk toplantıda ben de vardım ve yaptığım konuşmada -daha doğrusu sunduğum tebliğde- bu dışlamanın sakıncısının altını şu tümcelerle çizmeye çalışmışım: - "Yoldaşlar, Dostlar: İlkeler komisyonu oluşturmayı öneriyorum. Bu komisyon birleşmeyi i v e d i l i k'ten kurtarmak ve s a ğ l a m b i r t e m e l d e oluşturabilmek için ideolojik temelde yapılabilecekleri bir bir saptamalıdır. BU KOMİSYONUN KİMSEYE YASAK KOYMAYA HAKKI OLMAMALIDIR. HİÇBİR SİYASİ FRAKSİYON -BU AŞAMADA- HİÇBİR BAŞKA SİYASİ FRAKSİYONU YARGILAYAMAZ. Bu komisyon halkının düşünen kim olursa olsun, ister tek başına bir Marksist düşünür, ister salt bir sendikacı, ister bir kalebent, ister bir idam hükümlüsü, ona ulaşmayı kendisine asıl görev bilmelidir."

Bu yapılamadı. Bunun yapılamadığını söyleyebiliriz. Bu boşluk daha ilk toplantıda kendini ele verdi ve toplantıya katılanlar kendi dışlarındaki öteki siyasi fraksiyonların orada olmayışlarının boşluğunu duyumsamakta hiç de gecikmediler. Bu konuda komisyona Genel Kurul niteliğindeki organ ilişkide bulunma hedefini ve buyruğunu vermiş olmasına karşın dışlanmış olanlarla ilişki gözl em c i niteliğinden öteye gidemedi ve bir bakıma da ipler koptu. Burada asıl kaçırdığımız bir büyük gerçek bence şu olmuştur: 1980 sonrasının o derin yenilgisinden sonra her siyasetin kendi üyeleri hem kendi örgütlerini hem de kendi bireysel sorumluluklarını güçlü bir sessizliğin devinimi içinde sorguluyorlardı. Bir ayrışım, bir d e ğ i ş i m, bir b a ş k a l a ş ı m, kısacası: yanılığının ortaya çıkarılması için derin b i r a r a y ı ş süreci başlamıştı devrimci kadrolarda. Hapishane

parmaklıklarının gerisinde, dağıtılmış örgütlerinin şurasına burasına atılmış, yalnızlaşmış insanlarımızın bu konumunu Troçki'nin şu sözlerinde bulurum sık sık: "Daha önce politikadan hiçbir şey anlamayan kırsal kesimden gelmiş genç delikanlılar, Devrimin kendilerine geriye dönüşü olmayan özgürlükler getirdiğine inanırlarken, şimdi sürgülenmiş kapıların, demir parmaklıklı pencerelerin ardında, kendilerini derin bir şaşkınlık içinde tutsak görüyorlardı."¹ Hiç kuşkusuz Troçki, Şubat devriminden sonra yaşanan Bolşevik tarihin o pek ünlü Temmuz günlerinden, o geri çekilmeden söz ediyordu ama 1980 sonrasının yenilgiye uğramış, üzerlerinden buldozer geçilmiş gibi ezilmiş insanlarımızın da içinde bulundukları öznel konumu, genel devrimci perspektif içinde -bence- çok güzel ve anlamlı bir biçimde vurguluyordu. İşte bu devrimin yeni yeni kırıdamalarıyla filizlenmeye başladığı bir ortamda Birlik tartışmaları yapanlar Kuruçeşme'den onlara uzanamamakla çok önemli bir değişim moment'ini kaçırmış oldular. Belki iddialı bir yaklaşım ama, en azından böyle bir moment objektif bir biçimde saptanabilmiş olsaydı değişim ve etkileşim sürecinin ivme kazanması Marksist solumuz, Leninist komünistler için önemli bir kazanç getirecekti. Bunun üzerinde üsteleyerek duruyorum, duracağım. Başlatılmış olan geniş tabanlı Beşiktaş tartışmalarının bu olasılığı yakalama amacını güdüp gütmemediğini bilmiyorum ama böyle olsa bile kızgın demir tavındayken dövülmediği için artık birçok şey bu anlamda geride kalmış olabilir. Oysa soğukkanlı düşünen insanların kazanacakları şeylerin neler olduğunu gördüklerini, h e s a p ettiklerini varsayıyorum.

"NEREDE YANLIŞLIK YAPTIK? -YANILGIMIZ NEYDİ?" sorusuna yanıt arayanlar örgüt modelleri üzerinde durmaya başlamışlardı. İnsanlar bir iş için paralarını yatırırken kılı kırk yararken, yaşamlarını ortaya koydukları mücadelelerde k a y b e t t i k l e r i n i n ne olduğunu hiç sorgulamazlar mı? İşte böyle bir dönemin yoğunluk kazandığı bir süreçte, adını ettiğimiz "Bizim hiçbir zaman Marksist-Leninist bir Partimiz olmadı" adlı yazıyı, daha doğrusu incelemeyi yayınladım. Bu yazı ilk önce "Ayrıntılarda Unutturulan Büyük Gerçek" adıyla Mart 1989 tarihinde GÖRÜŞ dergisinde özet olarak, daha sonra aynı adla bu kez tümüyle 10 EYLÜL DERGİSİ'nin Kasım 1989, 3. sayısında yayınlandı. Şimdi ayrıntılara girip tartışmaya geçmek istemiyorum ama şunu gördüm: Gerçekte Leninizmi doğru yorumlayanların sayısı gerçekten çok az. Kimileri onu bir avuç profesyonelden oluşan çelik çekirdek, bir başka kimileri de silahlı eylemin başkaldırı modeli olarak algılıyor. Onun Marksizmle derin alışverişini, bilimsel yaşama bakışını ve dünyayı nasıl, hangi kadrolarla değiştirmeyi yaşamın kendi oluşumu içinde devinimleriyle birlikte oluşunu, o büyük akışını hep ama hep gözardı ediyor. Kendi eciş bücüş bilgileri ve kişilikleriyle Leninizmi totaliter bir parti anlayışının uygulayıcısı olarak görenleri bir yana bıraksak bile öteki asıl sorumluların böylesine bir yanılgıda bulunmalarının hepimize çok şey kaybettirdiğini görmemek olası değil. Hele yenilgilerini, kendi beceriksizliklerini Leninist model üzerine atıp yeniden TİP ve TSİP deneyimlerinden başka hiçbir şey yaşayamayacakların kendilerini koşullandırmalarına da bir şey demesek bile Leninist ilkeleri Troçki-Stalin tartışmaları içinde boğup tıkayanların kendilerini kaptırdıkları darlıklardan uzaklaşmaları saatinin çoktan gelip geçtiğini söylemeyi artık ertelememeliyiz. Nasıl şartlandırıldığımızı örneklememi ister misiniz? Örnek bu yazının kendi içinde. İnanın bana bu yazıyı okuyan devrimci kadroların bir bölümü Troçki'nin adını görür görmez yazarın, yani Orhan İyiler'in Troçkist eğilimler taşıyıp taşımadığı kuşkusu kafasından birdenbire bir şimşek çakışıyla geçmiştir. Eğer ben Stalin'in adını etseydim o zaman da bazıları beni çok kolay bir yaklaşımla Stalin reyonuna askılayacaklardı.

1 Léon Trotsky: Bolşevizm'in Yükselmesi. Ed. Maspero 1977-Petite Collection.

Bu sığ yaklaşımlardan, bilgilenme gücümüzü azaltan şablonculuklardan alabildiğine süratli bir biçimde sıyrılmaya bakmalıyız. Örneğin Türkiye Solu artık Leninizmin ilkelerini, genel anlamda Bolşevik ilkeleri Stalin-Troçki tartışmasının darlığı içinde boğup kısır bırakmamalıdır. Soruda sözünü ettiğiniz kopyacılıklardan, kölece taklitlerden kendimizi kurtarmanın başkaca bir yolu hiç ama hiç yoktur. Dünya pratiğinin en geniş ve dialektik sonuçlarını anlamsız dar kalıplarda dondurarak değil, geniş bir biçimde önümüzü aydınlatacak biçimde kendi deneyimlerimizle de zenginleştirerek hem kendi sınıfımıza, hem kendi devrimci sorumluluğumuza hem de dünya devrimci savaşımıza ve en son çözümlemede içinde yaşadığımız dünyaya, şu yaşanası, görkemli, mutluluklar saçan gezegenimizi elimizden Tantalos işkenceleriyle² öldüre öldüre çekip almaya yönelmiş emperyalizmin aç gözlü saldırısından kurtarma savaşımına yöneltebiliriz.

Şimdi, geçen yıl yapılan bu tartışmaların ayrıntılarına girmek istemiyorum. Ama duyarlı kesimlerin, işte o kendilerini sorgulamak durumunda olan kesimlerin son derece dikkatli ve uyanık bir yaklaşım gösterdiklerini biliyorum. Onların bana yönelttikleri sorular Leninizmin çok önemli bir ilkesi konusunda, özellikle X. Kongre kararlarının Leninist demokrasi, monolitik yapı içinde nasıl demokratik ilkelerle işçi sınıfına ve onun devrimci mücadelesine geniş gözenekli vantuzlarla bağlandığını, kilitlendiğini gösteren "Nep Perestroyka değildir ya da Perestroyka'dan önce P e r e s t e v k a: Yeniden Bilinçlenme" incelemesini yazdırtmaya neden oldu. Yayınlandığında Leninist modelin gözden kaçırılmak istenen bir büyük yanı tümüyle ortaya çıkacaktır sanıyorum. Leninizm, anti-emperyalist, anti-kapitalist mücadelenin en son aşaması olarak insanoğlunun yazgısında her zaman için etken olmayı sürdürecektir. Son Doğu-Avrupa olaylarında ve Sovyetlerde olanları özenle, soğukkanlı bir biçimde izlerseniz, dünya burjuvazisinin ve emperyalizminin son derece planlı, son derece hesaplı kitaplı bir biçimde insanoğlunun ta Grek kölelerinden, ta Roma pleblerinden beri süregelen yaşam mücadelesinin ele geçirdiği bu en büyük silahını, yani Leninizm ilkelerini, bir bir son derece sinsice ve gözden kaçıra kaçıra, adım adım bir t a h r i b e yöneldiğini görürsünüz. Leninizm'in artık işe yaramadığını söylemek, aşıldığı savını Marksist görünüm ve dekorları içinde söylemek, onun anti-demokratik, totaliter bir parti anlayışının utanç verici örneğini oluşturduğu savını değişik kılıklarda iki de bir yinelemek, bu kanıyı işçi sınıfının içine bir rutubet gibi sindirmek, bu sinsice planın bir bir döşenmiş mayın taşlarıdır. Avrupa metropollerindeki sürgün göçmenlerimiz metropollerin sömürüden pay alan görkemli yaşayışında komünistlerin marjinalde kalışlarının temel ve gerçek nedenini gözden geçiriyor olabilirler. Ama bizim buralarda durum hiç de öyle değildir. Oradakilerin bu nedenle daha da uyanık bulunmaları gerektiğini sanıyorum. Sömüren yerlerle, sömürülen yerlerde durum değerlendirmeleri her bakımdan taban tabana karşıttır. Neo-emperyalizmin dolar, mark, sterlin, yen, frank despotizmi altındaki ülkelerde sol kadroların Leninizmin ilkelerinde yeniden bilinçlenme canlılığına kavuşmaması için: Büyük bir ustalıkla gezegenimizde artık sömürünün kalmadığını, sınıflar savaşımının bittiğini, XIX. yüzyılın kamplaşma ve sert sınıf çatışmaları aşamasını çoktan geride bıraktığımızı ve de -bence en önemlisi-: "eski tüfeklerle hiçbir yere gidilemeyeceği" pek becerili bir biçimde kadrolara yerleştirilmeye çalışılırken..... hiç kuşkusuz, kendi metropollerindeki politik sığınmacılara da sömürdükleri ülkelere aldıkları payın milyarda birini vererek onları kendi sistemlerinin

2 TANTALOS İŞKENCESİ'nden 10 Eylül Dergisinin Şubat sayısında İtalyan Dışişleri bakanına yazdığım yanıtta da söz ettim. Lidya kralı Tantalos'u tanrılar kendi içkileri (Nektar) ile yemekleri (ambrosie)'yi ölümlülere ilettiği için müthiş bir işkenceye mahkûm etmişlerdi. Tantalos su içmek için eğilse ırmak yatağında kuruyor, meyva dallarına uzansa dallar göğe doğru erişemeyeceği bir biçimde çekiliyorlardı.

pek demokratik, sivil, kardeşlik ilkelerinin asıl temsilcileri gibi gösterme politikalarını son derece başarılı uyguluyor olabilirler. Kendisinden hiç hoşlanmadığım halde J.P. Sartre'ın bir tümcesini anımsarım sık sık: "Dikkat edin diyordu Sartre, burjuvazi sizi satın alabilmek için her yerde hazır..." Kendi metropolünde satın alabilmek için hazır bekleyen burjuvazi, sömürülen üçüncü dünya ülkelerinde öldürerek egemenliğini sürdürüyor. Çünkü oralarda insan sayısı çok... hem de kendi dolarlarından da çok.

TÜM BUNLARA KARŞIN Oblomov'ların boy gösterebileceği alanlar da gittikçe daralıyor. Bunu söylerken aslında en çok da sevgili Oblomov'a haksızlık ettiğimi düşünüyorum yüreğim burkularak. Oblomov'culuk aslında ne bir t e m b e l l i k, ne bir uyuşukluk, ne de bir vurdumduymazlıktır. Oblomov'culuk kendini son derece net belirlemiş bir e d i l g e n l i k t i r. Gonçarov'un Rus Oblomov'u bilinçli, seçmesini çok net yapmış bir edilgendir. Gonçarov bu bilinçli edilgen kişilikle, sanki duragan bir suya yansıyan çevredeki tüm yanılmanın, yanlış yaşamının, ikiyüzlülüğünün derin bir eleştirisini yapmayı başarmıştır. İnsan Gonçarov'u okuyunca "Oblomov'lara acıyınız... Oblomov'lara merhamet" diyesi gelir. Türk Oblomov'larımızsa Rus Oblomov'unun öteki ucunda, yaşamın en berbat yerinde yer alırlar. Son derece hareketlidir bizim Oblomov'larımız Rus Oblomov'una karşı. Basın toplantılarında, yeni parti kurma çalışmalarında, panellerde, konferanslarda, imza günlerinin görkemli kutsamalarında, anma şölenlerinde boy göstermede pek marifetlidirler... Geceden gündüze, gündüzden geceye böylesine bir devinim içinde taşınıp dururlar. Fıldır fıldır oradan buraya taşınıp dururlarken de her geçen gün daha bir edilgenleşirler, dayatmanın getirdiği nesnellik karşısındaki yenilgilerini bu telaşlarıyla, bu koşuşturmalarıyla gizlemek içgüdüsüne kaptırırlar kendilerini. Ve sonunda kimileri gerçekten birer Narkissos olup çıkarlar. Onları kim olursa olsun tanımakta artık güçlük çekmez: Toplumun karşısına geçişte, konuşmasındaki edada, bir girdap gibi kendi kendisinde uğuldayışında ve o görmeyen bakışlarında... tam bir Narkissos karşısında olduğunuzu saptarsınız.

Kimseye saygısızlık etmeyi aklımın köşesinden geçiriyor değilim. Başlıca korkularımdan biridir saygısızlık... hele bu insan yaşını başını almış biri olursa... Ama Türk Oblomov'unun yine de böyle yaşını başını almış birinde odaklaştırmak kaçınılmaz oluyor. Çünkü o kişi önce kendisine ve halkımızın yaşadığı herşeye saygısızlık ediyor. İki kez parti kurmuş, ikisinde de ne partisi toplumsal katmanlarda ne devrimci kadrolarda en küçük bir iz bırakmadan silinip gitmiş bir yaşlı Oblomov'umuz edilgenleştikçe Leninizme karşı sövüp saymalarını hummalı bir sayrılık içindeymişcesine artırdıkça artırmayı sürdürüyor. Parti kurma çalışmalarının en önünde görünüyor. Çünkü artık parti kurmak için önce işin başında Leninizme küfretmek, saldırmak, bu icazeti ve onayı aldıktan sonra işe başlamak ilkesel bir tutum olma geleneğini kazandı. Halkımızın diliyle söylersek, ortada daha fol yok yumurta yokken bu Oblomov'umuz evine çağırdığı gazetecilere yanındaki kendisi gibi pörsümüş düşünceleriyle ünlü öteki Oblomov'ları göstererek Ankara'da milletvekilleriyle yapacağı temasların programını veriyor, izlenecek yöntemleri anlatıyor. En az kendisi kadar edilgenleşmiş öteki Oblomovların programları dehşetli kendi yaklaşımını içerse bile "Onlarla birlikte çalışıp çalışmayacağı" sorusuna, programlarını değiştirip bize gelsinler diye yanıt veriyor. Afrasından tafrasından kimseler yanına yaklaşıyor. Ama herkes de biliyor ki bir zamanlar Genel başkanlık koltuğunu altından çekmiş olmalarıdır buna neden... Ve bu afra tafradan sonra: koskoca bir tısssss... Ne açıklanan Ankara temaslari, ne parti programi, ne milletvekillerinin kendisiyle herhangi bir ilgisi... İşte bu acınılması değil öfkelenilmesi gereken bir Oblomovculuktur ve de ne yazık ki kendi hareketliliği içinde gittikçe edilgenleşe edilgenleşe tam karşı kutup da bir engel, bir ur olarak oluşmaktadır. Yenile yenile yenilgi-

nin içinde yoğunlaşan, devinim kazanan bir Oblomov'culuktur bu ve benzeri davranışlar... Rus Oblomov'u ise -gerçekten- saygın bir kişidir. Edilgenliğini kabul eder, yenilgisinin suçunu hiç kimseye atmaz. İşte o zaman biz bu erdem karşısında yalnızca Oblomov'un kendisinin değil, içinde yaşadığı toplumun eleştirisini de güçlü bir biçimde kavrarız.

Burada üzerinde durulması gereken, gözden kaçırılmaması gereken bir olguya değinmek istiyorum: Sosyaldemokratlarla, komünistlerin arasında nereye sıkışıp kalacaklarını bilemeyen, yeni bir TİP'ler, TSİP'ler deneyiminden başka hiçbir şeycikler getirmeyecek olan bu Oblomovculuğumuza kanarak böylesine bir oluşum içinde olan bazı aydınlarımızın ve kadroların onların arasında yer almaya çalışmalarının temeli şu görüşe dayanıyor kaba çizgileriyle: - "Öylesine haksızlıkların ve sömürünün egemen olduğu bir ülkede yaşıyoruz ki, bu gerçekleri yasal geniş tabanlı bir partiyle dile getirme olanağını bulduğumuzda halk hangi koşullar içinde yaşadığının bilincine ererek siyasal erkin sol kadrolarca ele geçirilmesine olanak verecek, sırt verecektir."

Tüm felsefeleri de böylesine bir örgüte kol emekçilerinin alınmasının yeterli olacağı, %51 oranının onlarda gerçekleşmesi düzlüğünde yatmaktadır. Şimdi burada, kapanıncaya dek görev sürdürdüğüm 1. TİP'deki bir deneyimimden kısaca söz etmeme okuyucunun iznini istiyorum: Propaganda yaptığımız bir gecekondu bölgesinde konuşmacı bir aydınımız, mikrofonda insanların nasıl sömürüldüğünü, emekçi halklarının egemen sınıflarca nasıl g a s p e d i l d i ğ i n i, oynanan oyunları tam bir coşkuyla anlatıyordu. "Eh diyordum kendi kendime, işte sosyalist fikirler halk arasında yayılmaya başladı. Halk kendi iktidarının oluşması için oyunu bizden yana kullanacaktır." Tam ben böyle bir iyimserlikteyken yanımdaki gecekonducunun yüksek sesle düşündüğünü duydum; konuşmacıya bakarak: - "Hoş söylüyon ama boş söylüyon" diyordu. -Neden boş söylüyor, diye sordum... "Biz bunların hepsini biliyoruz, dedi. Bunların hiçbirini yaptırmazlar size. Menderes'i darağacında sallandıranlar sizi tankla tüfekte yamyassı ederler..." Türkiye halkı bir gecekonducudan 25 yıl önce duyduğum bu sözün hiç değişmeyen gerçeğinde "kendi siyasal erkinin nasıl korunacağı konusunda" ciddi örgütlenmeler ve de ciddi ideolojik formülasyonlar, ciddi kolektiviteler görmek istiyor. Ve yalnızca ve yalnızca bunu bekliyor, beklemekle kalmak istemiyor, böyle yapılanmaların içinde kesin bir biçimde yer almanın dialektik itimini yaşıyor kendinde. Emekçi kesimde her gün su üstüne vuran olaylara bakarsanız bunun böyle olduğunu, gerçekleri söylemekle işin bitmeyeceğini, bunun Amerika'nın bir daha keşiften başka hiçbir anlam getirmediğini daha iyi kavrarız.

İŞTE SORUNUZUN -bence- AYRIŞMA ve BÜTÜNLEŞME sorunu burada Oblomovlarla kesin bir çizginin çizilmesinden sonra başlıyor. Bu kesin çizgiyi çizmesini bilenler bu kez kendi içlerinde yeniden, ama yoğun bir a y r ı ş m a ve b ü t ü n l e ş m e s ü r e c i yaşayacaklardır. Sözünü ettiğimiz "Bizim Leninist Partimiz hiç olmadı" incelememden bu yana hemen hemen 1 yıl geçti. O zamandan bu yana hızlı, yoğun bir biçimde yaşanan olaylar bana şimdi, son zamanlarda şunu düşündürmeye başladı: Gerek Doğu Avrupa'da, gerek Sovyetler'de süren altüst oluşlara bakınca, gerekse bizdeki başkalaşimleri göz önünde tutunca, ortaya yaşanacak olan şöyle bir sürecin çıkacağı görülüyor: Sol'un bir kesimi artık kendilerini yalnızca Marksist-Leninistler olarak değil, bu altüst olmuşluk karşısında kendilerini daha iyi belirleyecek olan L e n i n i s t k o m ü n i s t l e r olarak tanımlayacaklardır. Bu durum 1850'lerde Marx'ın "Komünist Cephe Merkez Komitesi'ni yeniden oluşturmaya başladığı dönemin büyük ayrışımına benziyor.

1848'in deneyimi hem Marx'a hem de Engels'e şu gerekliliğin altını çizdirtiyordu: Örgütsel temelde de öteki komünistlerden ayrılmak. Bilimsel komünizmin ilk kez

küçükburjuva demokratlarıyla, kendi solundaki öteki komünistlerden ayrılma gereğini 1848'in tüm Avrupa kıtasındaki deneyimini yaşadktan sonra kendini örgüt temelinde ayırmaya çaba göstermesi bu döneme rastlar. Lenin'in "son derece ilginç ve öğretici" bulduğu bu dönemde özellikle "Komünist Cephe'nin Yeniden Örgütlenmesi" konusunda Bilimsel komünistlerin gösterdikleri çabanın kendi modelini oluşturmakta büyük deneyimler getirdiğini biliyoruz. Bu konuda yazılanların henüz yeterli bir özenle sol kadrolara aktarılmadığı kanısındayım. Bizim için son derece önemli olan bu dönemin hep gözden kaçırıldığını, özellikle 1850 Martında Marx'ın "Merkez Komite Başvurusu"nun örgütlenme modeli üzerinde nasıl titiz ve yaşanan gerçeklerle oluşturulmuş bir yoğunluk taşıdığını gözden uzak tutuşumuzu daha iyi görmeye başladım. Oblomov'larımız kendi edilgenliklerinin sığılğında daha az okuyup, daha az incelediklerinden bir fanus içinde havasızlıktan çırpındıkça çırpınan böcekler gibi birbirlerine dolaştıkça böyle incelemelere hiç mi hiç zaman ayırma, fanusun bir yerini şöyle aralama olanağını düşünmüyorlar. "Merkez Komitesi'nin Başvurusu"yla ortaya çıkan ve kendini gerek sağ, gerek sol komünistlerden ayırmayı kendi bilimsel gerekçeleriyle ortaya koyan Bilimsel komünizmin kurucularının, daha sonra Internationale'de izledikleri yöntem de aynı düşüncenin 1871 ve öteki deneyimleriyle zenginleşmiş yol gösterici düşüncelerini taşıyordu. İnsanoğlunun uygarlık tarihinin birbirine bıraktığı kalıtlarla zincirleme bir gelişim gösterdiğini bilenler zaman yitirmeden ve de "tüm bunlar gerimizde kaldı" safsatalarının baskısına aldırmadan incelemelerini yoğunlaştırmalıdır.

Nasıl 1850'lerden itibaren başlatılan süreçle Bilimsel komünistler kendilerini küçükburjuva demokratlarından ve öteki sol-sağ komünistlerden örgüt temelinde de ayırtırma hedefini gütmüşlerse, tıpkı onun gibi bir ayrışım, bugün alabildiğine altüst olmuş komünist ideolojilerden kimileri de kendilerini Leninist komünistler olarak hem ilkelde, hem Marx'ın yorumlanış biçiminde ayırtırma sürecine tabi tutacaklardır; bu gereksinmeyi duyacaklardır. Marksist-Leninist'ler yerine belki, gün geçtikçe Leninist Komünistler deyiimi daha yoğun bir belirginlik kazanan bir tanımlamayı gerçekleştirecektir.

Ben işte Ayrışma ve Bütünlleşme'nin bu yaşanan süreçte gerçekleşeceğini sanıyorum. Bu yaşanmalıdır. Hem de alabildiğine yoğun, alabildiğine tartışmalı, alabildiğine önyargısız. O zaman Leninist Komünistler, insanoğlunun yeryüzü macerasının Marx'la birlikte nasıl bir dönemece geldiğini, Leninizmin onu yorumlayışındakiengin birikimin nasıl bilimsel nitelikli bir yol aydınlatıcı olduğunu görerek dünyamızı sömürü pisliklerinden arıtma işlevini öncekinden daha güçlü ve bir daha geriye dönülmesine olanak vermeyecek biçimde başarma olanağını bulabileceklerini göreceklerdir.

Leninist Komünistlerin bu işi başlatmaları, öngörüldüğü gibi Partileşme olasılığını gerçekleştirmeleri sorduğunuz gibi bir Kongre, bir Konferans ya da Kurultayla mı gerçekleşir? Yukarıda sözünü ettiğim gerçekleşmeyi en sağlıklı biçimde böyle bir yöntem mi sağlar? Bilmiyorum. Bunu henüz kestiremiyorum. Ama bildiğim bir şey var: Kadrolar 12 Eylül general döneminin mayınladığı bir ortamda yaşadıklarını hiçbir zaman unutmamalıdır. Aslına bakılırsa 12 Eylül döneminden de daha tehlikeli, tuzakları iyi kurulmuş bir ortamda yaşıyoruz. Türkiye tam çalkantılı bir döneme yeniden girmek üzeredir. Böyle bir dönem yaşanacağını, yönetimi sivillere bıraktıktan sonra kaçınılmaz olduğunu gören generaller şimdiye değin görülmemiş bir başarıyla tıkır tıkır işleyen bir anti-demokratik hiyerarşi mekanizmasını bütün yasal kuruluş ve oluşumlarıyla Türkiye politik yaşamı içine kurgulamışlardır. Ve bu mekanizma kendi kuruluş mantığı içinde gerçekten de tıkır tıkır

işlemektedir. Bu mekanizma yalnızca kendi kabuğunu yırtıp çıkmak isteyen Türkiye halkına karşı değil, bugünkü varılan aşamada, bu kez de Avrupa Topluluğu ile karşı karşıya düşmüş ama hiçbir şeye aldırmadan -aldırması da olanaksız zaten- tam bir vurdumduymazlıkla işlevini sürdürme başarısını göstermektedir. Avrupa Topluluğuna kabul edilmeyecek bir Türkiye içinde bu mekanizma tüm gerici, tüm şoven, tüm ırkçı atılımları Türkiye üzerine yayarak bir fırtına, bir hortum gibi estirebilmeyi, böylece de Amerikan emperyalizminin güvencesi altında yaşamını sürdürmeyi planlamıştır. Önceki cumhurbaşkanı General Evren'in Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na kabul edilmemesi varsayımına karşı ne yapılabileceği sorusuna verdiği yanıt gözden kaçırılmaması gereken biçimde ilginç ve ipuçlarıyla doludur. "O zaman biz de İslâm ülkeleri toplulukları içinde yer alırsak" diyordu Evren. Avrupa Topluluğu'nun yetkililerinden izledikleri temel düşünce: Kendilerinden kültürel ve sosyo/ekonomik anlamda derin ayrılıklar gösteren bir toplumu alabildiğine sömürmek ve bunu yaparken de kendi yedeğinden uzak tutmamak stratejisinde belirginleşiyor. Son gümrük indirimlerinde uygulatmayı istedikleri yöntemin temel felsefesinin burada yattığı iyice görünüyor.

Türkiye halkları kendi yazgılarını ele alacak bir atılımı kendi öncü kadrolarıyla mutlaka ama mutlaka başarmak zorundadır. Türkiye egemen çevrelerinin gittikçe daha çok bir sömürü mekanizması içine çeken Avrupa Topluluğu'na başvuru sistemlerinin kör topallığı ile varabilecekleri yer sonunda ya İslâmcı toplulukların Amerikan emperyalizmindeki denetimi ya da Kuzeyliler'in, Sanayileşmiş ülkelerin onur kırıcı hizmetçiliğidir. Bunun için Türkiye de 80 öncesinin ortamını bu kez çok daha denetleyecek bir mekanizma, hiyerarşik bir kenetlenmeyle işlevli kılınmıştır. 6 ay önceki Kuruçeşme toplantısında sunduğum tebliğde bunu şöyle belirtmeye çalışmıştım: - "Türkiye Solu bundan böyle kendini alabildiğine korumakla da yükümlüdür. Artık daha fazla kan kaybına uğrayamayız. Bundan böyle uğranacak kan kaybı solun ya hipertansiyon'la ya da onun tam karşısı hipotansiyon'la yaşamasını getirecektir ki, her ikisi de kesinlikle kendini denetleyememek, sürekli başdönmesi, sürekli illüzyonlar ve felçtir. Bu nedenle birleşme konusunda çaba gösteren örgütlerin tümüyle ortaya çıkmalarına gerek olmadığını söylüyorum. "İlkeler Komisyonu"nda ilkelerin saptanması kişiler ya da örgütlü solun yetkili temsilcileriyle gerçekleştirilirken sonra yeniden örgüt kadrolarına dönerek orada kesin tartışmalarla "İlkeler Komisyonuna" aynı temsilcileriyle geldiğinde Birlik'in dinamik derinden işleyişini ve partileşme sürecini başlatmış olabiliriz. Bu bize örgütsel gerçek birliğin, Marx ve Engels'in altını çizerek söyledikleri son derece önemli bir h a z ı r l ı k dönemini oluşturmayı getirebilir."

Altı ay önce yazdıklarımdan daha değişik düşünmemi getiren olaylar yaşamadık. Olaylar bana bunun altını daha çok çizmemi, hem kendi pratiğimizde, hem dünya pratiğindeki devrimci örneklerini tartışmamız gerektiğini daha iyi gösteriyor. Herkesin önce kendi içinde üssünü sağlamlaştırması gerektiğine inanıyorum. Başka alanlara, başka bölgelerle ilişkilerin kurulması için havalandığımızda yeniden inebileceğimiz kendi üslerimiz için... Eğer bunu yapamazsak havalandıktan sonra ya burun üstü çakılırız ya da yanlış üslere ineriz. Ama kendi içinde üssü kalmamış kadar eriyip gitmiş ya da işgale uğramışlar kendileri için nasıl bir çözüm bulabilirler? İş önce devrimci bir içtenlikle bu durumun saptanmasıdır. Ondan sonra da kendilerine en yakın üssün ne olduğunu saptamaktır ve işte orada o üssü birlikte açmaktır. Ve o üsler asıl büyük üssün açılması için birlikte çalışmayı kendi devinimi içinde kendi p e r e s t e v k a'sı ile (yeniden bilinçlenmesiyle) birlikte PARTİ'nin yaşama damgasını vuruşunu da gerçekleştirecektir.

DERGİNİZİN bana bu konularda sorular yöneltmesini kıvançla karşıladım. Düşüncelerimi iletme olanağını bana verdiğiniz için size teşekkür borçluyum. SORUN BSD'nin sorunlarımızı çözmede her geçen gün daha etkin bir işlevlik yüklendiğini görüyor ve saygılarımı iletiyorum.

2.2.1990

BİR ÖPÜŞLÜK YOL

dünden beri batmışım eski bir an'ın ortasına
kim takılır oltana ey balıkçı
yunuslar çoktan varmıştır koylarına

dünden beri batmışım eski bir an'ın ortasına
dağlarda umut yükseklerde kavga vardı
bir çığlık uzaktaydı aşk ve ölüm
bir öpüşlük yoldaydın hasretim

dünden beri bildik bir ısıklık sesine bakıyorum
atıyorum üstümden en son kalan mahremi
paylaşılmayacak hiç bir şeye inanmıyorum

dünden beri alışık bir sıcaklık düşüyor alnıma
beyaz bir buluta takılıyorum aklım karışıyor
biz Buda'yı tapınmak için yıkmamıştık...

Fehmi Uzal
Aydın-1989

GORBAÇOV DÖNEMİ SONA ERDİ

Coşkun Adalı

Gorbaçov bitti. Tarihsel misyonunu tamamladı. Bir dönem kapandı ve yeni bir dönem açıldı. Bu yeni açılan dönemde, özellikle Gorbaçov'un yerine getirebileceği, özellikle Gorbaçov'un üstlenmesi gereken bir işlev yok artık. Gorbaçov, bundan böyle, karşı-devrimci gelişmelerin 'olmazsa olmaz' şartı değil artık. Gorbaçov bu anlamda bitti. Marksizm-Leninizm iddiasından çoktan vazgeçmişti, bu nedenle kendisinin ideolojik-teorik bitişinden bahsetmiyoruz. Onun ideolojik konumlarını artık öbür sosyaldemokratlar değerlendiriyor. Gorbaçov, tarihsel ve politik olarak bitmiştir. Bu bir. Sosyalizmden kapitalizme geçiş sürecinde, elinden ne kadarı geliyorsa o kadarını yapmıştır. Bundan ötesi için kendisini baştan aşağı yenilemesi gerekiyor.

Altını çizelim: Gorbaçov, dünya karşı-devrimci sürecine getirebileceği tüm karşı-devrimci açılımları tüketmiştir. Yeni karşı-devrimci açılımlar için emperyalizm-Gorbaçov işbirliği artık eskisi kadar hayati değil. Yapacağını yapmıştır ancak, yeni açılımlar için, kendine biçtiği misyon içinde, politik gücü kalmamıştır. Bu Gorbaçov'un, ya da daha doğru bir deyişle Gorbaçov olgusunun, tarihsel-politik planda tükenişidir. Buradan ikinci noktaya bağlanıyoruz. Gorbaçov, kendi yarattığı karşı-devrimci dalganın altında kalmıştır. İnisiyatifi elden kaçırmıştır, karşı-devrimci öznel müdahalesini sürdürebileceği araçların büyük bir bölümünü kaybetmiştir. Kendi kaderini kendi tayin edebilme kapasitesini yitirmiştir. Bu da Gorbaçov'un örgütsel planda tükenişidir. Bu iki. Takvimsel olarak ne zaman gideceği ise tamamen kendi dışındaki faktörlerin durumuna bağlı, bu yazımızdaki çözümleme açısından da önemli değil. 'Kişisel politik kariyer' anlamında 'Gorbaçov'un kaderi' konusuna geri geleceğiz.

Önce sosyalist dünyadaki gelişmeleri genel olarak ele alalım. Bu yazımızda 'Neden böyle oldular?' sorusuna yanıt aramayacağız. Çözülüşün nesnel ve öznel derin nedenleri vardır ve bunlar çok geniş kapsamlı bir araştırmanın konusudur. Burada biz, "Neden oldu?" yu değil "Ne oldu?"yu incelemeye çalışacağız.

Zaman zaman doğada ve toplumda öyle bir tekil olay ortaya çıkar ki, ortaya çıkış şekli ve hızı, durağan zamanlarda derinlerde yatan süreçleri, nicel birikimi, normalinde gözlenmesi zor olan evrensel dinamikleri bir anda gözler önüne serer. Kendi tekilliğini aşar, niceliğin niteliğe dönüşme anını işaretler. Ya büyük bir teorik yıkıma yol açar; teorik modelleri, yöntemleri, temel varsayımları çöpe atar; ya da teoriyi arındırır ve zenginleştirir; giderek teorinin yerini alan pratiği mahkum eder; giderek teorinin kendisi sanılan ve teorinin çarpık pratiğinden çıkan hataları, çözümlemeleri ayıklar, teoriyi eski sağlığına

kavuşturur, teorinin zenginleşebileceği yeni bir dönem açılır.

Toplumsal harekette böyle tekil bir olayın ortaya çıkabilmesi için öznelin nesnel süreçlere müdahalesi gerekir. Avrupa'da Arnavutluk dışındaki sosyalist ülkelerde ortaya çıkan çözülme böyle bir olaydır. Çok uzun zamandır işleyen nesnel süreçlerin üzerine gelen öznel müdahale sayesinde ortaya çıkmıştır.

Evrensel dinamikler, bütün örtülerinden ve şimdiye kadar görüntüyü bulandıran önyargılardan arınmış olarak karşımıza dikiliyor. Olup bitenler, burjuvaziye göre, büyük bir teorik yıkıma yolaçmıştır: Marksizm-Leninizm ölmüştür. Hattâ daha da demagogik anlatımıyla, "izmler" ölmüştür. Kendisi bir türlü maymundan insana geçemeyen, "Ademle Havvanın elmasına" takılıp kalmış kilise bile böyle söylüyor. Oportünistlere ise, hâlâ kalmışlarsa, kolay yoldan revizyonist teorisyenlik yapmak için gün doğdu. Bu çözülme, onlara göre, Marx dahil Marx'tan bu yana teorinin düzeltilmesini gündeme getirmiştir. Biz ise bu çözülmeye, teorinin doğrulanmasından öte, zenginleştirilmesine de büyük bir olanak açan bir olgu olarak bakıyoruz. Uzun yıllardır teorinin yerine geçen, teori adına öne sürülen çarpıtmalar, bilimdisilik ve vulgar yaklaşımlardan kurtuluyoruz. Önümüzdeengin bir gözlem hazinesi var. Çözülmenin nedenlerini düşünmeye, araştırmaya ve tartışmaya başlamadan önce yapacağımız şeyler var. Önce aynı nesnel realiteye baktığımızda aynı şeyleri görmemiz lâzım. Nesnel durum, çok kısa zaman aralıklarında çok sayıda gözlenecek olgu üretiyor. Önem derecelerine göre bu gözlemleri ayırdedebilmeliyiz, en kritik gözlemleri seçebilmeliyiz. Bunu yaparken de teorisiz bir yaklaşımı, amprizmi reddetmeliyiz. Burjuvazinin amprizm bulutunun serpintilerinden korunabilmeliyiz. Sınıfsal bakış açımızı kaybetmemeliyiz. Bu bakış açısı içinde neyi gözlediğimizi anladıktan sonra çözümlemelere girişmeliyiz. Nedenler üzerinde bir görüş birliğine varabilme olanağımız her zamankinden daha fazladır. Siyasi tercihlerden kaynaklanan boş polemiklerle bu fırsatı kaçırmamalıyız. İşte bu yazıda, şimdiye kadar neleri gözlediğimizi açıklamaya çalışacağız.

Doğu Avrupa'da, Arnavutluk hariç, iktidar kaybedilmiştir. Bu yazı yazılırken emperyalizm Arnavutluk üzerine de çalışıyordu. İktidar kaybedilmiştir, çünkü işçi sınıfı hegemonyası kaybedilmiştir. İktidardaki partiler, emperyalizmin ve Gorbaçov'un dayattığı kapitalizme dönüş stratejisinin karşısına, bir sınıf alternatififiyle çıkmadılar, çıkamazlardı da. Bir günde devrimcileşecek halleri yoktu, uzun yıllardır sürdürdükleri sağcı veya ortacı politikalarla bugünleri kendileri hazırladı. Bu ülkelerde tek partinin politik hegemonyası ile işçi sınıfı hegemonyasının bir ve aynı şey olmadığı ortaya çıktı. Kitlelerin gözünde bu ikisi, bir ve aynı şey olduğu için, erkteki bir çatlak, bütün bir sınıfın hegemonyasının kaybı anlamına geldi. Sınıf hegemonyası başka bir partide, bir devrimci güçte de ifadesini bulamadı, hegemonyayı deforme etmiş olan parti de iktidarı kaybetti. Bazılarında fiilen, bazılarında resmen. Kağıt üstünde iktidarı paylaşıyor gibi görünenler de -ki iktidar paylaşılmaz- giderek daha da gerileyen çizgilerde toplumsal meşruiyet arıyorlar. Bir kısmı ise kendisini feshedip sosyaldemokratlığını ilan etti. Toplum içindeki siyasi etkinlikleri de azaldı. Yaşam, ortacılığa, oportünizme artık manevra alanı bırakmadığı için, hiçbir politika üretemiyorlar, çaresizlik içinde günlük yaşıyorlar. Üyelerini mobilize etmek bir yana, sürekli üye kaybediyorlar. Örgütsel-politik tasfiyeleri bir zaman sorunudur. Dış koşullara, ama daha da önemlisi, hegemonyayı kapatan sınıfın, yani burjuvazinin, ülke içindeki örgütsel hazırlığına bağlıdır. Seçimlere kadar hiç olmazsa sosyaldemokrat bir formasyon kazanmaya, aralarından bu gidişe ayak uyduramayanları ya da sicili kötü olanları, sürekli acıkan karşı-devrim canavarının önüne atarak zaman kazanmaya çalışıyorlar. Komünistlik iddiasından vazgeçtiler, sosyaldemokratlıkları da pek inandırıcı olmuyor. Koltukları kurtarma operasyonları çok

acıklı bir hâl aldı ve Marksistlerin ilgi alanı dışına çıktı. Daha da parçalanacaklar, hiç olmazsa küçük muhalefet partileri olarak yaşamaya çalışacaklar. Bunun da artık tarihsel bir anlamı yok.¹

Karşı-devrimler barışçıl bir biçimde "utkuya" ulaştı. Romanya hariç.... Sosyalizme barışçıl geçiş, Marksizmde zayıf bir teorik olasılık olarak ele alınır, yaşamda örneği yoktur. Sosyalizmden kapitalizme geri dönüşte, iktidarın barışçıl bir biçimde el değiştirmesi olasılığını yaşam kanıtladı. Bu geri dönüşün barışçıl olmasının nesnel temeli açıktır: ideolojisiyle, politikasıyla, ekonomik ve askersel gücüyle burjuvazi, dünya çapında hâkim sınıftır. İşçi sınıfının dünya çapında hâkim güç olduğu, dünyanın büyük bir bölümünün sosyalizm altında yaşadığı bir gelecekte de, sosyalist kuşatma altında yaşayan son birkaç kapitalist ülke, sosyalizme belki de barışçıl bir biçimde geçecektir. Marksizmin teorik bir olasılık olarak koyduğu barışçıl geçiş, belki o zaman pratikte kanıtlanacaktır. Kısacası, bu karşı-devrimlerin barışçıl bir biçimde "utku"ya ulaşması, teorik bir sürpriz değildir. Politik planda ise, işçi sınıfının temsil yeteneğini kaybetmiş partilerin, sosyalizmin savunması yolunda herhangi bir coşku yaratamadığı ortaya çıktı. Bürokratik deformasyonun aldığı boyutlar, bu partileri kendi içine hapsetmiş. Öyle ki, kendileri açısından en gerekli anda bile, koltuklar ve kelleler gündeme geldiğinde bile, devrimci bir çıkışı düşünmediler. Sahneyi onurla terketmek yerine, binbir kılığa girerek üç gün daha koltuklarına yapışmayı yeğlediler. Aralarından kurbanlar seçip durdular, suçu birbirine atıp saçsaça başbaşa girdiler. Acizlikleriyle komikleştiler. İnanç partileri değillerdi, kendilerine bir misyon yüklememişlerdi. Sokak baskısına bu kadar hassas olmaları, sosyalizm adına yazdırdıkları başarısızlıklarının ne kadar farkında olduklarını gösteriyor. Elleriindeki iktidarla neyi nasıl yapmak istediklerini, ülkeyi nasıl düze çıkarabileceklerini, artık kendileri de bilmiyordu. Ne bir programları kalmıştı, ne de bir programı yürütecek politik iradeleri. Bu partiler, varolan durumu sürdürmenin giderek zorlaştığı karşı-devrim arifesinde, iç tutarlılıklarını da kaybettiler. İktidarı barışçıl bir biçimde vermeleri bu söylediklerimizin kanıtıdır. Siyasal krizin en üst noktasında politik irade parçalandı, ve burjuvazi iktidarı barışçıl bir biçimde aldı. Bütün bunların tek istisnası Romanya oldu. Çavuşesku'nun yaptıkları doğrudu, yanlıştı (Ki bizce doğruları da vardı, büyük yanlışları da); Romanya bir düzlüğe doğru gidiyordu, gitmiyordu (Ki bizim için gitmiyordu); bunlar ayrı konu. Zaten bundan sonra bunlar tartışılacak. Önemli olan soru şu: Romanya Komünist Partisi işçi sınıfı iradesini temsil ediyor muydu etmiyor muydu? Hangi sınıf iktidardaydı? Evet, bizce aktif yığın demokrasisinin en az, bürokratik deformasyonun en fazla olduğu sosyalist ülke Romanya'ydı, *ama sosyalist ülkelerde çözülme süreci başladıktan sonra*, Sovyetler Birliği dahil, dünya işçi sınıfının iradesini en yüksek düzeyde temsil eden ülke Romanya'ydı. Romanya'daki mevzinin korunamamış olması irade eksikliğinden değil, güç eksikliğindendir. Bu güç eksikliği ise bizi, başladığımız noktaya, Çavuşesku rejiminin zayıflıklarına bağlar. Dediğimiz gibi, bundan sonra bunlar tartışılacak. Proletarya diktatörlüğü Çavuşesku'nun kişisel diktatörlüğü biçiminde yürüyordu; ki bu Marksist teoriye aykırı bir durum değildir; kendisinin bir inancı ve misyonu vardı. Neyi nasıl yapacağına karar vermişti, ülkeyi düze çıkaracağına inanıyordu. Doğru ya da yanlış, bir programı vardı. Kendi iç tutarlılığını sonuna kadar korudu. Onurunu politik pazarlık konusu yapmadı, iktidarı kanıyla devretti. En haksız bir biçimde yürütülen bir sosyalist iktidar bile, burjuvaziye iktidarı alma hakkını vermez. Çünkü burjuvazi artık, tarihsel olarak haksız sınıftır.

İktidarların barışçıl bir biçimde devrinin işçi sınıfına bir tek yararı oldu. Sınıf güçleri tüm olanaklarını yitirmediler. Nefes alıp verecekleri, yeniden toparlanıp örgütlenebilecekleri

bir manevra alanı hâlâ var. Sınıf savaşında böyle bir olanağın değerini bizler iyi biliriz. Bu ülkeler için 141, 142 henüz uzakta gözüküyor. Romanya'da bu olanak, ne yazık ki yitirilmiştir. Şöyle bir soru akla gelebilir: Karşı-devrimlerin barışçıl bir biçimde "utkuya" ulaşması, bu ülkelerdeki toplumsal güçlerin sınıfsal temelde, devrim/karşı-devrim ekseninde ayrışmasının önünü kapamamış mıdır? Bu soruya salt soyut, teorik düzeyde bir yanıt verirsek: Evet, kapamıştır. Bunun için de, bu partilere kuzu kuzu iktidarı verdiklerinden dolayı, soyut, teorik düzeyde kızıyoruz. Şiddetin sınıf güçlerini ayrıştırıcı bir işlevi vardır, bundan yararlanmamışlardır. Sorunun böyle soyut, teorik düzeyde ele alınışı bizi bir yere götürmüyor. Leninist olmayan bu partilere, ülke çapında siyasal kriz aşamasında dahi üyelerini mobilize etmekten aciz kalan bu partilere, Leninist parti özellikleri yüklüyoruz. Olağan koşullarda leninist bir çizgi izlemeyen bu partilerin, olağanüstü koşullarda kalkıp leninist parti gibi davranmasını istiyoruz. Şiddetin ayrıştırıcı işlevi vardır, dedik. Leninist olmayan bu partiler, memurlarına, şiddet kullandırsaydı (Ki o memurların şiddet kullanıp kullanmayacakları da ayrı bir konu), ne olacaktı? Toplumsal güçlerin ayrışması iktidar yanlıları/iktidar karşıtları ekseninde mi, yoksa devrim/karşı-devrim ekseninde mi olacaktı? Bizce ayrışma ağırlığıyla birinci eksen üzerinde olacaktı. Daha geri planda ve daha küçük ölçekte, devrim/karşı-devrim ekseninde ayrışan toplumsal güçler de olacaktı, ama işte bu noktada teorik, soyut düzey önemini kaybediyor: Ayrışan devrimci güçler nereye gidecekti? Hazırda bir parti mi var? Kurtarılmış bir bölge mi var? İşçi sınıfı içinde, yani ayrışmanın göbeğinde mi saklanacak? Bu yüzden yukarıdaki soruyu, iktidarların barışçıl bir biçimde teslimi, toplumsal ayrışmanın önünü kapamış mıdır, kapamamış mıdır?, sorusunu soyut, teorik bir çerçevede değil, somut, pragmatik bir çerçevede ele almalıyız. Evet ayrışmanın önünü kapadı, ama *devrimciler açısından* iyi mi oldu, kötü mü oldu? Bizce iyi oldu. Sonuçları karanlık bir ayrışma adına, bu kadar suç biriktirmiş partilerin bir de kalkıp kan dökmeleri kolay kolay savunulamaz. Romanya'da durum farklıydı. İlk kez şiddete, karşı-devrimciler başvurdu. İktidar meşru müdafa durumunda kaldı. Karşı-devrimciler kan dökmekten iktidarı alamayacaklarını gördüler. Romanya'da kan dökülmüş olması, devrimcilerin bütün manevra alanlarını yoketmiştir. Hem siyasi hem de fiziki anlamda. Orada artık "komünizm yasak", "141-142" var. Devrimcilerin tercihi değildi bu, ama yaşam böyle getirdi.

Sosyalizmi yığın eylemleri çözdü. Gericilik eylem alanlarına çıktı, iktidarları aldı. Bu eylemlerle ilgili birkaç gözlemin altını çizelim. *Birincisi, bu eylemler yığinsaldır.* Bu yığınlar arasında toplumun her sınıfı, işçi sınıfı dahil, yer almıştır. Uvriyerizmin lüzumu yok. Eylemlerde ortaya çıkan irade burjuvazinin iradesidir. Burjuvazi hegemonyasını dayatmış, ve işçi sınıfı kendi iradesini, burjuvazinin iradesini destekleme yönünde kullanmış, kısacası burjuvazinin kuyruğuna takılmıştır. Görünen budur. O ülkelerde bir burjuva sınıfının fiilen varolup olmamasının, buradaki soyutlama düzeyimizle bir alakası yoktur. Dünyaya egemen olan burjuva iradesi o ülkelere izdüşmüştür. Aynen bir zamanlar işçi sınıfı iradesi Sovyetlerde iktidar olduğu için, işçi sınıfının henüz gelişmediği ülkelerde, sosyalizmi kurmak üzere tepeden marksist-leninist devrimlerin yapılabilmesi gibi. Bu eylemler giderek daha geniş kesimleri politize etti. Bir sosyalist ülke işçi sınıfının sınıf bilinci nasıl böyle deformasyon geçirmiş, kendi adına iktidar olanların bu çarpık bilincin oluşmasındaki rolleri nedir, bunlar ayrı konudur. *İkincisi, bu eylemler gericidir, karşı-devrimcidir.* İleri bir düzenden, sosyalist düzenden, geri bir düzene, kapitalist düzene dönüşü istediği için, bilinçli ya da bilinçsiz bu amaca hizmet ettiği için gericidir. Tarihsel materyalist açıdan bu böyledir. Politik düzeye inerek te, karşı-devrim temelinde mobilize oldukları, dünya devrimine ka-

zanılmış bir mevzide vurdukları için de karşı-devrimcidir. *Üçüncüsü, bu eylemler anti-komünisttir.* Görüntüde iktidardaki komünist partisine yöneliktir, ama nesnel olarak komünizmi hedef alıyor. İktidardaki komünist partisi ne kadar komünistmiş, ne tür komünistmiş, bunlar yığınları ilgilendirmiyor. Çünkü yığınlar komünizmi soyut, teorik bir cetvelle ölçmüyor. Somutta, kendisini yöneten partinin şahsında, yaşamına yansıyan parti politikalarıyla ölçüyor. Komünistlik iddiası taşıyan, işçi sınıfı adına konuştuğunu savunan başka bir parti de olmadığına göre, somutta muhalefetini iktidardaki partiye yaparken, bilinçli, ama daha çok bilinçsiz bir şekilde teorideki soyut komünizmi de mahkûm ediyor. Eyleminin anti-komünist sonuçlarını hiç düşünmüyor. Burjuvazinin deneyimli teorisyenleri de anti-komünizmi bu eylemler temelinde teorileştiriyorlar. "Marksizm öldü", diyorlar. Hepimiz gördük, "yeni türden" insanımız, "sosyalist" insanımız, Berlin'de, bir kamyonun kasasından atılan muzları, maymunlar gibi havada kapıştı. Sanki ülkesinde muz yokmuş gibi. Muzların hiçbiri yere düşmedi. İnsanımız bunu yaparken, bu maymunu ve onur kırıcı eyleminin teorik sonuçlarını düşünmüyor. Anti-komünist isteriye yaptığı katkı ise umurunda bile değil. Burada belki farkında bile olmadan, "komünizm" deki kuyruklara muhalefet ediyor, ama kapitalizmin her zaman, her zıplayan maymuna muz atmadığını da henüz öğrenmiş değil. Ama öğrenecek. Ne var ki bu öğrenim, sosyalizmdeki gibi ücretsiz olmayacak. Kapitalizmi tanımadan anti-komünizm yapmanın, kapitalizm altında, bir bedeli vardır. *Dördüncüsü, bu eylemler tarihseldir.* Tarihe kalıcı bir etki bırakmıştır, gelip geçici olgular değildir. Tabii burada binlerce yıllık bir insanlık tarihinden de bahsetmiyoruz. Dediğimiz şu: Dünya bir daha hiçbir zaman 1989 başındaki dünya olmayacaktır, 1990 başlangıç noktası alınarak yeni bir dünya kurulacaktır. Tıpkı 1917'den, 1945'ten sonra olduğu gibi. 1917, 1945 bize yazdı, 1989, *şimdilik*, onlara yazdı. 1990'dan başlayarak kurulacak dünyanın kavgası yeni başlıyor. *Beşincisi, bu eylemler, büyük ölçüde, kendiliğinden yığın eylemleridir.* 'Yığın' sözcüğü nedense içinde hep bir ilerici iması taşımıştır. Belki de teoriden çok, ajitasyonda kullanıldığı için. Oysa 'yığın', aynı zamanda teorik bir kavramdır. Kendisini oluşturan tek tek bireylerin iradelerinden bağımsız olarak tanımlanan bir iradeye göre hareket eden, ve büyüklükleri nesnel sürecin aşamalarına bağlı olarak değişen insan topluluklarını anlatır. Yığın, ilerici de olabilir, gerici de. Oluşan kolektif iradenin altında yatan nesnel sürecin ilerici, ya da gerici olması, yığının da ilerici ya da gerici olmasını tanımlar. Bu eylemler kendiliğinden eylemlerdir, dedik. Emperyalizmin, yeni sosyaldemokrasinin, işbirlikçi oportünizmin, ülke içindeki anti-komünist örgütlenmelerin, örneğin kilisenin, elbette büyük rolü var. Eylemleri kışkırtan dış müdahaleler, Romanya'da olduğu gibi, son derece iyi planlanmış, örgütlenmiş ve gerçekleştirilmiş bir karşı-devrimci komplo biçimini bile alabilir. Ancak bunlar, Karşı-devrimin 'yeter' şartıdır, 'gerek' şartı değildir. Yani karşı-devrimi ve karşı-devrimci eylemleri nesnel temel, halkın derin hoşnutsuzluğu davet eder. Mikroplar, ancak zayıf bünyede başarılı olur. Ayrıca şunu da ekleyelim: Hiçbir yığın eylemi, tümüyle kendiliğinden olamaz. Hiçbir yığın eyleminin tümüyle bilinçli ve örgütlü olmayacağı gibi. En spontane biçimde başlayan bir kendiliğinden eylem bile (Şubat devrimi öncesi kadınların süt eylemi), süregelenlik kazandığı ölçüde, şu veya bu yönde öznel bir ögeye de kavuşur (Kendiliğinden anti-Şah eylemlerin dinci-gerici bir içerik ve örgütlenmeye kavuşması). Bir ruh, bir gece, bütün evleri tek tek dolaşıp, uyuyan insanların kulağına "Haydi sokağa" demez. Sokağa fırlayan insanların kafasında bir takım düşünceler zaten vardır. Bu tek tek düşünceler, yığının kolektif iradesinin oluşumuna katılırlar. Ama bu kolektif iradeden farklılıkları ölçüsünde de, eyleme kendiliğindenci bir nitelik kazandırır. Örneğin, Çekoslovakya'da eylemcilere niçin eylem yaptıkları soruluyor, herbiri ayrı bir şey söylüyor. Demoktarik Almanya'da da öyle. Her kafadan bir ses çıkıyor. Kimi Batı Alman-

ya'daki akrabalarından, kimi seyahat kısıtlamalarından, kimi düşük tüketim standartlarından, kimi Batı Almanya'da daha iyi yaşayabileceğini düşündüğünden, kimi polis baskısından, kimi parti yöneticilerinin suistimallerinden dem vuruyor. Kimi de açıkça milliyetçilik yapıyor, kapitalist Almanya'yla birleşmek istiyor. Bütün bu çeşitliliğin içinde, hepsinden bağımsız tek bir kolektif irade ortaya çıkıyor: Kapitalizme geri dönmek. Ancak bu hâlâ, politik planda, somutta bir işlevselliği olamayacak kadar kaba bir hedef. Eylemler süregenleştikçe ve yayıldıkça, emperyalizmin de yardımıyla, öznel ögesini buluyor. İşin şekli değişiyor. Hedef somutlaşıyor: İktidarı almak ve kapitalizme geri dönüş için yeniden örgütlemek. Ama bu noktaya gelindiğinde karşı-devrimci güçler artık iktidarın eşliğinde duruyordu, karşı-devrimci durum ülke çapında siyasal kriz aşamasına yükselmişti. Karşı-devrimci durum süreci boyunca, büyük ölçüde kendiliğindenci bir biçimde gelişen eylemler, artık bilinçli politik eylemler halini almıştı.

Kendiliğinden eylemler, potansiyel olarak, barut gibidir. Ve bu barut, mutlaka, er geç kıvılcımları çeker. İktidarlar, kıvılcımla barutu ayrı tutmada sonsuz bir kapasiteye sahip değildirler. Nesnel gidişi değiştiremedikleri sürece. Çavuşesku'nun bile böyle sınırsız bir kapasiteye sahip olmadığı ortaya çıktı. 23 milyonluk bir ülkede 3 milyon 800 bin üyeye sahip bir komünist partisi, hem de kongresini yeni yapmış bir komünist partisi, 180 bin kişilik iyi donatılmış sivil milis ve sekuritat gücüyle, dışardan tezgâhlanan bir ordu darbesini önleyemedi. Yani karşı-devrimci süreç orada da yavaştan yavaştan işliyordu. Şöyle bir mantık yürütülebilir: Karşı-devrimci durumda, yığınların kendiliğinden eylemlerinde olağanüstü bir artışın gözlenmesi gerekir. Bu gözlenmiyorsa, karşı-devrimci durum yoktur. Diğer sosyalist ülkelerin aksine, Romanya'da yığın eylemlerinde olağanüstü bir artış gözlenmedi. O halde Romanya'da karşı-devrimci durum yoktu. İktidar, dışarda hazırlanan ve ordu eliyle gerçekleştirilen bir darbe *yüzünden* el değiştirdi. Bu mantık karşısında biraz duralım. 12 Eylül'den önce, Türkiye'de, devrimci durum saptamasını çürüttüğü iddiasıyla, şu kanıt öne sürülmüştü: Yığınlar kendiliğinden eyleme çıkmıyor (ki, yer yer çıkıyordu, ama olağanüstü bir hareketlilik yoktu), o halde devrimci durumun bir ögesi eksiktir. Devrimci durum yoktur.

Oysa, devrimci durumun bu üçüncü göstergesi (ögesi), yani yığınların kendiliğinden eylemlerinde olağanüstü artış, ilk iki göstergenin doğal sonucudur, mantıksal *uzantısıdır*. Bir: yönetenler eskisi gibi yönetemiyor, iki: yönetilenler eskisi gibi yönetilmek istemiyor, üç: *bu ikisinin sonucunda...* Aşağıda bu canalcı konuya tekrar döneceğiz. Ne kadar hatırlatılsa, ne kadar vurgulansa azdır. Şimdi, ilk iki gösterge var dedikten sonra, üçüncü yok diye kestirip atamayız. İlk ikisi varsa, bunların doğal, mantıksal uzantısının da, teorik olarak varolması gerekir. Teorik olarak varolması gereken birşey somutta yoksa, bunun somut bir nedeni vardır, bu nedeni araştırmak gerekir. Türkiye'de devrimci durumu yaşamış olanlar için, bu neden çok açıktı: Faşist terör. Çünkü kendiliğinden eylemlerin panzehiri faşist terördür. İnsanların, iyi örgütlendiğine ve yığınsal geçeceğine inanmadıkları eylemlere çıkabilmesi, kendisini güvenlik içinde *hissetmemesine* rağmen bir eyleme gidebilmesi, her zaman belli bir politik bilinç düzeyini gerektiriyordu. Ve bu bilinç düzeyi ise, her zaman kendiliğinden bilinç düzeyinin üstündeydi. Kendiliğinden eylem potansiyeli, büyük ölçüde, evlerde hapis kaldı. Resmi ve sivil faşist güçler, bu potansiyelin devrimcilerce harekete geçirilmesini önlemekle de yükümlüydüler. Yığınların kendiliğinden eyleme geçmesi için bıçağın kemiğe dayanması gerekiyor. Faşist teröre rağmen, kendiliğinden eyleme geçmesi için ise, bıçağın kemiği yarıp iliğe dayanması gerekiyor. Devrimci durumu bırakıp onun simetrigine, karşı-devrimci duruma geçelim. Romanya'da yaşanan karşı-devrimci durumda,

yığınların kendiliğinden karşı-devrimci eylemleri yoktu, çünkü devletin uyguladığı şiddet buna izin vermiyordu. Nasıl bir karşı-devrimci eylem potansiyeli birikmiş ki, iktidar salındığı anda, ilk küçük fırsatta patladı. Çavuşesku'nun devrilmesine üç gün kala, hemen hemen bütün üretimin durduğunu da unutmayalım. Çavuşesku rejimi sendelediği anda, karşı-devrimci durum, en olgun biçimiyle ortaya çıktı, günler, hattâ saatlarla ölçülebilecek bir zaman aralığında en üst aşamasına, ülke çapında siyasal kriz aşamasına ulaştı. Emperyalizm ve Gorbaçov, bu aşamayı önceden görmüşlerdi, hazırıldılar. Karşı-devrimin öznel ögesine iktidar yolunu açtılar: Orduya darbe yaptırıldılar. Ama hiç unutmayalım: Bu karşı-devrimci darbe, nesnel bir durumun üstüne geldi. Karşı-devrimci durumun dışlarını gösterdiği anın kısılalığı bizi aldatmasın.

Temel teorik çözümlememize devam edelim. Kendiliğinden yığın eylemlerinin, nesnel ortamın doğal bir gereksinimi haline geldiği aşama, iktidardakiler için ciddi sorunların biriktiği aşamadır. Nesnel olarak iktidarın bu sorunları çözme olanağı yoksa işler kötüye gider. Kendiliğindenci aşamada önü kesilemeyen eylemler, süregenlik kazandıkça, varolan öznel ögeler arasından kendi öznel ögesini seçer, yoksa yaratır, ve giderek bilinçli eylemler niteliğini alır. Önlenmeleri giderek zorlaşır. Eylemlerin çapı ve derinliği arttıkça iktidar, ya giderek geriler ve gerileyen politik konumlarda meşruiyet arar olur, ya da konumundan taviz vermez, açık şiddete başvurur. Nesel süreç aleyhine işliyorsa, birinci yolu tuttuğunda gerilemesinin sınırı yoktur. Ne kadar zaman kazanırsa kazansın, eninde sonunda iktidarı verir. İkinci yolu tuttuğunda, çok büyük bir politik risk almış demektir. Ya bu riski almış olmanın mükâfatı olarak, başarılı olur ve nesnel sürecin önünü keser, yeni bir manevra alanına kavuşur; ya da kaybeder ve çok şiddetli bir biçimde tasfiye olur.

Yukarıda, devrimci durum kavramına döneceğiz demiştik. Ayrıca, devrimci durumla Karşı-devrimci durumu birbirinin simetriği olarak ele almıştık. Bunun açıklanması gerekiyor.

Lenin'in sadece Marksizme değil, genel politika teorisine en önemli ve eşsiz katkılarından birisini bir kez daha hatırlayalım. Lenin, Devrimci durumu tanımlarken şu üç göstergeli sayıyor: 1) Yönetilenler artık eskisi gibi yönetilmek istemez. Çünkü sıkıntı ve çileleri 'olağan'ın üstüne çıkmıştır; 2) Yönetenler artık eskisi gibi yönetemez olurlar, ki yönetici sınıfın siyasetindeki bu bunalımın yarattığı çatlaklardan, halkın hoşnutsuzluğu ve öfkesi taşar; 3) *Bu ikisinin sonucunda*, kendiliğinden yığın eylemlerinde *olağanüstü* bir artış gözlenir.² Bu nesnel göstergeler devrimci durumu tanımlar. Devrimci durumun en üst aşaması, yine Lenin'e göre, ülke çapında siyasal krizdir. Bu aşamada öznel ögenin vurup devirebilme gücü varsa, devrim olur. Yani devrimci durumdan devrim doğmuş olur.

Lenin bu eylemleri, yığınların bağımsız tarihsel eylemi şeklinde adlandırıyor. Bu saydığı üç göstergenin, ya da değişimin, değil tek tek grupların veya partilerin, tek tek sınıfların bile iradesinden bağımsız olduğunu vurguluyor. Bu nesnel değişimlerin toplamını, devrimci durum olarak tanımlıyor. Bunlar olmazsa devrim olanaksızdır, diyor. Lenin, devrimci durumu, devrimin nesnel önkoşulu olarak görüyor.

Lenin'in devrim sorunsalı içinde söyledikleri, bugünkü karşı-devrimin sorunsalı için de geçerlidir. Çünkü burada önemli olan, toplumun olağan bir durumdan olağanüstü bir duruma geçişinin belirtilerinin saptanmasıdır. İktidarın hangi sınıflar arasında el değiştirdiğini bir an için soyutlarsak, sosyalist ülkelerde de bu oldu. Olağan yaşayan toplum, olağanüstü bir durum yaşamaya başladı. Aynen Lenin'in devrimci durum tanımlamasındaki gibi, yönetenler yönetemez, yönetilenler eskisi gibi yönetilmeyi istemez oldu. Bunun sonucunda,

kendiliğinden yığın eylemlerinde olağanüstü bir yükseliş gözlemlendi. Böylece devrimci durumu tanımlayan belirtilerle, karşı devrimci durumu tanımlayan belirtiler arasında bir aynılık, daha doğrusu bir simetri ortaya çıktı. Birinde iktidar burjuvazide, öbüründe işçi sınıfındadır. Emperyalizmin basın tekellerinin sosyalist ülkelerdeki karşı devrimlere, demagoji yaparak, "devrim" deyip durmasının böyle nesnel bir mantığı da vardır.

Peki, yönetenler bir gecede mi yönetemez oldular? Burjuvaziye iktidara geri getiren çatlakların açılmasında dış baskının rolü yok mudur? İşte Gorbaçov, tam da bu noktada tarihsel bir kilit rol oynamıştır. Bu karşı-devrimci durumların bu denli hızla, devrimci güçlerin toparlanmasına olanak bırakmayan bir hızla derinleşmesinde; yine bu denli hızlı bir biçimde ülke çapında siyasal kriz aşamasına varmasında; karşı-devrimci ögelerin emperyalizmin desteğinde yerden mantar gibi bitip iktidara el uzatmasında; iktidarı almasında; ve iktidarı kaybeden partilerin likidasyonunda *Gorbaçov canalıcı bir rol oynamıştır*. Gorbaçov nesnel bir sürecin üstüne gelmiş, öznel müdahalesiyle bu süreci bir üst aşamaya sıçratarak hızlandırmış ve karşı-devrim bağlamında mantıksal sonuçlarına ulaşmasında katalizör rolü oynamıştır.

Bu nesnel süreçlerin kaçınılmaz gibi görünmesi Gorbaçov'un karşı-devrimci öznel müdahalesinin haklılığını göstermez. Öznel müdahale, koşullar ne olursa olsun, devrimci çıkış yönünde yapıldığında haklılık kazanır. Nesnel süreç ister ileriye, ister geriye doğru işlesin. Her zaman yalnızca kazanılma olasılığı olan savaşlarda çarpışılacaktır, diye bir kural yok. İşçi sınıfı içinde hâlâ en ileri örgütlü gücü temsil ettikleri için, işçi sınıfı iradesini ne kadar çarpıtmış olurlarsa olsunlar, bu partilerin iktidarı kaybetmesinde ve giderek likide olmasında sevinilecek bir durum yoktur. Buna iktidarı alan burjuvazi sevinsin. Ortası delik bayraklara sevinenler sevinsin.

* * *

Emperyalizm destekli Gorbaçov hattı, çözülmenin hegemon hattı olacak; kapitalizme yumuşak geçiş bu hattın denetiminde gerçekleşecekti. Oysa gelişmeler Gorbaçov'u aştı. En "başarılı" görüldüğü anda kaybetti. Nasıl sette bir çatlak açılır, baraj patlar, bu da öyle oldu. Milyonlarca metre küp su, ovaları, şehirleri bastı. Nedenleri ne olursa olsun, kırk yıldır bağrında büyük bir karşı-devrimci potansiyel biriktirmiş olan yığınlar, Gorbaçov'un kişiliğinde, programında ve eyleminde, bekleyip durdukları çatlağı gördüler. Belki böyle bir çatlağı beklediklerinin bile bilincinde değillerdi, bu bekleyişi de Gorbaçov bilinçlerine çıkardı. O çatlağı zorlayarak rejimleri ve partileri parçaladılar. Ve de artık o çatlağa ihtiyaç yok, çünkü işlevi bitti. Gelişmeler Gorbaçov'u ve bu ülkelerdeki Gorbaçovcuları aştı. Yineleyelim: Nesnel süreç, ulaştığı aşamaya bağlı olarak, kendine en uygun öznel ögeyi seçiyor. İşlevi biteni alıp bir kenara koyuyor. Tarih hep ilerlerken değil, zigzag çizerken de determinist. Eski oportünist - yeni Gorbaçovcuların da işi bitti. Bir takım pragmatik müdahalelerle nesnel süreci yavaşlatacaklarını, böylece bir şeyleri kurtaracaklarını sandılar. Oysa süreç vura kıra ilerliyor. Cezaevi ranzalarıyla makam koltukları, birbirine çok yaklaştı. Karşı-devrim canavarı kendisini dizginlemek, süreci evcilleştirmek için önüne atılanları yiye yiye büyüdü. Egon Krenz partisinin umudu oldu, üç günde "eskidi", şimdi de kendisini parti dışında buldu. Üç gün sonra ise kendisini kimse hatırlamayacak. Hükümetler, politbürolar, politik kombinasyonlar, kararlar kaç kez değişti, ilgilenen kaldı mı? Gorbaçovcular her aşamanın yönetici kadrosu olacaktır, diye bir kural yok. Burjuvazinin kendi has kadroları, kilise, hatta monarşistler, bu aşamanın son durağını, burjuva devletin yeniden örgütleneceği anı, büyük bir sabırsızlıkla bekliyorlar. Görevlere talip çok. Romanya'da bile böyle oldu. Şu anda, Çavuşeskuları katleden Gorbaçovcular, toplumun en gerici güçleriyle koalisyon

arayarak, en azından seçimlere kadar durumu idare etmeye çalışıyorlar. Gorbaçovcular orada da düşecek.

Bir anlamda Gorbaçov, aşırı "başarısının" kurbanı oldu, denebilir. Kendisini evinde vuran olgulardan biri de, bu "başarısı" oldu. Şimdi Sovyetler Birliği'ndeki gelişmelerde neler gözlediğimize kısaca bakalım.

* * *

Gorbaçov, Glasnost (Açıklık) ve Perestroika (Yeniden yapılanma), şeklinde iki eksenli bir 'Kapitalizme geri dönüş' programıyla iktidara geldi. Perestroika bu programın ekonomik temelini, Glasnost ise sürecin üst yapısını belirliyordu. Kısa bir süre sonra, Gorbaçov'un reform demagojisine rağmen, Perestroika'nın sosyalizmi ileriye götüren değil, kapitalizmi geri getiren bir strateji olduğu, Glasnost'un ise aktif yığın demokrasisini değil, burjuva liberalizmini hedeflediği açığa çıktı. İkisi de kitlelerin haklı taleplerine *tersinden* yanıt vermeye, tepeden karşı-devrimci bir alternatif yaratmaya yönelikti. Bugün ise artık Gorbaçov programı, Gorbaçov iktidarını tehlikeye atan bir aşamaya yöneldi. Başarısızlığın tohumlarını, *kendi içinde* taşıdığı anlaşıldı. Bu program, yavaş kaldığı ölçüde iktidar için istenmeyen sonuçlar üreten, ve böylece istenen sonuçlar için de gerekli politik gücü tüketen bir program halini aldı. Programın kendi içinde taşıdığı, kendi yarattığı bu açmaza biraz daha yakından bakalım.

Hedef, kapitalizme geri dönüş. Sovyet ekonomisi kapitalizme açılacak. Bu da Sovyet ekonomisini pazar ilişkilerine açmayı gerektiriyor. Baş engel merkezi planlama. Bunun zayıflatılması lâzım. Toplumsal mülkiyet üzerindeki tasarruf hakkını, sosyal artığın dağıtımını merkezi planlamaya bırakan irade ise, partinin gücünden kaynaklanıyor. Demek ki, merkezi planlamanın giderek devredışı bırakılması, partinin zayıflatılmasıyla mümkün. Bu, işin siyasi yönü. Sosyalist ekonomi kapitalizme açılacak. Ama *iki* büyük nesnel zorluk var:

Birincisi, bu açılışın çok hızlı bir biçimde gerçekleştirilmesi, bir an önce kendi öz momentumuna kavuşturulması gerekiyor. Çünkü Sovyet ekonomisinin birikmiş, acil çözüm bekleyen birçok sorunları var. Perestroika bu sorunları hemen çözme iddiasını taşıyor, ama öte yandan da Gorbaçov'un, iktidarını pekiştirmesi gereken bir dönemde, bu sorunları bürokratik bir biçimde gözardı etme kapasitesi yok. Yenilikçilik iddiasından ötürü. Ama Sovyet ekonomisi gibi devasa bir ekonomiyi öyle şıp diye kapitalizme açamazsın. Sovyetler Macaristan değil. Böylece, acil sorunların çözümünü ertelemek, tek çözüm olarak ortaya çıkıyor. Acil sorunların çözümü ertelenecek, bu kazanılan zamanda ekonomi pazar ilişkilerine açılacak, pazar sayesinde kapitalist birikim başlayacak, giderek hızlanacak, kapitalist dönüşümler adım adım gerçekleşecek ve bu süreç içinde de, başlangıçta ertelenen sorunlar bir şekilde "Çözümlenecek". Kısaca özetlersek, kapitalizme dönüşün *hızlı* olması gerekiyor, bunun için de bugünkü sorunların çözümlerinin ertelenmesi şart. Programın birinci zorluğu bu.

İkincisi, ülke içinde hazır bir burjuvazi ve özel mülkiyete dayalı, tasarruf hakkı özel elerde olan hazır bir kapitalist birikim yok. Yani, bu geriye dönüş sürecine dinamizmi kim verecek? Bu değirmenin suyu nereden gelecek? İşte yabancı sermaye burada devreye giriyor. Özellikle ileri teknoloji transferine öncelik veren ve kritik sektörlerle yönelecek bir yabancı sermaye akışı. Ama yabancı sermaye için tabu bir ülkeden konuşuyoruz. Bu tabuyu içte ve dışta yıkmak, bir zorunluluk ve zorluk olarak ortada duruyor. Sonuçta ne oldu? Şimdiye kadar yabancı sermaye ve teknoloji girişi, gerekenin çok uzağında kaldı. Her kapitalist, önce

başkası başlasın, diye bekliyor. Sermaye kendini, Sovyetlerde, hâlâ yeterince güvenli hissetmiyor. Oysa, Gorbaçov'un güçlenmesi için, tam ekonomik desteğe ihtiyacı olduğunu da biliyor. Ama, dostluk başka, iş başka. Ticarete evet, ama ortam, yatırımlar için henüz çok güvensiz. Bu durumda sermayenin Gorbaçov'a verebileceği gerçek ekonomik destek azalıyor, Gorbaçov, kendi programı temelinde güçlenemiyor. Güçlenemeyince sermayenin aradığı güvenli ortam bir türlü oluşmuyor. Böylece, Gorbaçov istediği kadar yalvarsın, emperyalizmin perestroika yaklaşımı fasit bir dairede dönüp duruyor. Şakşakçılıktan öteye gidemiyor. Bugünkü durum bu.

Glasnost işte bu *iki* zorluğu aşmanın öznel cephesini oluşturuyor. Gorbaçov, *bir yandan*, çözümleri erteleyebilmek için kendisinden öncekilere sırayla vuruyor. İktidarı yeni kaybetmiş ortacı oportünistler zaten ekonomik güçlüklerin sorumlusudurlar; Gorbaçov'a "enkazı" onlar devretmiştir. Klasiktir. Çözümü ertelenecek acil sorunların çapını alabildiğince büyütme lâzım ki kitleler sabretsin, bunun için de alabildiğince geriye doğru vurarak gitmek, Brejnev, Stalin derken NEP dönemine kadar inmek lâzım. Erteleme gitgide uzayan bir sürece dönuştükçe Lenin'e, Marx'a da sıra geldi. Gorbaçov sola vurdukça, kendisi de sağa kaydı, nesnel ve doğal evriminin son durağına geldi. Sosyaldemokratlaştı. *Öte yandan*, Glasnost dışta, Gorbaçov'un "Ben o sizin bildiğiniz komünistlerden değilim" çizgisine dayalı bir reklâm politikası oldu. İçteki politik güçlüklerine dıştan destek aramanın, samimiyyetine hem emperyalizmi, hem de tek tek kapitalistleri ikna edebilmenin aracı oldu. Kapitalizmin ve gelecekte kapitalist sisteme entegrasyonun önündeki engelleri temizlemeye hizmet etti. Glasnost'un sola kapalı, sağa alabildiğince açık, sosyalizme küfretme ve burjuva ideolojisinin sınırsız propagandası için gerekli kanalları açan bir çerçeve olduğu, bugün artık tartışılmaz bir gerçektir.

Glasnost adı altında yapılanlara dikkatle bakalım. Hepsinin altında tek bir şey yatıyor: Perestroika'ya içte ve dışta zaman kazandırmak. Kazanılan zamanda da ana engele, merkezi planlamaya, dolayısıyla merkezi planlamanın arkasındaki siyasi güce, partiye saldırmak. Bu ise, devlet ile partiyi birleştiren merkezi siyasi yapıyı zayıflatmaktan, partiyi bu yapıdan giderek soyutlamaktan geçiyor. Partiden arınmış bir devlet, kendisine yine lâzım. Gorbaçov merkezi siyasi yapıyı zayıflatmak için elinden geleni yaptı. Merkezi devlet, işçi sınıfı iradesini temsil gücünü kaybettiği ölçüde, merkezkaç savrulmalara korunmasız hale geldi. Merkezi siyasi yapının zayıflatılması partinin likidasyonunu ve devletin partiden "kurtulmasını" değil, merkezi otoritenin aşınmasını, Sovyetler Birliği'nin parçalanmasını gündeme getirdi. Bu çözümlenin ideolojik bir yönü de var: Dışta çoktan terkedilen proletarya enternasyonalizmi ilkesi, içte de nihayet yankı buldu. Ve terkedilen bu ilkenin altından ulus şovenizmi çıktı, her türden gericilik çıktı, din çıktı. Hattâ, ulusçuluğun güçlendiği cumhuriyetlerdeki komünist partilerinin SBKP'den ayrılması gibi, bugünkü ortamda, ancak gelişen ulusçuluğun baskısıyla açıklanabilecek garip olgular ortaya çıktı.

Gorbaçov'un, sosyalizmin evrimci tasfiyesine dayalı stratejisi, diğer sosyalist ülkelerdeki iktidarlara evrimci değil, "devrimci" yoldan, *aşırı hızlı* bir biçimde tasfiye etti. Sovyetlerde ise tersi oldu. Aynı stratejiye dayalı program *yavaş* kaldı. Büyük devlet. Partinin, giderek zayıflasa da, evrimci yoldan istenen hızla likide edilemeyeceği görüldü. Ama çaba bitmiş değil. Gorbaçov'un son günlerde Azerbaycan'la, parti genel sekreteri olarak değil, devlet başkanı olarak ilgilenme eğilimi, partiyi devredışı bırakma eğilimini yansıtıyor. Bu satırların yazıldığı sırada Gorbaçov'un parti genel sekreterliğini gönüllü olarak bıraktığı yolunda batıda çıkan rivayetler de partiyi likide etme yolundaki son çabaların bir göstergesidir. Olursa, bu da partinin likidasyonunda bir adımdır. Çünkü Gorbaçov, poli-

tıkayı bırakmıyor, Halk Temsilcileri Kongresi kanalıyla, Devlet Başkanı olarak sürdürmek istiyor. Demek ki, iki görevi çelişir hale gelmiş.

Artık Gorbaçovcuların da açıkça itiraf ettiği gibi, SSCB derin bir siyasal bunalım yaşıyor.

Gorbaçov dönemi kapandı. Yeni dönemde, eğer hâlâ iktidardaysa, Gorbaçov, *bambaşka nitelikte* bir konumdan politika yapmak zorunda. Bu yeni konumunda, devrimciler açısından özellikle ilginç bir şey yoktur. Büyük bir ülkenin burjuva liderine gösterebileceğimiz kadar bir ilgiye layıktır.

Yazımızın başında, Gorbaçov'un kişisel politik kariyerinin kaderi, konusuna değinmiştik. Takvimsel olarak ne zaman gider? Yanıt pek te önemli olmamakla birlikte, şunu söyleyebiliriz: Geçici de olsa elinde hâlâ bazı kozlar var. Karşısındaki muhalefetin içinde devrimci çıkışı savunanların örgütsel zayıflığı; oportünistlerin Gorbaçov'un "enkazını" devralmadaki isteksizlikleri, geçmiş günahları; ortada somut bir alternatif stratejinin henüz bulunmaması; ve en önemlisi, emperyalizmin kayıtsız şartsız ve artık resmileşen açık desteği. Emperyalistler arasında da, Gorbaçov'un tarihsel misyonunu tamamladığı, yakında da gidebileceği yolunda da bir görüş belirdiğine şüphe yok. Yoksa, Gorbaçov dönemi boyunca Gorbaçov reklâmı yapan, Gorbaçov-Reagan arasında arabuluculuk, daha sonra da koordinatörlük işlevi gören ve çözülmeye adeta danışmanlık eden TIME gibi ciddi bir dergide, Gorbaçov hakkında şunlar nasıl açık açık yazılabilir? :

"Daha da ötesi, (Gorbaçov) söylediklerine anlam kazandırdı. Bush'un bir danışmanının ağzından kaçırıldığı şu sözlerdeki gibi: 'Saldırgan komünizmin doğasını değiştirmek ve Sovyet İmparatorluğunu parçalamakla görevlendirilerek Moskova'ya yerleştirilmiş bir CIA köstebeğinin (Gorbaçov'dan) daha farklı nasıl hareket edebileceğini görmekte çok zorluk çekiyorum'.

Bir Amerikan ajanı mı? İnanması zor. Amerikan stili bir politikacı mı? Kesinlikle evet - Birleşik Devletlerde bulunması giderek zorlaşan türden." ³

* * *

Gorbaçov, dünya barışı kılıfı altında sınıf barışını, emperyalizme altın bir tepside sundu. Dünya çapındaki sınıf savaşımında işçi sınıfı, Avrupa mevzilerinde büyük bir yenilgi aldı. Ancak şu var: İktidarlar tasfiye edilebilir, ama sosyalizm aynı kolaylıkla tasfiye edilemez. Devrimci güçler eylemlere hazırlanıyor, ⁴. Gözler yine Sovyet işçi sınıfındadır. Gorbaçovcu tasfiye Gorbaçov'un tasfiyesini yaklaşıyor. Sosyalist bilinç kolay yok edilemez. Eksiklikle, fazlasıyla, ama salt kendi iç dinamikleriyle kurulmuş bir sosyalizmin ve deneyimli bir işçi sınıfının üstüne oturuyor. Somut direnişler SSCB'de görülmeye başladı bile ⁵. Dünyadaki karşı-devrimci dalgayı, yine işçi sınıfı ve eylemi durduracaktır. İlk savunma hattı Sovyetlerden geçiyor. Yeni devrimci atılım bu hattan da çıkış bulabilir, çevre-ülkelerden de.

Bu yeni döneme, eski dönemi iyi anlayarak girmemiz gerekiyor. Nesnele teorimizle bakmamız, gördüklerimizi elememiz ve araştırarak, tartışarak sonuçlara ulaşmamız gerekiyor. Romanya'da ki gibi, komplo'nun yüzde yüz belirleyici rol oynadığı durumlar için bile ⁶, herşeyi komplolara indirgememeliyiz. Dış faktöre aşırı vurgu vererek iç faktörle ilgili çözümlemeleri daha baştan kapatmamalıyız. Araya ajitasyon gereklerini ve siyasi tercihleri fazla sokmamalıyız ABD komplolarının burnunun dibindeki Küba'ya nasıl vızgeldiğini unutmayalım.

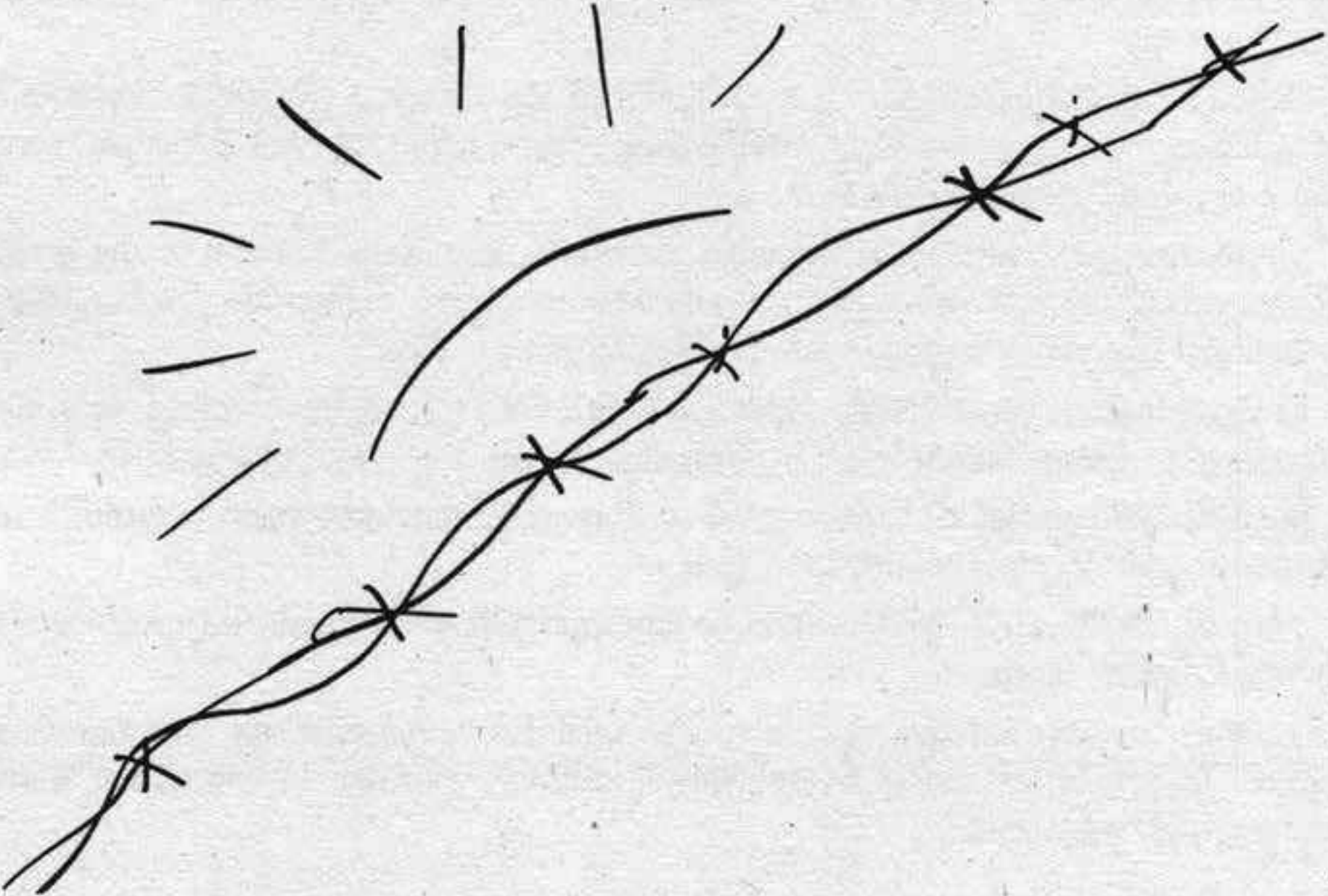

Bütün olup bitenlerin, devrimci bilincin ortalama düzeyinde nitel bir sıçrama yaratma gibi olumlu bir yönü de vardır. Gorbaçov dönemi, kapanırken, marksizm-leninizmin değil oportünizmin iflasını getirdi. Bu bir olanaktır. Aynen İkinci Enternasyonal'in, kazandığını sandığı anda çöküşünde olduğu gibi. Oportünizmin desteğinden mahrum kalan sosyaldemokrasinin nasıl anında sosyalfaşistleştiğini de gösterdi, sosyaldemokrasinin maskesini düşürdü. Romanya'daki gibi. Bu önemli bir kazanımdır. Çünkü Gorbaçov dönemi sona ererken kavga yeni başlıyor.

Paris- 31 Ocak 1990

REFERANS VE AÇIKLAMALAR

- 1 Bu yazı yazılırken, Polonya'da parti kendisini feshetti, ve sosyaldemokrat bir parti kuruldu. Bulgaristan KP'nin reformcu yönetimi ise, gerici muhalefete koalisyon önerdi. Bu teklif reddedildi.
- 2 V.I. LENİN, Toplu Yapıtları, İng. basım, Cilt 21, s. 213-214
- 3 TIME, Ocak 1, 1990, No:1, s. 26
- 4 Demokratik Almanya'da geçen ay, yarım milyonluk bir anti-faşist gösteri yapıldı.
- 5 Daha Kasım ayında, Leningrad parti komitesi, Glasnost'un kışkırttığı saldırılara karşı yığinsal bir gösteri örgütledi. TIME dergisi bunu duyurmak zorunda kaldı, (TIME, Aralık 18, 1989, No: 51, s. 17)
- 6 Emperyalist basın tekelleri, Romanya'daki darbede inanılmaz bir yalan makinası işlevi gördü. Şimdi, yapacaklarını yaptıktan sonra, yalanlarını birer birer geriye çekiyorlar.

Desen: Ahmet Erhan-Amasya Özel Tip Cezacvi

ANILARI MÜCADELEMİZDE YAŞAYACAKTIR

Ahmet Çaldıran

*Sırıtırıyor burjuvazi
salyalarını akıtarak
üç insan
karşısında
sırıtırıyor piyonlar
keyifle
iplerde sallanan
üç insan
karşısında...
("Üç İnsan" şiirinden)*

Selam olsun devrim şehitlerine... Selam olsun onurlarıyla ölenlere... Selam olsun burjuvaziye karşı direnenlere, boyun eğmeyenlere... Selam olsun emperyalizme, kapitalizme karşı, Demokrasi ve Sosyalizm için savaşanlara... Selam olsun İbrahim'e, Necati'ye, Seyyit'e.

İbrahim Ethem Coşkun, Seyyit Konuk, Necati Vardar, genç yaşlarında devrimci hareketin saflarına girerek, sendikalarda, fabrikalarda, gençlik içinde, durmak bilmeden, yorulmadan arı gibi çalışan devrimci neferlerdi.

Duraksamadan, korku nedir bilmeden, hareketin görevlerini severek yerine getirdiler. Burjuvaziye esir düşen devrimci hareketin bu üç neferi, gerek mahpus'da gerekse idam sehpasında hiçbir pişmanlık duymadıklarını, bilinçlerini haykırdılar.

12 Eylül faşizmi genel olarak ülkemizin çeşitli bölgelerinde devrimcileri alelacele, sudan bahanelerle, kendi "hukuk"unu da çiğneyerek, sözüm ona "yargı"layarak idam ediyordu.

Burjuvaziye İzmir'de de kurban gerekti. Sömürücü sistem kurban istiyordu. Kurban! Kafasına takmıştı: Üç devrimci neferi asacaktı...

İzmir'de, 1982 yılının 13 Martında üç devrimci neferi idam etti. Burjuvazi açtığı kan gölüne üç kan daha akıttı.

Devrimciler, idam sehparlarında bile, ellerinden devrim bayraklarını, dillerinden devrim şiarlarını düşürmediler. Onlar ki, onurlarıyla öldüler; ve onlar ki, her zaman anılarıyla mücadelemizde yaşayacaktır...

1.2.1990

ZORUNLU BİR AÇIKLAMA YA DA "S"P'YE AÇIK MEKTUP

Binali Akpınar

Değerli Dostlar,

Size ilâşikte Türkiye ve Kuzey Batı Kürdistan'ı devrimci kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla kaleme aldığım, "Zorunlu Bir Açıklama ya da "S"P'ye Açık Mektup" adlı yazımı yolluyorum.

"2000'e Doğru" Dergisinin 24 Aralık 1989 tarihli (Yıl: 3, No: 53) nüshasında yayınlanan, "Sosyalist Partisi'nin Paris Toplantısına Saldırı" yazısında: GERÇEĞİ EKSİKLİ VE ÇARPITILARAK YANSITAN SP VE YANLILARININ BİR ANLAMıyla TEKZİP'i niteliği taşıyan bu yazımın ana amacı radikal sosyalist sorumluluklarımla devrimci hareketimizin manipüle edilmesine 'Hayır' demektir.

Şu aşamada "bağımsız" olsam da, M-L'izmden yanallığımla / bilinçle inandığım bir şey var: Açıklık ve gerçekleri tahrif etmemek geçmişlerinden dersler çıkartması gereken devrimci hareketlerimizin asla ve hiçbir koşul altında vazgeçmemeleri gereken yaşamsal gereksinimleridir.

Bu yaşamsal ve temel gereksinime rağmen, yine de görünen odur ki; sözümona yaptıkları "muhasabe" ya da "geçmiş değerlendirmeleri" adına eski şarapları yeni şişelere doldurarak eski davranışlarında ısrar edenler bir zamanlar "Aydınlık"ta "sahte sol" çığırkanlıklarıyla koparttıkları yaygıların bir yeni benzerini, aynı mantıkla 2000'lerinde sergilemektedirler.

Bu duruma dur denilmelidir. Bu tür tavırlara dur demek, yeni bir dönemin eşğinde birleşme ve ayrışma dinamikleri temelinde rekonpozisyon sürecini yaşayan devrimci hareketimizde, sapla samanın birbirine karıştırılmamasının da biricik önlemidir.

Bu durum karşısında olanaklı ise, bir ekspozé niteliği taşıyan yazımı (bu mektubum ile birlikte) olduğu gibi yayın organınızda yayınlamanızı rica ediyorum.

Dostça selamlarımla ve çalışmalarınızda başarı dilekleriyle.

Binali Akpınar

Not: Bu mektup ve yazı, "S"P'nin Ankara ve İstanbul adresleri yanında, aşağıdaki yayın organlarına da postalanmıştır: 1. İşçi Sözü, 2. İşçi Dünyası, 3. Yeni Yol, 4. Kürdistan Press, 5. 10 Eylül, 6. Türkiye Sorunları, 7. Emegın Bayrağı, 8. Devrimci İşçi, 9. Demokrat Arkadaş, 10. 2000'e Doğru, 11. Komkar, 12. Emegın Sesi, 13. Mücadele, 14. Kitle, 15. Sokak, 16. Katkı, 17. Yeni Açılım, 18. Yekitya Sosyalist, 19. Emek Dünyası, 20. Medya Güneşi, 21. Çağdaş Yol, 22. İktidar Yolu, 23. Komün, 24. Sosyalist Öğrenci, 25. "S"P Ankara, 26. "S"P İstanbul, 27. Birikim, 28. Siyaset, 29. Özgürlük Dünyası, 30. Hedef, 31. Saçak, 32. Özgür Gelecek, 33. Yeni Çözüm, 34. Toplumsal Kurtuluş, 35. Demokrat Ekonomist, 36. Görüş, 37. Arkadaş, 38. Sorun, 39. Yeni Demokrasi, 40. Devrimci Mücadele, 41. Yaşam Yayınevi, 42. İşçinin Gazetesi, 43. Seçmeler, 44. Sosyalist Birlik, 45. Kuvılcım, 46. Yeni Öncü, 47. İşçiler ve Toplum, 48. İşçilerin Sesi.

* * *

Yaşadığımdan öğrendiğim bir şey var: Yalan ve tahrifat aczin söylemidir... Bunun bir

diğer artısı da şudur; yalan ve tahrifat üzerine inşa edilerek ulaşılmaması hedeflenen açısından "zafer anı" daima bir yenilgi anıdır.

"S"P'liler, (her ne kadar "bizi bağlamaz" deseler de) 2000'e Doğru Dergisinin 24 Aralık 1989 tarihli nüshasında çıkan "Sosyalist Parti'nin Paris Toplantısına Saldırı" (s.26) başlıklı yazıdaki tahrifatlarla bir "zafer anı"nı yakalamayı hedeflemişlerse de, kaçınılmaz bir yenilgi anıyla karşı karşıya kalmışlardır.

Olaya tanık ve "taraf" olan bir sosyalist olarak, "2000'e Doğru"daki imzasız yazıyı okuduğumda "görüp da yaşadığıma mı inanayım, yoksa bu tahrifat dolu yazıya mı?" deyip bu korkunç çarpıtma karşısında "quantum mutatus ab illo / olduğundan ne kadar farklı" diye ekledim.

Tekrar ediyorum, YALAN VE TAHRİFAT, KANITI OLMAYANLARIN "KANITI-DIR"... ÇÜNKÜ YALAN VE TAHRİFATIN ENTELEKTÜEL NAMUSU VE BELLEĞİ YOKTUR. O SADECE VE GERÇEĞE RAĞMEN BİR TEK ŞEYİN ÇIKARLARINI DÜŞÜNÜR: KENDİSİNİN...

Bir zamanların "PDA" ve "TİKP" çizgisinin kalıtçısı olan bugünkü "S"P, yine yalan ve tahrifatçılığıyla, olup biteni altüst ederek; kendisini düşünmekte ve bu tavırlarıyla da "ucuz zafer"ler peşinde koşmaktadır. Yani "PDA"dan «'S'P»ye değin ki ol hikayatta "herşey eski tas eski hamam"dır...

Bunun bir örneği ise, sözünü ettiğim olayı "yansıtan" yazıdır. Bu yazının gerçek ile hiçbir ilgisi yoktur. Bu mantıkla kaleme alınan bir yazının, bırakın sosyalistleri, demokrat burjuva entelektüellerine bile yakışmayacağı açıktır.

Yazının bir bölümünde, "konferans başladıktan sonra 15-20 kişilik bir grup, üstlerinin aranmasını reddederek zorla içeriye girmek istedi" deniliyor. Bu doğru. Ama sonra ne oldu?.. Yazıda bundan hiç söz edilmiyor. Bunun yerine yalan ve tahrifatlara müracaat ediliyor.

Yalan ne kadar kusursuz söylenirse söylensin, güneşin balçıkla sıvanamayacağı gibi, hiçbir derde derman olmaz. Bu yüzden yalan ve tahrifatları, "S"P'lilerin bir işine yaramıyor.

Evet, "Avrupa'da DEV-GENÇ" ve "TKP-ML Hareketi"nden kişiler toplantıyı engellemek istiyorlardı... Ama engelleyebildiler mi? Hayır engelleyemediler. Çünkü bu engelleme çabasına "S"P'liler gibi, "S"P'li olmayan pek çok örgütlü ve örgütsüz devrimci de karşı çıktı. Fakat "Avrupa'da DEV-GENÇ" ve "TKP-ML Hareketi"nden kişilerin yapamadıklarını provokatif davranışlarıyla bir "S"P taraftarı (şimdi ismini vermiyorum. Gerekirse açıklaırım. Kaldı ki, oradaki "S"P'liler de bu kişinin kim olduğunu gayet iyi bilirler) havaya ateş açarak yaptı.

Kaldı ki havaya ateş açıldığında olay yerinde Fransız polisleri de vardı. Ve de Fransız polislerini oraya "davet edenler" toplantıyı düzenleyen "S"P'lilerdi.

Evet, toplantıyı engelleyenler özetle ve nihai tahlilde "S"P'lilerdi!...

Olay neden çarpıtılarak aktarılıyor? toplantının nasıl engellendiğini gerekirse adını ve rebileceğimiz bir "S"P'li anlatmamış mıydı?

Şimdi soruyorum:

1- "Avrupa'da DEV-GENÇ" ve "TKP-ML Hareketi"nden kişilerin toplantıyı engelleme çabalarının hata olduğunu "S"P'lilerden çok diğer devrimciler toplantıyı engellemek isteyenlere anlatarak, en ön safta onları iknaya çalışmamışlar mıydı?

2- Bu yolda olumlu gelişmeler kaydedilirken, "S"P'liler toplantıya Fransız polisini

çağırmaşlar mıydı?

3- Polisle "herhangi bir problem yok" diye ilk defa konuşan benim. Onlara salonda bulunmalarına gerek olmadığını ve geriye dönmeleri gerektiğini ben anlattım. Polis yetkilisi de bana "o halde bizi buraya kim ne için çağırdı" diye sordu ve toplantı yetkilisiyle görüştü. Toplantı yetkilisi polisle konuşmaya başlamıştıki, herkesten polisin geriye gönderilmesi için ortak protesto sesleri yükseldi. Bu arada toplantı sorumlusu "DEV-GENÇ" ve "TKP-ML Hareketi"nden kişilere dönerek "istediğiniz buydu, bizi polisi çağırmak zorunda bıraktınız" diyerek polise bu kişilerin toplantıyı zorla engellemek istediğini ifade ve dolayısıyla da şikayet etti.

Tam bu esnada "TKP-ML Hareketi"nin bir taraftarı "al beni götür, evet biz bu toplantıyı engellemek istiyoruz" dercesine "Mehmet'ler ölmez!" diye slogan atmaya başladı. Bunun üzerine Türkçe bilmeyen Fransız polisi hızla topluluğun üzerine saldırdı. Polisle kovalamacaya başladı. Her kafadan bir ses çıktığı bu anda, bir kişi "arkadaşımızı polise vermeye-
lim" diye haykırdı.

"S" P'yi protesto eden sloganlar arasında, polisle itiş kakış sürerken; "S" P' taraftarları, polisle boğuşan "Avrupa'da DEV-GENÇ" ve "TKP-ML Hareketi" taraftarlarına saldırdı.

Şimdi soruyorum bu provakasyonun sorumlusu kimdir?

4, İşte tam bu provakasyon anında havaya bir el ateş edildi. Ateş eden bir "S" P'liydi. Bunu benim gibi birçok insan da gördü. Ateş edenle ilgili bilgiyi, tanıdığımız bir "S" P'li arkadaştan aldık. Bu kişi bize aynen şunları söyledi: "Ateş eden bizden ve tanıdığımız bir arkadaşımızdır. Ancak bu tavrını doğru bulmuyoruz. Konuşacağız. Eleştireceğiz."

Bu tavır bizi yatıştırıp, "sevindirdi". Biz de, bu yanlış tavrın kitleye açıklanması ve kitle önünde mahkum edilmesi gerektiğini ifade ettik.

5- Daha sonra kürsüye gelen bir "S" P'li şunları söyledi: "Toplantıyı engellemek isteyen 15-20 kişilik grup, toplantıyı engelleyemedi. Ama havaya ateş açma olayıyla bu grubun istediği gerçekleştirilmiş oldu. Yani onların yapamadığını içimizden bir arkadaşımız yaptı... Bu olayı ele alırken içinde bulunduğumuz atmosferi dikkate almak gerekir. Biz bu toplantıyı düzenlerken bir noktanın üzerinde çok düşündük ve titizlik gösterdik; bu da güvenlik idi..."

ŞİMDİ KAMUOYUNUN ÖNÜNDE SORUYORUM: BU NE BİÇİM GÜVENLİK ANLAYIŞIDIR?.. BAŞLAMADAN BİTEN BU TOPLANTIYI NİHAİ TAHLİLDE ENGELLEYEN "S" P'LİLER DEĞİL DE, KİMDİR?.. AÇIKÇA İFADE ETTİĞİM PROVOKASYONLAR ZİNCİRİ ve GERÇEK AYAN BEYAN ORTADA İKEN; "2000'E DOĞRU" NUN BU OLAYLARI YALAN VE TAHRİFATLAR TEMELİNDEKİ YANSİTİŞ TARZI İLE YAPILMAK İSTENEN NEDİR?

Paris-29.12.1989

SÜRGÜNDEKİ BİR RESSAMIMIZ

İSMAİL YILDIRIM

Temel Demirer

İsmail Yıldırım'ı kaçırmız tanır ya da Eylül muhaliflerinden olup ta, yıllarını el kapılarında 'teslim olmamışlığın' onuruyla tüketenimizin, daha geçenlerde "Foyer du Theat-re de Cachan'da ("Kadınlar Bizim Kadınlarımız") konulu 11 Ocak ile 21. Şubat 1990 tarihleri arasında başarılı bir sergi açtığından yine kaçırmızın haberi vardır. Çok azımızın herhalde...

İsmail güzel'i, çağdaş sorumluluklarıyla yararlı bir biçimde çizen bir ressam. Onun bence dört temel özelliğinden biri kocaman hünerli elleri; ikincisi daima pırıl pırıl şavkıyan gözleri; üçüncüsü yıllardır sırtında eskiyip, 'milli' giysisi olan paltosunun simgelediği (gösterişe asla prim vermeyen) kalender mütevaziliği; dördüncüsü ise, 'pazar' kurallarına ve kaygularına aldırmayan, inançlarından asla vazgeçmeyen sanat telakkisi ile ressamlığıdır...

Paris kentindeki pazar kurallarınca belirlenen resim piyasasına ve 'pazar'layıcılarına, tutsaklığı seçmemiş ve de tutarlılığıyla reddetmeyi seçebilmiş İsmail; Paris piyasasında bir hayli moda olan gerçek üstücülüğün yabancılaşıma ile çitişmiş soyutu yerine ya da saçmanın soyutluğuna sırt çevirmişliğiyle; özgürlüğün mutlaka somutlanması gereken ve nesnesi belli soyutunu resmediyor.

Zor'u seçmiş İsmail'in işi çok ağır. Güzeli emekçilerden yanalığıyla yararlı yapma kavgasını veren İsmail; yarattığına ilişkin bağlanmışlığının sunusuyla, insanın insanal özüne dönüşü yolundaki o toplumsal ülkünün ipuçlarını, inanılmaz bir çarpıcılıkta resmediyor.

İsmail'in yapıtlarındaki lirik yanı atlanmadan, İsmail'in destanı çizdiğinden sözedebiliriz. Destanı, onu büyük bir beceriyle kucaklayan ritmiklikle, insan eyleminin bir parçasına dönüştürebilen İsmail için, resminde ritim de herşey olmadığı gibi, sadece büyük bir ustalıkla değerlendirdiği bir olanak olarak çıkıyor karşımıza.

Rengin kaynağını bulmuş ve ona dalmış olan İsmail'in resmettikleri, gerçeğin sadece ve sadece 'yansıtıcı' ve 'iletici' asalağı olmak yerine, onu kavramışlığıyla üreterek büyütmeyi ve insanın insanal özüne dönüşü yolunda estetize etmeyi becermiştir... Altını çizerek yineleyeyim: Onun resminde matematik bir kesinliğin kupkuru görsel 'sunu'culuğu yoktur. Ritmin ve rengin olanca zenginliğiyle egemen olduğu onun çizgileri ve renkleri; iletmek istediği mesajı daima sormacasına, tartışır ve tartışır.

Onun asla nihilist olmayan bu yaklaşımı, elbette yerleşik değer yargılarında sağlıklı ne varsa onu da atlamadan, ama bir an dahi onların da tutsağı olmamacasına, insana ve onun tarihsel -toplumsal öyküsündeki dayanıklılığa kesintisizliğe; olması gerekenden yanaki projektörünü çevirir.

Herşeyin metalaştığı ve metalaştırıldığı çılgın kapitalist döngünün anarşisi içinde; ürettiğine asla pazar aramayan, bir 'dervişin' sabrıyla, pazar kuşkularını rededen İsmail'de; arabeskleşmiş bir ağıt yoktur. Toplumsal ülkülerine bağlanmış umut dolu bir hüznün (istemesi de) mülkü kılındığı İsmail'ce, resmetti ağıyu bal eyleyen bir üretkenliğin destanıyla, başkaldırı ve de eleştirel aykırıdır.

İsmail'in bilinç içerileşmiş duygu sağanağı altında ve vazgeçmemişliğiyle kutsanmış granitten inançlarıyla resmettiği kimi yapıtlarının altında, tıpkı İspanyol ressamı Francisco Goya (1746-1828)'ninkiler gibi 'yemek yenemez'. Çünkü, İsmail iliklerine değin nüfuz etmiş bir duyarlılıkla kavganın, direncin ve açılardan senfonisini sunar.

Onun, insanın insanal özüne dönüşünden ve biz'leşmekten yana ki senfonisinde; insan olmanın o devasa onuru ve sorumluluğunun, paha biçilmesi olası olmayan mesajı vardır. İsmail'in yapıtlarındaki bu mesaj kavranmalıdır. Onun üretkenliğindeki bu mesajın, kaçınılmaz bir geleceğin 'sır'ının da muştusu olduğunu düşünüyorum.

Çünkü, çünkü diyorum ki; İsmail'in sanat dili, kavganın ve yaşamın insanlaştırılmasının, insan için biz'leştirilmesinin dilidir...

Çağını (hangi renkte olursa olsun!) gözlüklere gereksinim duymadan algılayıp görmüşlüğüyle, insanlıktan yana estetize ederek sunan İsmail; insanla insanın, insanla doğanın, insanla toplumun ve sınıfların mücadelesinin gerçeğini sosyalistçe çözümleyip, senteze ulaştırabilmişliğiyle resmediyor. Ve de estetiğin yarının ahlâkı olacağından kuşkusuz olan İsmail'in yapıtlarına; duyarlılık, derinlik, insana ait bir güçlülük, korkusuzluk, umut, aydınlık, onur ve de yalınlık damgasını vuruyor.

Ve de el kapılarında bunu becerebilen ressamımızla, sapına değin haklı bir gururu duy-
mak; ona minnet ve şükran duygularımızı ileterek, kutlamak ise bize kalıyor.

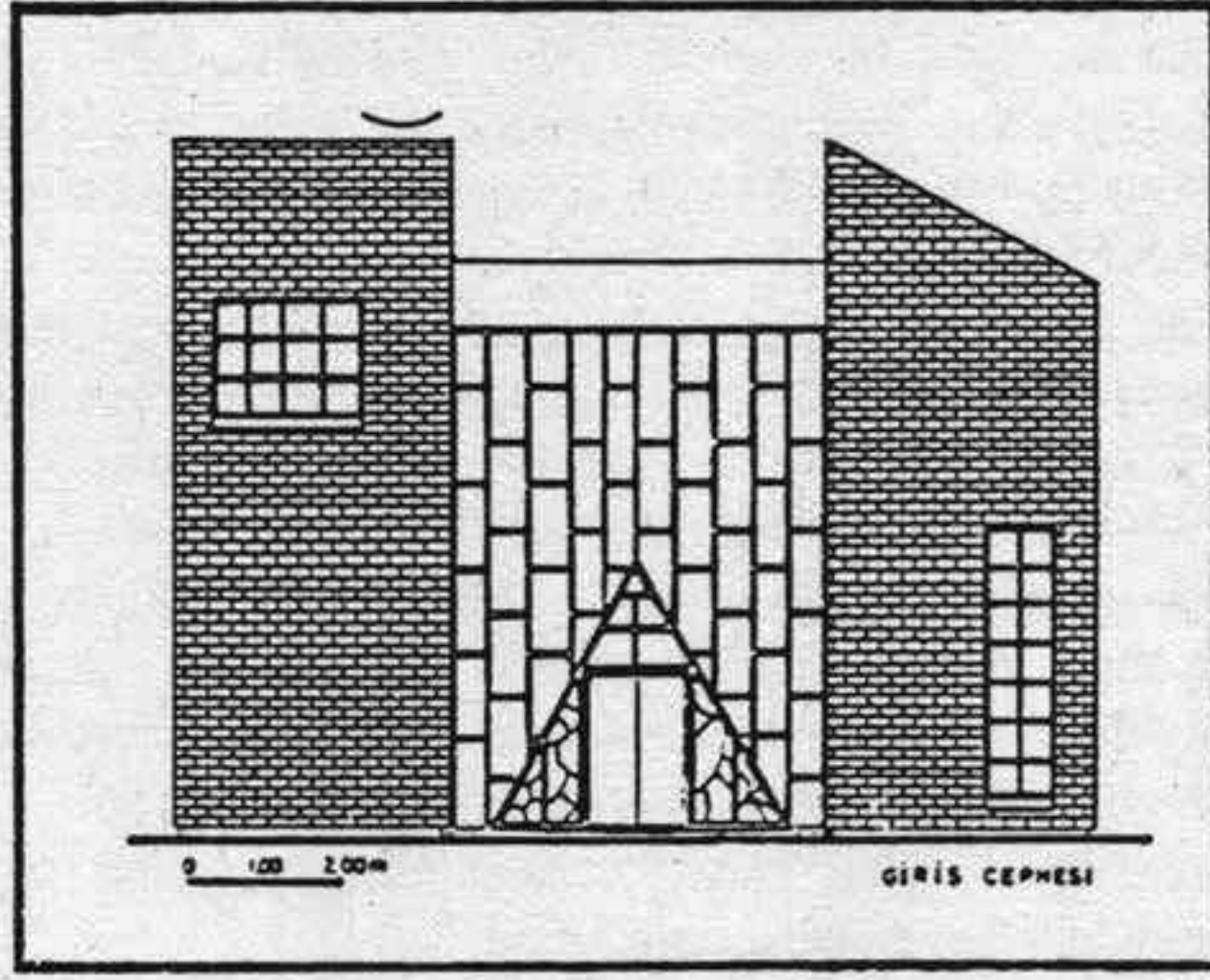
Paris-10.1.1990

GEREKÇELİ SORULAR MADDE BİR

Kavimsiz,
Ülkesiz,
Sınırsızlığa döllen.
Bakma öyle dört yanına.
Yoksa,
Korkuyor musun?

Güngör Gençay

Eskiz: Suat İskender-Antalya

DİRENİ

Düşman
koşulsuz yolladığında seni
ölümün ucuna,
Sınırsız bahçede yetiştireceğimiz
gülleri düşün.
Tek başına kaldığında,
ıssız çölün ortasında
yapayalnız,
İnatçı yelin,
kumla valsini dinle,
düşün,
ezgisine eşlik et;
Lay la la lay lay,
Tra la la lay lay...

İ. Hardal
Kozluk Ekim'89

☐ V.İ. Dobrenkov	: ERİCH FROMM'UN VE YENİ FREUDCULUĞUN ELEŞTİRİSİ	4000
☐ Sırrı Öztürk	: İLERİCİ YAYINCILIĞIMIZIN SORUMLULUĞU	4300
☐ Tuncer Tuğcu	: FELSEFE TARİHİ İlk Çağ. I. Cilt	4400
☐ Sırrı Öztürk	: PARTİLEŞME SORUNU I Demokrasi Mücadelesi, Sendikal Siyasal Birlik	5000
☐ V. Suhomlinski	: EĞİTİM ÜZERİNE	7000
☐ Harry K. Wells	: EMPERYALİZMİN FELSEFESİ PRAGMATİZM	7600
☐ Sırrı Öztürk	: PARTİLEŞME SORUNU II ISP'nin Oluşturulması, M.A. Aybar ve U. Mumcu'nun Sosyalizm Anlayışlarının Eleştirisi, Okur Eleştirileri, Sorular ve Cevaplar	6600
☐ Vadim Zagladin	: ULUSLARARASI GENEL GÜVENLİK	2500
☐ Anton Makarenko	: ÇOCUK EĞİTİMİ	5000
☐ Mihail Gorbaçov	: SBKP MK 27. KONGRE SİYASAL RAPORU	4800
☐ Boris Krasulin	: SİLAHSIZLANMA VE SOSYALİZM	3800
☐ SORUN BİRLİKTE	: SOSYALİST DERGİ ESKİ SAYILARI	2500
☐ Temel Demirer	: TBKP PROGRAM TASLAĞININ ELEŞTİREL ANALİZİ YA DA LIBERAL TÖVBEKARLIĞIN OTOPSİSİ	2500
☐ Sırrı Öztürk	: PARTİLEŞME SORUNU III 15-16 Haziran'dan 12 Mart'a Parti Arayışı, Proleter Devrimci Kurultay Yönelişi, Günümüzdeki Durum, ISP'nin Oluşturulması; Pratik Bir Öneri	4300
☐ Fyodor Korolyov	: LENİN VE EĞİTİM (Beraat Etti)	12000
☐ Talat Turhan	: DORUK OPERASYONU	5000
☐ M.İ. Kalinin	: DEVRİMCİ EĞİTİM DEVRİMCİ AHLAK	6000
☐ P.P. Bolonski	: İŞOKULU Eğitim Sorunlarının Çözüm Yöntemi Olarak Marksizm	4000
☐ Henri Krasucki	: SENDİKALAR VE SINIF SAVAŞIMI	2500
☐ Sırrı Öztürk	: İŞÇİ SINIFI, SENDİKALAR VE 15-16 HAZİRAN Olaylar-Nedenleri-Davalar-Belgeler-Anılar-Yorumlar	20000
☐ Sırrı Öztürk	: OPORTÜNİZM YARGILANIYOR	5400
☐ Georgi Dimitrov	: İŞÇİ SINIFI HAREKETİ ÜZERİNE	5000
☐ S.S. Lototski	: SOVYET ORDUSU Sovyet Savaş Tarihi-Askerlik Bilimi-Doktrini-Sanatı-Stratejisi	12000
☐ Başkanlığında Bilim Kurulu	: KÜBA KOMÜNİST PARTİSİ 1. KONGRESİ ANA RAPOR VE KÜBA CUMHURİYET ANAYASASI	10000
☐ Granma Dergisi Yazı Kurulu	: TARİHİN MANTIĞI (Beraat etti) Sosyalizme Geçişin Kaçınılmazlığı ve Geçiş Döneminin Temel Özellikleri Üzerine	2500
☐ Victor Neznov	: SOVYET-ÇİN İLİŞKİLERİ Altmışlarda Neler Oldu?	2000
☐ Oleg Ivanov	: LENİN'İN BÜTÜN DÜNYA KADINLARINA VASİYETLERİ (Beraat Etti)	2500
☐ Clara Zetkin	: SOSYALİZM VE HÜMANİZM	6200
☐ S.İ. Popov	: YEDİ KURŞUNUN ÖLDÜREMEDİĞİ DEV	4500
☐ Nina Andonova		